

2013

"ה' רִשָּׁנוּ אֶת יְהוָה, וְחִינּוּ"

לקחים חשובים
מ"תרי עשר

מדריך לכתבי הקודש ליום שבת

רבעון ב'

אפריל, מאי, יוני 2013

“דִּרְשׁוּ אֶת יְהוָה, וְחִיּוּ!”

(לקחים חשובים מ“תרי עשר”)

מאת: זדרוקו סטפנוביץ

הוצאת “חיים ושלום”

מאנגלית: שולמית גלאור

עורך: שלום דוד

עיצוב ואיורים: ודים ברגין

מערכת: לינקולן 4 ירושלים 94186

תוכן העניינים:

1	ניאוף רוחני (ספר הושע) •	8
2	אהבה ומשפט: הדילמה של ה' (ספר הושע) •	15
3	אל קדוש ומלא צדק (ספר יואל) •	22
4	אדון כל הגוים (ספר עמוס) •	29
5	"דָּרְשׁוּ אֶת יְהוָה, וְחִיּוּ!" (ספר עמוס) •	36
6	ה' משתוקק למחול לנו (ספר יונה) •	43
7	עם סגולה (ספר מיכה) •	50
8	לבטוח בטוב ה' (ספר חבקוק) •	57
9	יום ה' (ספר צפניה) •	64
10	"גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון" (ספר חגי) •	71
11	חזיונות של תקווה (ספר זכריה) •	78
12	מתת השמיים הטובה ביותר (ספר זכריה) •	85
13	פן נשכח! (ספר מלאכי) •	92

המדריך ללימודי תנ"ך ליום שבת חובר במשרד המדריך ללימודי תנ"ך למבוגרים בועדה הכללית של האדוונטים שיומרי השבת. הכנת המדריך נעשית תחת פיקוחה הכללי של ועדה בינלאומית להערכת כתבי יד של מדריכי שבת, שחבריה משרתים בתור עורכים. המדריך היוצא לאור משקף את המלצות הועדה, ולא בהכרח או בלבד את כוונת הסופר(ים).

גירסאות תנ"ך

ציטוטי הברית החדשה לקוחים מתוך: הברית החדשה המודרנית, גירסא 2.1; הברית החדשה תרגום דליטש, גירסא 2.0

כל הזכויות שמורות © לחברה לכתבי הקודש בישראל, 1976, 1991. החומר ניתן ברשות.

מבוא

אירוע לא טבעי

אם זה נשמע לכם אבסורדי ופרדוקסלי, זה מפני שזה בדיוק כך. מוות הוא שלילת החיים; הוא אינו היבט כלשהו של החיים. בהקשר זה אנו מתחילים את לימודנו ברבעון. יתכן שנוכל להיטיב להביע זאת בציטוט הידוע מדברי אלן ווייט, שטענה כי הנושא החשוב ביותר בכתבי הקודש הוא "פועלו של אלוהים, אשר יצר את האדם בתפארתו מן העפר, ועשה למען האדם את מה שנבצר ממנו לעשות בכוחות עצמו." (אלן ג'. ווייט, *The Faith I Live By*, עמ' 109).

מה עושה ה' למעננו שנבצר מאיתנו לעשות בכוחנו אנו? הוא מציל אותנו מן האירוע הכי לא טבעי - המוות; המוות הנצחי שכולנו ננחל ללא חסד האל כפי שהוא נגלה בתכנית הגאולה. במלים אחרות: זוהי הקריאה המופנית אלינו כפרטים וכקהילה: "דָּרְשׁוּ אֶת יְהוָה, וְחַיּוּ" זה הנושא שנלמד ברבעון - פועלו של ה' בעבורנו שלא נוכל לעולם לעשות בכוחות עצמנו, הלוא הוא: מתת החיים שהוא מעניק לנו, חיי נצח בישוע המשיח. אולם הפעם נפנה למקום שאיננו מרבים לפנות אליו, ונבחן זאת לאורם של נביאי תרי עשר, שחיברו את 12 הספרים הקצרים שנכללו בספר זה בתנ"ך. נביאים אלה נחשבים ל"נביאים קטנים", לא מפני שחשיבותם

ומרים שהמוח אינו שבע רצון לעולם, וזאת משום שהוא עומד בפני פרדוקס קשה: הוא מסוגל להגות בנצח אך מורכב מחומר מתכלה, ומה שיותר גרוע היא העובדה שהוא יודע כי אינו נצחי. כולנו בני תמותה. גורלנו אינו שונה מגורלן של התרנגולות והרכיכות. אבל ההבדל בינינו הוא שהן לא יודעות זאת, ואילו אנו כן יודעים. והידיעה הזו גורמת לנו צער וסבל רב.

איך בכלל נקלענו למצב ביש זה? מובן שהתשובה טמונה במילה אחת: חטא. החטא הוביל למוות. בני האדם הם חוטאים, ולפיכך, מתים. זה פשוט עד כדי כך. "לְפִיכָךְ, פֶּשַׁם שְׁעַל יְדֵי אָדָם אֶחָד בָּא הַחֲטָא לְעוֹלָם, וְעַקְבַּ הַחֲטָא בָּא הַמָּוֶת, כֹּךְ עָבַר הַמָּוֶת לְכָל בְּנֵי אָדָם מִשּׁוּם שֶׁכָּלָם חָטְאוּ." (אל הרומים ה' 12).

ואכן, כל בני האדם מתים. אבל הנה הבעיה: לא היינו אמורים למות. לא נועדנו למות. נוצרנו מבראשית כדי לחיות לנצח. התוכנית מראשיתה היתה שנחיה לנצח. לפיכך, המוות הוא אויב או פולש; המוות הוא האירוע הכי לא טבעי בעולם. אנו רגילים כל כך למוות, שאנו לוקחים אותו כמובן מאליו ופשוט מקבלים אותו "כחלק בלתי נפרד מן החיים".

האומנם? המוות הוא חלק מן החיים?

פחותה מחשיבותם של הנביאים הגדולים, אלא רק מפני שספריהם קצרים יותר מיתר ספרי מחברי התנ"ך.

ואומנם, באמצעות הסיפור על נישואיו של הושע לאישה בוגדנית, או סיפור ניסיונו של יונה לברוח מייעודו כנביא, או החזון המדהים שחזה זכריה כשראה את יהושע, הכהן הגדול, עומד לפני מלאך ה' (ויתר קורותיהם ודבריהם של נביאי תרי עשר) - אנו זוכים למסר עוצמתי ששב וחוזר על עצמו שוב ושוב: המסר על אודות חסד האל על החוטאים שאינם ראויים לחסדו. המסר הוא שה' חפץ להושיענו מחטאינו ומההשחתה והאבדון שהחטא והמרי ממיטים עלינו. אנו שבים ורואים בספרים אלה את ה' מפציר בעמו לחזור בתשובה, לנטוש את החטא, לשוב אליו ולמצוא חיים תחת מוות, גאולה תחת הרשעה, תקווה תחת ייאוש.

נושא זה אינו "קל ערך" כלל וכלל. זוהי אמת לאמיתה; זהו המסר של ה' אלינו היום ממש כפי שהיה בימיהם של 12 נביאים אלה, אשר, על אף שנפטרו מזמן, עדיין מדברים אלינו.

השאלה היא, האם נקשיב? אין ספק שהתשובה היא שאנו נקשיב, כי מדובר בעניין של חיים או מוות.

מחבר הרבעון, זדרווקו סטפנוביץ, מלמד את כתבי הקודש באוניברסיטה האדוונטיסטית למדעי הבריאות שבאורלנדו, פלורידה. הוא נשוי לבוצאנה, פרופסורית למתמטיקה. לזוג יש שני בנים. המשפחה נוצרת זיכרונות יקרים מ-12 שנות שירות שעשתה בשליחות במזרח אסיה ומ-12 שנות הוראה באוניברסיטת "וואלה וואלה".

ניאוף רחני

(ספר הושע)

שבת אחר הצהריים

קיראו את הפסוקים הבאים לקראת השיעור השבועי: הושע א' 3-1, יחזקאל ד' 1-6, הושע ב' 12-18, ד' 3-1, יעקב ה' 7-1, ההתגלות י"ד 12-6.

פסוק לשינון: "וְזָרַעְתִּיהָ לִי בְּאַרְצִי, וְרַחֲמֵתִי אֶת לֹא רַחֲמָהּ; וְאַמְרֵתִי לֹלֵא עַמִּי אֶתָּה, וְהוּא יֹאמֶר אֱלֹהִי." (הושע ב' 25).

מבט שבועי: אהבת ה' לעמו אינה משתנה גם כשהעם עוסק בניאוף רחני וראוי למשפט ה'.

הנביא הושע ניבא בשלהי תקופה משגשגת מאוד בתולדות עם ישראל, זמן קצר לפני שהארץ נכבשה על ידי אשור בשנת 722 לפני הספירה. בעת זו חדלו בני העם הנבחר לעבוד את ה' לבדו, ועבדו גם את בעל, אחד מאלילי כנען.

ספרו של הושע, הפותח את ספר תרי עשר והכולל אסופת נבואות, עוסק בסוגיה מרכזית הקשורה לתקופה זו של כפירה: האם ה' עדיין אוהב את ישראל חרף ניאופה הרוחני? האם ה' עדיין דבק בתכליתו ובייעודו לבני ישראל חרף חטאיהם ומשפטו הממשמש ובא?

סיפורו האישי של הושע ונבואותיו שזורים הדוקות לאורך ספרו. ממש כשם שהנביא סלח לאשתו הנואפת וניאות להחזירה אליו, כך אלוהים מוכן לנהוג באותה דרך עם עמו. מה נוכל ללמוד מחווייתו של הושע, ומדרכו של ה' בטיפול בעמו הסורר?

□ לימדו את השיעור השבועי לקראת שבת, ה-6 באפריל.

צו משונה

"תחלת דבר יהוה בהושע: ויאמר יהוה אל הושע: 'לך קח לך אשת זנונים וילדי זנונים, כי זנה תזנה הארץ מאחרי יהוה'. וילך, ויקח את גומר בת דבלים; ותהר ותלד לו בן." (הושע א' 2,3). לאורך הדורות, תלמידי כתבי הקודש התווכחו על טיבו של צו משונה זה, והעלו שאלות כגון: האם גומר היתה זונה או רק רעייה בוגדת? האם נאפה טרם נישואיה להושע, או הפכה לנואפת רק לאחר שנישאו?

איננו יודעים את התשובה בוודאות, אבל דבר אחד הוא ודאי: כשאלוהים דיבר אל הושע, ודרכו אל העם, הוא ביקש להסב את תשומת לבם אל סיפור חייו של הושע, ובאמצעותו אל אהבתו לישראל. גומר הייתה מבני ישראל, ולכן סיפור נשואיה עם הושע משקף את סיפור הברית שה' כרת עם ישראל.

ישנם קווי דמיון חשובים בין סיפורו של הושע לקשר של אלוהים עם ישראל. ברמה האנושית, גומר בגדה בהושע; ברמה הרוחנית, ישראל בגדה באלוהים. ממש כשם שניאופה של גומר הכאיב ללב בעלה, כך ניאופה של ישראל העציב את לבו של האל. הושע יועד לסבול מלב שבור ומנישואים הרוסים. אין ספק שהוא גם סבל מתחושת בושה וחרפה ציבורית. ואולם, ככל שסבלו עקב בגידתה של גומר הלך וגבר, כך הלכה והעמיקה הבנתו את כאבו ותסכולו של אלוהים מעם ישראל.

אלוהים ביקש לפעמים מן הנביאים לבצע פעולה מסוימת ולא רק לנבא. קי' ראו את הפסוקים הבאים, והסבירו כיצד מעשי הנביאים סימלו את דרכי ה' בטי' פול בעמו. (ישעיהו כ' 1-6, ירמיהו כ"ז 1-7, יחזקאל ד' 1-6).

איזו עדות אתם נותנים למען אלוהים, לא רק במילים, אלא אף במעש? אילו דברים בחייכם מעידים על כך שאינכם רק אנשים טובים, אלא גם תלמידי המשיח?

ניאוף רוחני

כשגומר אשת הושע נאפה ובגדה בבעלה, הוא התייסר בשל בגידתה ואף סבל חרפה ובושה. ואז, באמצעות מילים ומעשים, הוא העביר לשכניו וידידיו שחזו בסבלותיו את מסר האל. להלן תמצית המסר: ישראל, כלת ה', היתה בדיוק כמו גומר, דהיינו, ישראל נאפה בבעלה. העם הנבחר של ה' חטא בניאוף רוחני.

הנביא ירמיהו השווה את עמו הנואף של ה' ל"זונה" שחיה עם מאהבים רבים, וזאת חרף הטובה, הרווחה והחסד שה' הרעיף על עמו (ירמיהו ג' 1). בדומה, הנביא יחזקאל כינה את ישׁׁ ראל הנואפת "אישה מנאפת", אשר נטשה את בעלה האמיתי (יחזקאל ט"ז 32). מסיבה זו, עבודת אלילים נחשבת בתנ"ך לניאוף רוחני.

קיראו את הושע ב' 13-8. איזו אזהרה ניתנה כאן לעם ישראל? כיצד אנו, האדוונטיסטים, עלולים לעשות את אותה טעות עקרונית?

הביטוי "דגן, תירוש ויצהר", המופיע גם בספר דברים (ד' 14-12), מתאר את שפע התוצרת שהעם נהנה ממנה בהתאם להבטחות ה' לעמו באמצעות משה. בימי הושע, בני ישראל היו כפויי טובה כל כך לאלוהים, ושקועים כל כך בעולם החומרי ובמנהגי העמים השכנים, עד שהעניקו את המתנות הללו, שניתנו להם במקור מיד ההשגחה, לאלילי השקר שלהם. דבר זה אמור לשמש אזהרה חמורה לכולנו. כלומר, עלינו לוודא שהמתנות שאנו מעניקים ישמשו בשירות ה', ולא בדרכים שמעולם לא יועדו להן (מתי ו' 24).

"כיצד רואה ה' את כפיות הטובה שלנו ואת חוסר הערכתנו לברכותיו? כשאדם מזלזל או מתעלם במופגן מן המתנות שקיבל מאיתנו או משתמש בהן לרעה, אנו סוגרים את לבנו וידינו בפניו. אך ישנם אנשים המקבלים את מתנות החסד של ה' מדי יום ביומו, מדי שנה בשנה, ועם זאת משתמשים לרעה בשפע שה' מרעיף עליהם ומזניחים את נשמותיהם, שלמענן הקריב המשיח את חייו. הם משקיעים את האמצעים והמשאבים שאלוהים הפקיד בידם, לשם הגשמת תכליתו ובניית מלכותו, בבתים ובאדמות, ומשתמשים בהם כמקור לגאווה ולהתמסרות להנאות. ואילו אלוהים, שהעניק להם ביד רחבה, נשכח מלבם." (אלן ג'י. וויט, Advent Review and Sabbath Herald, 7 בדצמבר 1886).

חישבו על הקלות שבה אנו מסוגלים להשתמש במתנות שקיבלנו מאלוהים לתועלתנו האישית, או למען ה"אלילים" שאנו עובדים. הגו לעומק בסוגיה. באילו דרכים מעשיות נוכל להימנע מחטא זה?

הבטחה לשיקום

**קיראו את הושע פרק ב'. על פי פרק זה, מהו המסר הבסיסי של אלוהים לעמו?
כיצד מתגלית כאן הבשורה?**

במסר של הושע מוצגת האמיתה העמוקה על אהבתו המתמדת של אלוהים לעמו, שאינו רואי לאהבתו. פרק ב' בספר הושע כולל נאום ארוך מאת ה' על כפירתה של ישראל, בניגוד לאהבתו של ה' לעמו, שאינה מכזיבה לעולם. אחרי שהאישה הנואפת תיענש, הבעל יוביל אותה למדבר, שם יבואו שוב בברית הנישואים.

הפרק מסתיים בנבואה על פרק זמן עתידי שיבוא לאחר משפט ה', כאשר אלוהים יחזר אחרי ישראל וינסה לגרום לה לאהוב אותו כבעבר (הושע ב' 17-22). חיות השדה לא יחסלו עוד את הגפנים והתאנים בכרמים, אלא יהפכו בני בריתה של ישראל בברית החדשה שתיכרת עמה (הושע ב' 20). בנוסף, כל ילדיה יקבלו שם חדש, דבר שיחשוף שוב את נכונותו של אלוהים למחול ולסלוח על חטאי העבר של עמו, לשקמו ולרפאו.

אלוהים מציע לנו מחילה על חטאינו. זוהי מתת חינם. ואולם, מהו מחירה של המחילה? איזה מחיר משלם עליה ה' מה היה המחיר האישי ששילם הנביא הושע בלקח זה? (הושע ג' 1,2).

כבן לעם ישראל, הושע נועד ליהנות מהזכויות המעמדיות שהגברים נהנו מהן בחברה הפטריארכלית שבה חי בעת ההיא. ואולם, לזכות זו נלוותה אחריות גדולה. בישראל הקדומה, הבעל היה צריך לעשות מאמץ כביר כדי למחול לאשתו הנואפת ולקבלה בחזרה עם ילדיה, שלא לדבר על ילדים שהרתה לגבר אחר. אין ספק שלעמוד לצדה של אישה נואפת וילדיה, ולשאת דחייה חברתית, היה ודאי אחת החוויות הקשות ביותר בישראל הקדומה.

ואולם, הושע "קנה" את גומר בחזרה. מבחינה מסוימת, אלוהים עשה דבר דומה בעבור האנושות. הוא רכש את האנושות בחזרה, אך המחיר ששילם היה מותו של ישוע המשיח על הצלב. לפיכך, רק דרך התבוננות במעשה הכפרה בצלב, נוכל לזכות בתמונה ברורה יותר של המחיר הכבד שאלוהים שילם כדי ל"רכוש" אותנו ולשקמנו מן החורבן שהחטא המיט עלינו.

ריב לה' עם ישראל

בהושע פרק ד' פסוקים 1-3 מוצגות הטענות המשפטיות של ה' נגד ישראל. המילה "ריב" לקוחה מעולם המשפט. העם הנבחר עומד אשם לפני ה', שכן הפר את חוקי הברית עימו. אמת, חסד וידיעת ה' הן המעלות שהיו אמורות לאפיין את הקשר הייחודי של ישראל עם אלוהיו. על פי הושע ב' 20-22, צדק, משפט, חסד ורחמים היו המתנות שה' הרעיף על עמו בשעת חידוש הברית. ואולם, בעטיו של החטא, מתנות חסד אלה נשללו מן העם. רשימת הפשעים שהושע מציג כאן הביאה את האומה לסף אנרכיה. מנהיגי הדת, הכוהנים והנביאים כאחד, היו אחראים להידרדרות הנוכחית של ישראל. הם נשאו באחריות לכך, וזו היתה אחריות כבדה מאוד. משום שלא יצאו חוצץ נגד הפרת חוקי ה' ולא גינו את מעשי העוולה, הם עצמם יורשעו בידי ה'.

עבודת האלילים נחשבה בתנ"ך לחטא חמור ביותר, שכן היא התעלמה מתפקידו של אלוהים בחיי האומה ובחיי הפרט. באותה עת, גשמים או בצורת בישראל היו עניין של חיים ומוות בשל האקלים החם והיבש ששרר באזור. לפיכך, בני ישראל האמינו כי הברכות שקיבלו, כגון הגשם המעניק חיים וכו', הורעפו עליהם מידיו של בעל. לפיכך, הם הקימו מזבחות לבעל וליתר אלילי הגויים, והחלו לשלב בעבודת האלילים מעשים לא מוסריים.

בעת ובעונה אחת, עוולות חברתיות רווחו בארץ. העשירים ניצלו את הכפריים וגבו מהם כספים כדי להעלות מס לאשור. אנשים רבים עשו מעשי הונאה ורמייה (הושע י"ב 8, 9). בשל העוולות הללו הגיעה קיצה של התקופה השקטה והמשגשגת, ועתה שררה בישראל תסיסה חברתית ופוליטית. המדינה עמדה לפני כאוס מוחלט.

"אנשים עשירים המתיימרים לעבוד את אלוהים הם אנשים אומללים הראויים לרחמים. למרות שהם מתיימרים לדעת את ה', הם מתכחשים לו במעשיהם. כמה עמוקה האפלה שבה הם שרויים! הם מתיימרים להאמין באלוהים באמת ובתמים, אך מעשיהם אינם עולים בקנה אחד עם הצהרותיהם. אהבת הממון הופכת את בני האדם אנוכיים, תובעניים ושתלטנים. עושר הוא כוח; לעיתים קרובות, אהבת הממון מאבנת את כל התכונות הנאצלות והאלוהיות בלב האדם, ומונעת ממנו להפגין אותן." (אלן ג'י. ווייט, Testimonies for the Church, כרך ב', עמ' 682).

קראו את איגרת יעקב פרק ב', פסוקים 7-1. כיצד עולות מילים אלה בקנה אחד עם האמינה שהובעה במסר של שלושת המלאכים על פי ההתגלות י"ד 12-16? יהיה אשר יהיה מצבנו הכספי, כיצד נתגונן מפני הסכנות האורבות לתלמידי המשיח בעושר ובממון?

קריאה לחזרה בתשובה

”ואלה הם חיי עולם: שיפירו אותך, אלהי האמת לבדו, ואת אשר שלחת – את ישוע המשיח.” (יוחנן י”ז 3).

פירוש השם הושע הוא “ה’ מושיע”; הוא קשור לשמות יהושע, ישעיהו וישוע. הנביא הושע קורא לישראל לכבוש את חטאיהם ולמצוא מחסה בה’ אלוהיהם, שכן הוא בוראם וגואלם. תכ-לית המשפט האלוהי היא להזכיר לחוטאים כי חייהם וכוחם נובעים מן האל האחד, וכי עליהם לשוב אליו. וכך, בעיצומן של האזהרות, התוכחות וההכרזות על משפט ה’, ספרו של הושע אף מציג את החרטה האנושית ואת המחילה האלוהית.

הנביא מאיץ באומה הגוועת בחטאיה “מבלי דעת” (הושע ד’ 6), [כלומר, בשל היעדר דעת, ללא דעת ה’], להמשיך בנחישות להתוודע לה’, לדעת אותו טוב יותר ולחיות על פי חוקיו הנצחיים.

באמצעות אמונה וציות, בני ישראל יוכלו לדעת את אלוהים ולהכירו באופן אישי. ידע זה עשוי להיות אינטימי מאוד. בדיוק מסיבה זו, נישואים משמשים בכתבי הקודש סמל לסוג היחסים שאלוהים חפץ לקיים עם חסידיו.

זוהי גם הסיבה לכך שהחיים המשיחיים מושתתים בעיקר על מערכת יחסים בין תלמידי המשיח לאלוהים. מסיבה זו, האדון ישוע קורא לחסידיו לדעת אותו ולעשות את רצונו בחייהם. סוגיית החטא היא הסיבה לנתק שנוצר בין אלוהים לאנושות. ואולם, באמצעות מות ישוע על הצלב, הדרך נסללה לפנינו כדי שכל אחד ואחד מאיתנו יוכל להתהלך עם האדון ולשרות בקרבה יתרה עימו. ואכן, אנו יכולים, באמת ובתמים, לדעת אותו באופן אישי.

מהו ההבדל בין ידיעתנו על אלוהים לבין ידיעתנו את אלוהים? כיצד הבדל זה בא לידי ביטוי בחיי היומיום שלנו? אם ישאלו אתכם כיצד ניתן לדעת את ה’, מה תשיבו? מה נלמד מן הפסוקים הבאים על חשיבותה של “ידיעת ה”?

שמות ל”ג 12-14

ירמיהו ט’ 23

דניאל י”א 32

יוח”א ב’ 4

לימוד נוסף: "במרוצת הזמן, הושע הפך מודע לכך שגורלו האישי שימש מראה ששיקפה את רגשות האל, ושבצערו וביגונו הדהדו צערו ויגונו של ה'. בצער זה, ששיקף את הרגש האלוהי וסייע לנביא להזדהות עם רגשות ה', הנביא ראה ודאי את משמעות ברית הנישואים שכרת עם אשתו על פי צו ה'.

"רק באמצעות התנסות אישית במה שחווה ה', מלך ישראל, עלה בידי הנביא לחוש אהדה לרגשות האל. הנישואים שימשו לקח והמחשה, ולאו דווקא סמל או טקס דתי." (אברהם אשל, *The Prophets; Mass.:Prince Press, 2001*, עמ' 56).

"בשפה סימבולית זו הציג הושע בפני עשרת השבטים את תוכניתו של אלוהים לשיקום כל נפש ונפש מלאת חרטה, אשר תתאחד עם קהילתו עלי אדמות ותינה מן הברכות שהובטחו לישראל בימים שבהם בני ישראל שמרו אמונים לה' בארץ המובטחת. ה' התייחס לישראל כאל מושא אהבתו וחסדו כשהכריז: 'לֵכֶן, הִנֵּה אֲנִי מִפְתִּיחַ וְהִלְכְתִּיךָ הַמִּדְבָּר; וְדִבַּרְתִּי עַל לִבָּהּ. וְנִתְּתִי לָהּ אֶת כְּרָמִיךָ מִשֵּׁם, וְאֶת עֵמֶק עֲכוֹר לְפֶתַח תִּקְוָה; וְעָנְתָה שְׁמָה כִּימִי נְעוּרֶיךָ, וְכִּיּוֹם עָלוּתָה מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם.' [הושע ב' 16, 17]. (אלן ג'י. ווייט, *Prophets and Kings*, עמ' 298).

שאלות לדיון:

- 1 אנו נוטים לראות בעבודת אלילים השתחווה לפני פסלים וצלמים. כיצד עלולה עבודת אלילים להיות מתוככמת יותר ומתעתעת יותר מהשתחווה לפסלים?
- 2 דונו לעומק ברעיון של משמעות ידיעת ה'. כשאתם טוענים כי אתם "יודעים את ה'", למה אתם מתכוונים? כיצד ניתן לרכוש ידע זה על אלוהים?
- 3 תיאולוגים קדומים טענו כי ה' אדיש מטבעו ואינו מביע כל רגש, כלומר, אינו חש כאב, הנאה או שמחה ממעשיהם של בני האדם. מה גורם לאנשים לצדד בטענה כזו? מדוע אנו שוללים אותה?
- 4 הגו לעומק בעובדה שגאולתנו נרכשה במחיר יקר כל כך. מה מלמדנו הדבר על ערכנו בעיני ה'?

אהבה ומשפט: הדילמה של ה'

2

(ספר הושע)

שבת אחר הצהריים

קיראו את הפסוקים הבאים לקראת השיעור השבועי: הושע ז' 11, י' 11-13; מתי י"א 28-30; רומ' ה' 8; פטר"א ב' 24; הושע י"ד.

פסוק לשינון: "וְאַתָּה, בְּאַלְהֵיךָ תִּשׁוּב; חֶסֶד וּמִשְׁפָּט שִׁמְרָה, וְקוֹה אֶל אֱלֹהֶיךָ תִּמְיֵד." (הושע י"ב 7).

מבט שבועי: הושע חושף פרטים נוספים על אהבת ה' לעמו הסורר.

מחברי כתבי הקודש משתמשים לפעמים בדימויים כדי לתאר את יחסי האהבה של ה' לעמו. דימוי מבהיר לעומק נושא שאינו מוכר או אינו מובן דיו בעזרת דבר מה מוכר או ידוע. דימויים הם סמלים, ואנו משתמשים בהם כדי להסביר דבר מה. שני הדימויים המקראיים השכיחים ביותר בנוגע למערכת היחסים של ה' עם עמו הם: בעל ואישה, הורה וילד.

הושע השתמש בדימויים מאותן סיבות שגרמו לישוע ללמד את תורתו בעזרת משלים: ראשית, כדי להבהיר אמיתות על אודות האלוהים באמצעות אירועים מחיי היומיום. שנית, כדי להטביע בלב העם עקרונות רוחניים חשובים הניתנים ליישום בחיי היומיום.

□ לימדו את השיעור השבועי לקראת שבת, ה-13 באפריל.

”אֲפָרַיִם כִּיּוֹנָה פּוֹתָה אֵין לֵב”

2

”וְיִהְיֶה אֲפָרַיִם, כִּיּוֹנָה פּוֹתָה אֵין לֵב; מִצָּרִים קָרָאוּ, אֲשׁוּר הִלְכוּ. כְּאֲשֶׁר יִלְכוּ, אֲפָרוּשׁ עֲלֵיהֶם רֶשֶׁתִּי, בְּעוֹף הַשָּׁמַיִם, אוֹרִידֶם; אִסִּירֶם, בְּשִׁמְעִי לַעֲדָתָם.” (הושע ז' 11, 12).

קיראו את הפסוקים בהקשרם. איזו אזהרה ניתנה כאן? איזה עיקרון נשאב מן הכתוב לגבי חיינו אנו?

אפרים הוא שמו של בנו הצעיר של יוסף. כיוון ששבט אפרים חלש על צפון ממלכת ישראל, השם אפרים יוחס לכלל הממלכה הצפונית, ממש כשם שהשם יהודה (שבט יהודה) שימש כינוי למלכות הדרומית. בפסוקים שלעיל, ישראל משווה ליונה חסרת לב (כלומר חסרת בינה), כאילו אין בה תבונה, ולכן היא משמשת טרף קל לעיט או לנשר. בהקשר זה, הסתמכותה של ממלכת ישראל על עמי הגויים ובקשת עזרה מהם היוו אקט של מרי נגד אלוהים.

מדוע? משום שכריתת בריתות עם ממלכת אשור הכבירה או עם מצרים, האומה השאפתנית, דרשו מישראל להכיר בעליונות אליליהם של מעצמות על אלה (ראו גם ישעיהו נ"ב 4, איכה ה' 6-1). פנייה לעזרתן משמעותה היתה אחת: נטישת ה', בזמן שישראל היתה אמורה לשוב לה', לחזור בתשובה, לצייט למצוותיו ולנטוש את אלילי השקר; זו היתה תקוותה היחידה, ולא כריתת ברית עם עמים עובדי אלילים.

”מיקומה של ארץ ישראל חשפה את עם ישראל לפלישתן של שתי ממלכות קדומות אלה... הפרס הנכסף ששתי המעצמות נלחמו עליו במטרה לזכות בו היה דרך המלך שחיברה בין קו פרשת המים של הנילוס לבין החידקל. ממלכת ישראל וממלכת יהודה מצאו את עצמן בתוך מאבק בינלאומי זה ונלכדו בין שני יריבים. ברוב ייאושה וטיפשותה, ובמקום לשים את מבטחה באלוהים, פנתה ישראל לעזרת המעצמות הללו, תחילה לאחת ואחר כך לאחרת. אבל עזרה זו הפכה אך ורק מלכודת לרווחתה הלאומית.” (The SDA Bible Commentary, כרך ד', עמ' 908).

קל כל כך לחפש אחר עזרת בשר ודם כדי לפתור את בעיותינו, במקום לפנות לה' ולבקש את עזרתו, נכון? מובן שאלוהים יכול להשתמש בבני אדם כמענה לתפילותינו. כיצד נוודא שבמצבים נואשים, כשאנו זקוקים לעזרה, לא נחזור על אותה טעות שעשתה כאן ישראל? כיצד ניעזר בבני אדם בשעת צרה בלי לנטוש את ה'?

עגלה מאולפת

2

קיראו את הושע י' 13-11. איזה מסר מעניק כאן ה' לעמו? מה אנו מבינים מן המשפט: "עד יבוא ויורה צדק לכם"?

בהושע פרק י' פסוק 11, הילד אפרים מושווה לעגלה מאולפת האוהבת לדוש, שכן בזמן הדיש היא יכולה לאכול לשובע. בדומה, ישראל, במקום להיות יצרנית ולהביא תועלת, נעשתה אנוכית. אך כשאלוהים יניח את העול על ישראל כדי שתעבוד בשדות, כפי שהיא אמורה לעשות, בני ישראל יקצרו צדקה וחסד.

בימי התנ"ך, העול שימש כלי עזר בעבודת האדמה. העגלים הוכשרו ואולפו תחילה בעבודות דיש (ירמיה נ' 11). לאחר שהעול הונח על גבם, הם צעדו ודשו את הדגן ברגליהם. בשלב הבא, הם נקשרו למורג (גליל עץ בעל שיניים חדות), וגלגלו אותו על השיבולים כדי לדוש אותן (שמ"ב כ"ד 22). עבודה מסוג זה הכשירה את העגלים למשימה הדורשת צייתנות רבה יותר: חרישת תלמים בשדה (מל"א י"ט 19, ירמיה ד' 3). לאלוהים יש תוכנית דומה באילוף שהועיד לישראל. הוא ירכיב עול על צווארו של אפרים כדי שיעבוד קשה בחריש ובשידוד. (השידוד מתבצע כדי לפורר את הרגבים לאחר החריש, במטרה להתקין את האדמה לקראת הזריעה.)

בהושע י' 12, הנביא מציג את רצונו של ה' לגבי ישראל. כשהעם יציית לדבריו, הוא ינחל צדקה, חסד ואהבת אמת. אלה הן המתנות שה' הבטיח להעניק לכלתו בעת חידוש נדרי הברית (הושע ב' 19). אם בני ישראל יזרעו צדקה, הם יקצרו חסד. רק באמצעות חיפוש אחר ה' ורצונו, תוכל ישראל להימלט מן העונש הממשמש ובא. דלת החסד עדיין פתוחה לרווחה לפני האנשים בקרב עם ה', המוכנים לחזור בתשובה.

הצו "זרעו צדקה" חל על יחסים בין אדם לחברו; החיפוש אחר ה' חל על היחסים בין ה' לעמו. החריש והשידוד, שבעזרתם מפוררים את האדמה, מייצגים תיקון רוחני וחברתי והתחדשות רוחנית וחברתית. ה' ועמו יעבדו יחדיו באופן הדוק כדי להחזיר לארץ את ברכותיה. התוצאה תהיה פריחה נפלאה שתמלא את הארץ כולה (הושע י"ד 5-7).

קיראו את הזמנת המשיח, הקורא לנו לקחת את עולו עלינו (מתי י"א 28-30). לכשנלמד מן המשיח להיות "ענויים ונמוכי רוח", כיצד יסייע לנו הדבר למצוא מנוחה לנפשותינו?

אהבת ה' לבנו הפעוט, עם ישראל

"כי נער ישראל, ואהבהו; וממצרים, קראתי לבני... ואנכי תרגלתי לאפרים, קחם על זרועותי; ולא ידעו, כי רפאתים. (הושע י"א 1, 3)

2

בפסוקים אלה, הושע טוען כי דרכו של אלוהים בטיפול בעמו דומה לטיפול מלא אהבה של אב בתינוק. כשם שאב מלמד בסבלנות את בנו הפעוט לצעוד, ואף נוטל אותו בזרועותיו כדי למנוע ממנו למעוד, כך אלוהים דאג לעם ישראל וטיפל בו מן ההתחלה. לב לבו של המסר של הושע עוסק באלוהים שליבו מלא על גדותיו אהבה ומחילה. כאשר אלוהים מחנך את עמו למשמעת, הוא נוהג בו ברחמים רבים. חרון אפו עשוי להיות איום ונורא, אך חסדיו עמוקים מני חקר.

קיראו את דברים ח' 5, משלי י"ג 24, אל העברים י"ב 6, ההתגלות ג' 19. איזו נקודה משותפת לכל הפסוקים הללו? איזו נחמה נשאב מהם?

אלוהים הודיע למלך מצרים באמצעות משה כי ישראל היא בנו המיוחד: "בני בכורי ישראל." (שמות ד' 22, 23). על אף שכל עמי העולם, כולל מצרים, נחשבו בניו ובנותיו של ה', נבחר עם ישראל לשמש בן בכור לה', בעל זכויות מיוחדות. אבל לזכויות אלה נלוו מחויבויות. אלוהים נשא את ישראל במדבר כפי שאב נושא את בנו בזרועותיו (דברים א' 31). כשה' מחנך את עמו למשמעת, הוא נוהג כמו איש ש"ייסר את בנו" באהבה ומתוך רצון להחזירו למוטב (דברים ח' 5). "כל אדם המעניק בעולם הזה שירות אמיתי לאלוהים או לזולת, מתחנך באמצעות הייסורים והצער שהוא חווה. ככל שהאדם נותן אמון רב יותר ומעניק שירות רב יותר, כך המבחן נעשה קשה יותר, והחינוך למשמעת חמור יותר." (אלן ג'י. ווייט, Education, עמ' 151).

אין ספק שכל הורה האוהב את בנו, יחנכו למשמעות ויפעל תמיד לטובתו. ואם בני האדם החלשים ומלאי המגרעות והחסרונות עושים זאת, על אחת כמה וכמה אבינו שבשמיים, האוהב אותנו אהבה עזה. לכן, נוכל לבטוח באהבת ה' אלינו גם בשעת קשיים ומבחנים.

לרובנו אין בעיה לבטוח במשמעת שאלוהים מטיל עלינו. הקושי העיקרי שלנו הוא לדעת כיצד לפרש את הצרות והניסיונות שבאים עלינו. כיצד נדע אם מה שעובר עלינו הוא באמת חינוך למשמעת באמצעות ייסורים וצער שדרכם אלוהים מלמד אותנו, או שמא זה דבר אחר? הביאו את תשובותיכם לשיעור בשבת.

רחמים עזים יותר מחרון אף

2

"אִיךָ אֶתְנֶךָ אֶפְרַיִם, אֲמַנְךָ יִשְׂרָאֵל, אִיךָ אֶתְנֶךָ כְּאֶדְמָה, אֲשִׁימְךָ כְּצַבְאִים; נִהַפֵּךְ עָלַי לִבִּי, יַחַד נִכְמְרוּ נַחֲוִמִי. לֹא אֶעֱשֶׂה חֲרוֹן אָפִי, לֹא אָשׁוּב לְשַׁחַת אֶפְרַיִם: כִּי אֶל אֲנֹכִי, וְלֹא אִישׁ, בִּקְרָבְךָ קָדוֹשׁ, וְלֹא אָבוֹא בְּעִיר." (הושע י"א 8, 9).

קטע זה משמש צוהר המעניק לנו תובנה על לבו של אלוהים. האם אלוהים יעניש את בנו הסורר ויפקיר אותו למוות בסקילה, כנדרש בתורה? (דברים כ"א 18-21; ראו גם בראשית י"ט 17-23). לפנינו תובנה מדהימה, הן על סבלו של אלוהים בשל חטאי האדם, והן על חפצו להושיענו.

על אף שעם ישראל החוטא ראוי להשמדה מוחלטת, אלוהים ברוב רחמיו ממשיך לאהוב את עמו ולשאוף לחזרתו בתשובה.

בימי אברהם אבינו היו חמש ערים שמוקמו בעמק הירדן, דרומית לים המלח, וכונו "ערי הכיכר": סדום, עמורה, אדמה, צבואים (או צבוים) וצוער. צוער היתה העיר היחידה שלא הושמדה. שמות ארבע הערים שהושמדו הפכו "למשל ולשנינה" להשמדה הטוטלית שהומטה עליהן בשל הדרכים הרעות של תושביהן וסירובם לשוב בתשובה (דברים י"ט 23). הושע מתייחס לחלק מן הערים הללו בפסוקים שלעיל.

מפרק י"א בהושע עולה כי דרכיו של אלוהים נעלות מדרכיה של האנושות השרויה בחטא. ה' אינו מניח לטינה או למרירות לשלוט בהחלטותיו. אהבת ה' מבקשת להביא לעמו מרפא, בריאות ושיקום. תכלית המשמעת האלוהית היא לתקן ולשקם, לא לנקום ולהשמיד. אנשים רבים, שחלקם מתיימרים אפילו להיות משיחיים, אינם מבינים את הבטחתו זו של אלוהים, אלא רואים בה' אל נקם ושלם, החותר למצוא בנו פגמים וטעויות כדי להענישנו על חטאינו. גרוע מכך, ישנם המאמינים כי ה' גוזר על האובדים להישרף באש הגיהנום הנצחית. אבל זו אינה התמונה המוצגת כאן.

קיראו את אל הרומים ה' 8, פטר"א ב' 24, וגלט' ג' 13. כיצד חושפים פסוקים אלה (אפילו במידה רבה יותר מן הפסוקים שלמדנו בהושע), את מידת אהבתו הרבה של ה' לאנושות?

אלוהים מרפא, מכלכל, מטפח ואוהב אותנו

2

ישנם חוקרים של כתובים עתיקים הרואים באלוהים, כפי שהוא מתואר בתנ"ך, אל נוקשה, מחמיר, חסר סליחה, נוקם ונוטר, וזאת בניגוד גמור לישוע המשיח כפי שהוא מוצג בברית החדשה. מדוע מסקנה זו מוטעית כל כך? כיצד מסייע לנו המסר בהושע י"ד לראות עד כמה שגויה מסקנה זו? מה חושף הפרק על אופיו של אלוהים ועל אהבתו לעמו?

הפרק האחרון בספר מהווה את שיאו של המסר הנבואי של הושע. הכתוב שב ומאשש את ההבטחה כי ישועת ה' תהיה על העליונה. הפרק פותח בקריאה נוספת לישראל לשוב אל ה' ולחדול מחטאיה. כשהנביא קורא לעם לשוב לה', הוא מעניק להם את המילים המפורשות שעליהם להשתמש בהן בשעת עבודת ה'. על בני העם לבקש מאלוהים להסיר מהם את החטאים שגרמו להם להיכשל. בנוסף, עליהם לוותר על תלותם בעמים אחרים ולזנוח לחלוטין את עבודת האלילים. בימי התנ"ך, איש לא היה אמור לבוא לפני ה' בידיים ריקות (שמות כ"ג 15). בנוסף לעולות, העם נדרש להביא לה' מילות וידוי ותשובה כנות בתור זבח תודה.

דברי הווידי והתשובה של עם ישראל נענים במילות מחילה מאת ה' ומלווים בסדרה של הבטחות. בראש וראשונה, אלוהים הרופא ירפא את עמו ממחלותיו. הקשר המחודש בין אלוהים לעמו דומה לטל המעניק את הלחות היחידה לפרחים ולעצים בעונת הקיץ החמה והארוכה בארץ ישראל ("אהיה כטל לישראל"). הוא אף מקושר לעץ הזית המשובח, הנחשב ל"מלך" עצי הפרי בזכות מראהו רב ההוד, עלוותו המעניקה צל ורעננות ופריו המשמש למאכל, להפקת שמן, לסיכת העור וכן כשמן מאורות. ארזי הלבנון הכבירים נחשבים לעצים הגדולים והמועילים ביותר שגדלו בארצות העולם העתיק שאוזכרו בתנ"ך. קורות העץ שהופקו מהם נחשבו למעלות וליקרות ביותר ושימשו בבניית מקדשים וארמונות (מל"א ו' 9, 10). שורשיהם, שנשתלו ביד ה', יפיקו שפע של צמחיה רעננה, וישראל תהפוך לגן מבלבל ושופע ברכות בעבור העולם כולו.

קיראו את הפסוקים האחרונים בפרק. אילו תנאים נדרשו כדי שכל ההבטחות הללו יתגשמו? מדוע אין הדבר שונה מבחינתנו כיום, בייעודנו כאדוונטיסטים?

2

לימוד נוסף: השוו בין שתי הציטטות שלהלן לבין המסרים שהובאו בהושע ז'-י"ד.
 "אלוהים דיבר לעולם באמצעות הטבע, באמצעות סמלים ומופתים, וכן באמצעות אבות האומה ונביאיו. יש ללמד את האנושות בשפתה, בשפת בני אנוש ... עקרונות ממשלת ה' ותוכנית הגאולה חייבים להיות ברורים ומפורשים. לקחי התנ"ך חייבים להיפרש בבהירות לפני בני האדם." (אלן ג'י. ווייט, *The Desire of Ages*, עמ' 34).
 "לאורך שנים ארוכות ואפלות, כשמנהיג אחר מנהיג מרדו בגלוי בשמיים ודרדרו את ישראל עמוק יותר לאלילות, אלוהים שלח לעמו שכשל בחטאיו, מסר אחרי מסר. באמצעות נביאיו, הוא העניק לעמו שלל הזדמנויות לעצור את גל הכפירה ולשוב אליו... מלכות ישראל מעולם לא נותרה ללא עדות נשגבת לכוחו הכביר של ה' להושיע את עמו מחטאיו. גם בשעות האפלות ביותר יהיו אנשים יראי ה' שישמרו אמונים למלכם, מלך המלכים, ויחיו בטהרה ובצדק לפני האל הקדוש בקרב עבודת האלילים. חסידים נאמנים אלה נמנים על שארית ה' יראת האלוהים, שבאמצעותה נתגשם לבסוף תכליתו הנצחית של ה'." (אלן ג'י. ווייט, *Prophets and Kings*, עמ' 108).

שאלות לדיון:

- ① ישנם אנשים הטוענים כי דבר ה' הפך מוחשי וברור באמצעות חייו של הושע ושירותו. כיצד רעיון זה משקף, ולו במעט, את האמיתות הכבירה על אנושיותו של ישוע? (ראו יוחנן א' 14).
- ② ישראל הקדומה לא נטשה את אלוהים בין לילה. להפך, כפירתה של האומה הייתה תהליך הדרגתי. מהן חלק מן הדרכים שבאמצעותן נוכל לדבוק בעקרונות הנצחיים של ה' בעולמנו ההולך ומשתנה ללא הרף? הגו בסוגיה כדי שתוכלו לשמח את כיתתכם בתשובה.
- ③ ישנם המאמינים שהבשורה הטובה על אהבתו הרבה של ה' אלינו ועל ישועותו, מוצגת בבירור אך ורק בברית החדשה ולא בתנ"ך. מה מוטעה ברעיון זה?
- ④ עיברו בכיתה על תשובותיכם לשאלה האחרונה שהוצגה בשיעור ביום ג'.
- ⑤ התנ"ך היה ספר הכתובים שישוע המשיח ושאל השליח קראו בו. קיראו בברית החדשה את הפסוקים שבהם הובאו ציטטות מדברי הושע (מתי ט' 13, רומי ט' 25, 26). כיצד השתמשו ישוע ושאל במסר הבשורה שהוצג בהושע כדי להכריז לפנינו את האמת?

אל קדוש ומלא צדק

(ספר יואל)

3

שבת אחר הצהריים

קיראו את הפסוקים הבאים לקראת השיעור השבועי: יואל א'; ג' 1-2; מה"ש ב' 1-21; יואל ג' 3-4; רומ' י' 13; מתי י' 28-31.

פסוק לשינון: "וַיְהִי־הָיָה נָתַן קוֹלוֹ לְפָנַי חִילוֹ, כִּי רַב מְאֹד מַחְנֶהוּ, כִּי עֲצוּם עֲשָׂה דְבָרוֹ: כִּי גָדוֹל יוֹם יְהוָה וְנִזְדָּא מְאֹד, וּמִי יִמְלִנֶה." (יואל ב' 11).

מבט שבועי: אלוהים יכול להשתמש בבכי ובצער של חסידיו כדי לגרום להם להבחין בתלותם בו ובהזדקקותם לתחייה רוחנית ולתיקון רוחני.

הנביא יואל, בן דורם של עמוס והושע, רואה במכת הארבה הקשה ובבצורת החמורה שפקדו את דרום הארץ והרסו את מלכות יהודה, אות ו"מופת" ליום הדין של ה' (יואל ג' 3). לנוכח משבר חמור וגדול כל כך, יואל קורא לכל תושבי יהודה לחדול מחטאיהם ולשוב לה'. הוא מדמה את הארבה לצבא ה', ורואה במכת הארבה עונש על ישראל הבוגדת. יואל מנבא כי משפט ה' בעתיד יהיה חמור שבעתיים ממכת הארבה. אך בעת ובעונה אחת, משפט זה ירעיף ברכה עצומה על כל מי שידבק בה' ויצייט לתורתו; כלומר, חמור וקשה ככל שיהיה, משפט ה' עשוי להוביל לגאולתם של בני אדם, שלבם פתוח להנחיית האל.

□ לימדו את השיעור השבועי לקראת שבת, ה-20 באפריל.

אסון לאומי

קיראו את יואל א' 12-1. מה מתרחש ביהודה?

3

הנביא יואל שחי בחברה חקלאית, קורא לחקלאים להתאבל על אובדן התבואה ותנובת הקציר. ההרס האקולוגי עלול להזיק קשות לכלכלת האומה במשך שנים ארוכות. בנוסף לאובדן התוצרת החקלאית ואובדן קורות העצים והצל שהעצים מעניקים, קיימת סכנת סחף של השכבה העליונה בקרקע. בארץ ישנם עצי פרי המניבים פירות רק מקץ 20 שנה לנטיעתם. למעשה, הרס אדמות חקלאיות ובירוא עצים היו תכסיסים אופייניים של צבאות פולשים, שביקשו להעניש את העמים שכבשו ולא לאפשר להם להשתקם כלכלית בתוך פרק זמן קצר.

קיראו את דברים כ"ח 38. כיצד מחדד הפסוק את הבנתנו לגבי המתרחש ביהודה?

יואל מונה ארבעה מינים שונים של ארבה (יואל א' 4), כדי להבהיר את גודלה וחומרתה של מכת הארבה. ההרס שימיט הארבה יחמיר עוד יותר בשל הבצורת. התבואה שהחקלאים ציפו לקצור התייבשה, ולכן עתה הם מיואשים כי אין להם דבר לאכול או למכור, ואפילו אין ברשותם די זרעים כדי לזרוע בשדותיהם. אסון בממדים כאלה, לא נשמע מעולם בקרב אבות אבותיהם, ויסופר בדורות הבאים. העובדה שאסון דומה לא אירע מעולם, הבליטה את גודל האסון.

הנביא אף מכריז על אובדן תוצרת חקלאית אחרת שגדלה והופקה בארץ, כגון גפנים, תירוש, יין, דגן ושמן (דברים י"ד 23, י"ח 4). חיטה ושעורה נחשבו לגידולים החשובים ביותר בישראל הקדומה. גפנים ועצי תאנה מסמלים בתנ"ך חיי שפע ושלווה בארץ המובטחת, שברכות ה' מורעפות עליה (מל"א ד' 25, מיכה ד' 4, זכריה ג' 10). התמונה המקראית האידיאלית של חיי שלווה ושפע היא ישיבה תחת עצי הגפן והתאנה בגינתכם. אבל עכשיו, כל השפע הזה מצוי בסכנה בשל משפט ה' שיומט על הארץ בעטיים של חטאי העם.

ימי הקציר היו ימים של ששון ושמחה (תהילים ד' 7, ישעיהו ט' 3). על אף שהאדמה בישראל ניתנה לעם כמתת מאלוהים (ה' הקצה נחלות לכל שבט ושבט), היא עדיין היתה שייכת לו. ישראל היתה אמורה לשמש סוכן נאמן שהופקד בידי ה' על אדמות ומשאבי הארץ. והעיקר, העם נדרש לעבוד את ה' ולציית לו, וזאת משום שה' הוא זה שנתן להם את הארץ מלכתחילה.

תקעו שופר בציון!

3

כשאסונות טבע מתרחשים, הם מעוררים שאלות נוקבות רבות כגון, "מדוע ה' הניח לאסון לקרות" או "מדוע ישנם אנשים ששרדו, ואילו אחרים מתו?" ליואל לא היה ספק בכך שמכת הארבה תוביל את העם לתובנה עמוקה יותר של התוכנית האלוהית הכלל-עולמית. בפרק א', הנביא מקביל בין המשבר הלאומי למצב הרוחני ששרר באומה. נחילי הארבה חיסלו הכול; לעם לא נותר דבר כדי להעלות מנחה לה'. התבואה והנסך היו חלק מן המנחה שהועלתה על המזבח מדי יום, בהתאם לצו ה' בספר שמות כ"ט 40 ובספר במדבר כ"ח 58. הפסקת העלאת הקורבנות והמנחה נחשבה חמורה בעיני ה', והיתה אמורה לשמש לעם אזהרה על מצבם החמור. העובדה שנבצר מן העם להעלות קורבנות ומנחה לה', סימלה את הפרת הברית בין אלוהים לישראל. ואולם, בניגוד לנביאים רבים אחרים, יואל לא הקדיש זמן רב לניתוח כישלונותיו של העם. הוא ביקש בעיקר להתמקד במזור; בתרופה שהרופא השמימי יעניק לעמו ישראל.

קיראו את יואל א' 20-13. מה אומר כאן יואל לעם? על אף שהנסיבות היו ייחודיות, כיצד מהווה הנאמר כאן הצהרה המופיעה לכל אורכם של ספרי התנ"ך וכתבי הברית החדשה?

הנביא מאיץ במנהיגי הדת לכנס את העם לעצרת שבה הכול יצומו, יתפללו ויזעקו לה', וזאת כדי שכל אדם ואדם יוכל לערוך חשבון נפש, לזנוח את חטאיו, לחזור בתשובה ולשוב לה'. כך יעבור העם את המבחן הקשה, וייצא ממנו מחוזק ואזור באמון מחודש באהבת ה' ובצדקו. בסופו של דבר, אסון זה עשוי להוביל את חסידי ה' ליחסים עמוקים יותר עם אלוהים. לאורך הכתובים, אלוהים מתואר כאלוהי הטבע, כבורא אשר ברא את הטבע, ממשיך לקיים אותו, ואף משתמש בו לתכליתו האלוהית. כשאסון טבע זה התרחש, הנביא יואל הציע לעם שבמקום לקרוע את בגדיהם לאות אבל, יקרעו את לבם, ככתוב: "קָרְעוּ לְבַבְכֶּם וְאֵל בְּגֵדֵיכֶם..." (יואל ב' 13). כלומר, עליהם להכות על חטא בתשובה אמיתית, ולפתוח את לבם לחסד ה' ולרחמיו.

אסון עלול לפקוד אותנו בדרכים רבות. בבוא עלינו אסון, תהיה אשר תהיה הבנתנו אותו או פרשנותנו לגביו ולגבי מה שגרם לו, באילו הבטחות מכתבי הקודש נדבק כדי להתחזק, להפיק תקווה ולהחזיק מעמד? אילו הבטחות משמעותיות במיוחד מבחינתכם?

מתנת רוח קודשו של ה'

קיראו את יואל ג' 1, 2 ואת מעשי השליחים ב' 21-1. כיצד מפרש שמעון כיפא את נבואת יואל?

3

בחג השבועות, השליח שמעון כיפא מכריז כי ה' הגשים את הבטחתו שניתנה באמצעות יואל הנביא באשר לשפיכת רוח הקודש. אות גלוי לעין שיתלווה לשפיכת רוח הקודש, יעיד על התערבותו העל טבעית של ה' בתולדות האנושות; אלוהים יחולל תופעות טבע בלתי רגילות, שיתגלו הן על פני האדמה והן ברקיע.

"בהקשר המידי של אירועי יום הדין של ה', אלוהים הבטיח באמצעות יואל הנביא התגלות מיוחדת של רוח קודשו (יואל ג' 1). נבואה זו התגשמה חלקית בשפיכת רוח הקודש בחג השבועות, אך תתגשם במלואה בהתגלות חסד ה' לכשתסתיים מלאכת הבשורה." (אלן ג'י. ווייט, The Great Controversy, עמ' 11).

בהקשר המידי של יואל, בעקבות חזרתה בתשובה של האומה ישפוך ה' את רוח קודשו, ובגדול. הדבר יביא להתעוררות נפלאה. במקום לחולל הרס, ה' ירעיף את מתת ברכותיו. ה' שב ומבטיח לעמו כי בריאתו תשוקם והאומה תשחרר ממשעבדיה.

רוח הקודש נשפכת על חסידי ה' ממש כשם ששמן המשחה נמשח על ראשי נבחריו ה', שנקראו בידי ה' לשירות כהונה מיוחד. רוח הקודש היא אף מתת גבורה המורעפת על מקבליה, כדי לאזור אותם בכוח ולהעצימם לקראת ביצוע תפקידם המיוחד בשירות ה' (שמות ל"א 5-2, שופטים ו' 34). רוח הקודש תתגלה בממדים כבירים רק בעת הזו. בנקודה חשובה זו בהיסטוריה נחלו גאולה כל המחפשים אחר ה'. רוח ה' תישפך על כל חסידי ה', בלא הבדלי גיל, מגדר או מעמד חברתי. כך יתגשם חפצו של משה שכל חסידי ה' יהפכו לנביאים, וה' ישפוך עליהם את רוחו (במדבר י"א 29).

מה תוכלו לשנות בחייכם כדי להיות פתוחים יותר לקראת שפיכת רוח הקודש עליכם?

לקרוא בשם ה'

"הַשֵּׁמֶשׁ יִהְיֶה לְחֹשֶׁךְ, וְהַיָּרֵחַ לְדָם לִפְנֵי בּוֹא יוֹם יְהוָה הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא. וְהָיָה, כָּל אֲשֶׁר יִקְרָא בְּשֵׁם יְהוָה יִמְלֹט: מִי בְּהָר צִיּוֹן וּבִירוּשָׁלַם תִּהְיֶה כְּלִיטָה, כָּאֲשֶׁר אָמַר יְהוָה, וּבַשְּׂדֵיידִים, אֲשֶׁר יְהוָה קָרָא." (יואל ג' 4-5).

3

אין לראות בהחשכת השמש ובהפיכת הירח לדם אסונות טבע, אלא אותות ומופתים על טבעיים שיתחוללו לקראת יום ה' הגדול והנורא הממשמש ובא. בימי התנ"ך, אומות אלילות רבות עבדו את גרמי השמיים וראו בהם את אלוהיהם, דבר שנאסר באיסור חמור על בני ישראל בצו ה' שנמסר להם בפי משה (דברים ד' 19). מבחינה זו, נבואת יואל חוזה שאלילי העמים (דהיינו, גרמי השמיים), יתחילו לדעוך כאשר ה' יבוא לשפוט את העולם. על פי יואל ד' 15, יתרחשו שני אירועים בולטים: ליקוי מאורות והחשכת השמיים. כלומר, כל כוכבי השמיים יאבדו את כוחם וזוהרם ויחדלו להפיץ אור, שכן שכינת ה' תזהר ברוב הודה ותפארתה ותאפיל עליהם.

בשעה שהתגלות המשיח תחריד את הרשעים שלא שבו בתשובה, כיצד יקבלו הצדיקים את פניו של אדונם? מהו ההבדל החד והברור בין שתי תגובות אלה? (ראו ישעיהו כ"ה 9, יואל ג' 5, מה"ש ב' 21, רומ' י' 13).

בכתבי הקודש, הביטוי "לקרוא בשם ה'" אין פירושו אך ורק להימנות על עובדי ה' ולבקש מה' לקיים את הבטחותיו. פירושו גם להכריז את שם ה'. כלומר, להעיד לפני הזולת על ה' ועל פועלו למען העולם. אברהם הקים מזבחות לעבודת ה', והכריז את שם ה' בארץ כנען (בראשית י"ב 8). ה' הכריז את טובו וחסדו לפני משה בהר סיני (שמות ל"ג 19, ל"ד 5). מחבר מזמורי התהילים קורא לחסידיו להודות לה', לקרוא בשמו ו"להודיע בעמים עלילותיו." (תהל' ק"ה 1). מילים זהות אף מופיעות בשיר הגאולה שחיבר ישעיהו הנביא (ישע' י"ב 4). מכאן שלהכריז או לקרוא בשם ה', משמעו לבשר את הבשורות הטובות על ריבונותו של ה' בעולם, ובעת ובעונה אחת לקרוא לתושבי העולם לבחון כל דבר בהקשר של מעשי ה' ואופיו. פירוש הדבר הוא גם לספר לכל אדם על מתת הגאולה הנדיבה שה' מציע בחסדו לכל בני האדם.

מה זה אומר מבחינתכם "לקרוא בשם ה'"? כיצד אתם עושים זאת? מה קורה כשאתם קוראים בשם ה'?

מחסה בעת צרה (יואל ג'-ד')

נביאי התנ"ך השוו את יום המשפט של ה' הממשמש ובא, לשאגת אריה. שאגה זו תרעיש שמיים וארץ ותחריד כל אדם (יואל ד' 16, עמוס א' 2, ג' 8). על פי כתבי הקודש, ירושלים משמשת הדום רגליו של ה', כלומר, מקום מושבו של כס ה' עלי אדמות. מכאן ה' יעניש את האויב, אך בעת ובעונה אחת יגן על חסידי הממתינים באורך רוח עד שינחל ניצחון ויצדיקם. הללו ייטלו חלק בניצחונם בשעה שיברא מחדש את הבריא.

ישנם אנשים המתקשים בהבנת תיאורי יום הדין בכתבי הקודש. חשוב לזכור כי רוע וחטא הם ממשיים, וכי כוחם חזק דיו כדי להתנגד לה' ולנסות להשמיד את כל צורות החיים על פני האדמה. אלוהים הוא אויב הרוע. מסיבה זו, דבריו של יואל מעוררים אותנו לבחון את חיינו ולערוך חשבון נפש כדי לוודא שאנו מצדדים בה' וכדי שנזכה להגנתו ביום המשפט.

קיראו את מתי' 28-31. כיצד מסייעים לנו פסוקים אלה להבין מה קיבלנו בזכות ישוע, אשר יגן עלינו גם בעתות צרה ואסון?

אלוהים יקיים את בני האדם שידבקו באמונה. ייתכן שיביא חורבן על הארץ (יואל ד' 15-1); אך חסידי יונים צריכים לחשוש מן הפורענות שתפקוד את הארץ כביטוי למשפט ה', שכן ה' הבטיח להגן עליהם (פס' 16). הוא נתן להם את מילתו, את הבטחתו. מעשי הצדק והחסד של ה' מעידים על העובדה שהוא נאמן לברית שכרת עם חסידי; ולכן, הצדיקים לא ייבושו עוד לעולם (יואל ב' 27).

את ספר יואל חותם חזון על עולם חדש שבו ינבע מעיין מבית ה' שימוקם בלב ירושלים החדשה, מקום שכינתו של האל הנצחי בקרב עמו שזכה למחילה (יואל ד' 18-21). מסר נבואי זה מאתגר אותנו להתהלך ברוח הקודש, לחיות כתלמידי המשיח בכל לבנו ומאודנו, ולבשר את בשורת הגאולה לאנשים שטרם שמעו את שם המשיח. כשנעשה זאת, נוכל לתבוע לזכותנו את הבטחת המשיח לשרות עמנו באמצעות רוח קודשו השוכן בלבבות חסידיו.

"עלינו להיות מודעים למצבנו האמיתי, אחרת לא נרגיש שאנו נזקקים לעזרת המשיח. עלינו להבין את הסכנה האורבת לנו, אחרת לא נמלט למקום מחסה. עלינו לחוש את כאב פצעינו, אחרת לא נשתוקק למרפא." (אלן ג'י. וויט, Christ's Object Lessons, עמ' 158). כיצד אתם תופסים את "מצבכם האמיתי"? האם חוויתם מעודכם את ה"מחסה" שהובטח לנו במשיח?

לימוד נוסף: שמו של יואל הנביא היה שם שכיח בימי התנ"ך, ומשמעו: "ה' הוא האלוהים". שם זה הולם את תוכנו של הספר: רק אלוהים לבדו קדוש וצודק לחלוטין; רק ה' ומעשיו שולטים בעולם. תולדות עמו וההיסטוריה של יתר העמים מצויים תחת שליטתו. אותו העיקרון חל על חיייהם של כל בני האדם.

"סוגיות הנצח הכבירות דורשות מאיתנו להתעלות מעל דת מדומה, דת של מילים ופולחנים, הכובלת את האמת בחצר האחורית. ה' קורא לנו לתחייה ולתיקון. רק דברי כתבי הקודש אמורים להישמע מעל הבימות בבתי המדרשים ובקהילות. אולם כתבי הקודש איבדו מכוחם, והדבר מתבטא בהידרדרות חיי הרוח. דרשות רבות בימינו אינן חדורות באותה התגלות אלוהית, המעוררת את המצפון ומחייה את הנשמה. מאזיני הדרשות הללו אינם יכולים לומר: "הָרִי לִבְנוּ הָיָה בּוֹעֵר בְּקִרְבָּנוּ כְּשֶׁדָּבַר אֱלֹהֵינוּ בְּדֶרֶךְ וּפְתָר לָנוּ אֶת הַפְּתוּבִים!" [לוֹקֶס כ"ד 32]. אנשים רבים זועקים לאלוהים-חיים מתוך כמיהה עזה לשכינתו. הניחו לדבר ה' לדבר אל לבכם. תנו למי ששמעו אך ורק מסורות בני אדם, תיאוריות ופתגמים אנושיים, לשמוע את קולו של האל האחד, אשר בכוcho לחדש את הנפש ולהנחילה חיי נצח." (אלן ג'י. ווייט, Prophets and Kings, עמ' 626).

שאלות לדין:

- 1 כיצד המסר של יואל חשוב במיוחד מבחינתנו, לאור העובדה שאנו חיים באחרית הימים ומצפים לאירועים קשים ומטלטלים, שללא ספק יביאו להתפכחות?
- 2 קיראו את ספר יואל בנשימה אחת, והשיבו על השאלות הבאות: באיזו מידה חל המסר של יואל על דורו, ובאיזו מידה על העתיד?
- 3 ספר יואל מציג סוגים שונים של ברכות שה' ישפוך על חסידיו. האם נבואה זו מבדילה בין ברכות חומריות לברכות רוחניות? אם השבתם בחיוב, כיצד מתבטא הבדל זה?
- 4 כיצד תורמת הבנתנו את העימות הגדול להבנתנו את משפטי ה' ואת האסונות הכבירים העומדים לפקוד את העולם?
- 5 בציטוט שהובא בשיעור ביום ו', אלן ווייט דנה ב"דת מדומה". מה פירוש הדבר? כיצד נדע אם אמונתנו אמיתית או מדומה?

אדון כל הגויים

(ספר עמוס)

שבת אחר הצהריים

קיראו את הפסוקים והפרכים הבאים לקראת השיעור השבועי: עמוס א' ו-ב'; ישעיהו נ"ח; לוקס י"ב 47, 48; מל"א ח' 40-37; עמוס ד' 12, 13; ספר עובדיה.

פסוק לשינון: "אַרְיֵה שָׂאָג, מִי לֹא יִירָא? אֲדֹנִי יְהוֹה דִּבֶּר, מִי לֹא יִנְבֵּא?" (עמוס ג' 8).

מבט שבועי: עוולות נגד האנושות נחשבות לחטאים נגד ה' שיישפטו על ידו.

בכתבי הקודש, האריה מייצג בדרך כלל את מלך עולם החי. הופעתו של האריה מפגינה הן עוצמה והון, והן אכזריות וכוח הרסני. גם כשהאריה אינו משחר לטרף, שאגתו מגיעה למרחקים רבים. עמוס שהיה רועה צאן, נשלח לבני ישראל כדי להזהירם מפני שאגת האריה ששמע – אך האריה הזה היה ה' אלוהיהם! הנביא שדיבר בהשראת רוח הקודש, הקביל את הדרך שבה ה' בחר לדבר אל העמים ואל עמו הנבחר לשאגת אריה (ראו עמוס א' 2). עמוס נקרא לנבא לעמים שביצעו פשע נגד האנושות. הוא אף נשלח לחברה שבה אנשי הדת מנבחי העם חיו חיי שלוה ושגשוג על חשבון העניים. הם ניצלו ודיכאו אותם, והניחו לעסקאות לא כשרות ולמעשי מרמה ושוחד להתרחש בחצר בית המקדש. השבוע נקשיב לדברים שאלוהים אמר על מעשים בזויים ושפלים אלה.

□ לימדו את השיעור השבועי לקראת שבת, ה-27 באפריל.

פשעים נגד האנושות

קיראו את עמוס פרקים א' ו-ב'. מדוע ה' מזהיר את האנושות מפני העונש הממשמש ובא?

שני הפרקים הראשונים בספר עמוס כוללים שבעה נבואות נגד העמים השכנים, ובעקבותיהן נבואה נגד ישראל. עמי הגויים לא נשפטו משום שהיו אויבי ישראל, אלא משום שחיללו את עקרונות המוסר האוניברסליים. שתי נקודות בולטות בתוכחתו של עמוס: חוסר נאמנות והעדר רחמים.

לדוגמה, צור היתה עיר מסחר חשובה שישבה על חוף הים התיכון, צפונית לישראל. צור ישבה לבטח בזכות החומה הבצורה שהקיפה אותה, ותושבי העיר התפארו בביטחונם. יתרה מכך, מנהיגי צור כרתו בריתות שלום עם מספר עמים שכנים, כגון הפלישתים. בימי דוד ושלמה, צור כרתה "ברית אחים" או "ברית אחווה" עם ישראל (מל"א ה' 1, 12). גם בימי המלך אחאב שררה ברית שלום בין ישראל לצור (מל"א ט"ז 30, 31). לכן, אין זה מפתיע שאנו קוראים במלכים א' ט' 13, שחירם מלך צור כונה בפי שלמה "אחי".

ואולם, אנשי צור הפרו את "ברית האחוה" שכרתו עם ישראל. צור הורשעה בדין ה', לא משום ששבתה שבויים מבני ישראל, אלא משום שהסגירה אותם לאדומים, אויבי ישראל. לכן, אנשי צור היו אחראים למעשי האכזריות שהיו מנת חלקם של שבויים אלה מיד אויביהם. מנקודת המבט האלוהית, אדם ששיתף פעולה, סייע או תמך בפשע, אשם באותה המידה כמו מבצע הפשע.

משום שאלוהים הוא ריבון ומושל בכול, גורל העולם כולו נתון בידיו. לה' יש מטרות שיעדן הוא מעבר לגבולות ישראל. אלוהי ישראל הוא אף אלוהי העמים כולם: תולדות האנושות חשובות בעיניו ומעסיקות אותו. אלוהים הוא הבורא המעניק חיים לכול, והכול אחראים בפניו.

כולנו כואבים וזועמים על אי הצדק המשווע הרווח סביבנו. אם אלוהים לא היה קיים, איזו תקווה היתה לנו להשיג צדק? מהי בעיניכם משמעות ההבטחה שניתנה לכל אורכם של כתבי הקודש על ה' שיביא משפט וצדק לעולם? כיצד נלמד לדבוק בהבטחה זו בעיצומן של העוללות המתרחשות סביבנו?

צדק למדוכאים

משפט ה' על העולם הוא אחד הנושאים המרכזיים בספר עמוס. בראשית הספר, הנביא מכריז את משפט ה' על חלק מן העמים השכנים של ישראל בגין פשעיהם נגד האנושות. ואולם, עמוס אף מכריז בעוז כי ה' ישפוט גם את ישראל. חרון אפו של ה' כוון לא רק אל העמים, אלא אף אל העם הנבחר. אנשי יהודה מאסו בדבר ה' וחיללו את מצוות ה'.

בעת ובעונה אחת, עמוס עוסק בממלכת ישראל ביתר הרחבה מאשר בממלכת יהודה, שכן ישראל הפרה את בריתה עם ה' וביצעה פשעים וחטאים רבים. היציבות הפוליטית והשגשוג הכלכלי שישראל נהנתה מהם דרדרו אותה לניוון רוחני, אשר בא לידי ביטוי באי צדק חברתי. העשירים בישראל ניצלו את העניים, ואנשי השררה ניצלו את השכבות החלשות בחברה. העשירים דאגו אך ורק לעצמם ולהשגת רווח אישי, גם כשהדבר בא על חשבון העניים הסובלים. (לא הרבה השתנה באלפיים השנים שחלפו מאז, נכון?)

בדברי הטפתו, עמוס לימד על אודות האלוהים החיים, אשר מתעניין בדרך שבה אנו נוהגים בזולת. צדק אינו רק רעיון פילוסופי או נורמה חברתית. צדק עומד בראש מעייניו של ה'. הנביא הזהיר כי "בתי השן" בישראל (אותם בתי אבן שקירותיהם ורהיטיהם מעוטרים בקישוטי שנהב וחדריהם גדושים מעדנים, משקאות יקרים, משחות ושמיני גוף משובחים) ייהרסו ויישמדו כולם.

קיראו את ישעיהו נ"ח. כיצד מחדד הפרק את היבטיה של האמת הנכונה לימינו? בד בבד, כיצד המסר שאנו מעבירים לעולם הוא הרבה יותר כביר ונשגב?

כתבי הקודש מלמדים מפורשות כי צדק חברתי אמור לנבוע באופן טבעי מן הבשורה. כשרוח הקודש הופכת אותנו דומים יותר ויותר לישוע, אנו לומדים מה הם הדברים העומדים בראש מעייניו של אלוהים, ושמיים אותם בראש מעיינו. ספרי התורה שנכתבו בידי משה מדגישים את חשיבות היחס ההוגן אל הזרים, האלמנות והיתומים (שמות כ"ב 24-21). הנביאים דיברו על כך שאלוהים חפץ שבני האדם יפגינו צדק וחמלה כלפי השכבות החלשות בחברה (ישעיהו נ"ח 6, 7). מחבר מזמור ס"ח בספר תהילים, מתאר את ה' השוכן בהיכל קודשו כ"אבי יתומים ודיין אלמנות". (תהל' ס"ח 5). ישוע המשיח הפגין דאגה רבה לאנשים שנדחו על ידי החברה (מרקוס ז' 24-30, יוחנן ד' 7-26). יעקב, אחי ישוע, קורא לנו להפגין את אמונתנו הלכה למעשה באמצעות מתן סיוע לנזקקים (יעקב ב' 14-26). כל תלמיד אמיתי של המשיח אמור לנהוג כך. תלמיד המשיח שאינו נוהג כך אינו תלמיד אמיתי.

הסכנה הטמונה בקבלת זכות יתר

המסר הנבואי של עמוס, לא יועד אך ורק לישראל באותו רגע נתון בהיסטוריה, אלא הרבה מעבר לישראל ויהודה. על פי התנ"ך, ישראל נהנתה מזכות מיוחדת (אך לא בלעדית) בפני ה'. קיראו את עמוס ג' 1, 2. אלוהים אומר כאן לבני ישראל: "רק אתכם ידעתי מכל משפחות האדמה..." (פס' 2). הפועל י.ד.ע. המופיע בפסוק נושא משמעות מיוחדת של קרבה אינטימית. לדוגמה, בירמיהו א' 5, אלוהים אומר לירמיהו שהוא "ידע" אותו והקדיש אותו לנביא לפני שנולד. כך גם היה עם ישראל. ישראל לא היתה אומה ככל האומות. אדרבה, ה' הקדיש אותה לתכליתו הקדושה. בני ישראל נהנו מקשר מיוחד עם אלוהים.

ה' בכבודו ובעצמו בחר את ישראל והוציא אותה מעבדות לחירות. יציאת מצרים היתה האירוע המכונן החשוב ביותר בראשית תולדות האומה. יציאת מצרים סללה את הדרך לפועל הגאולה של ה' ולכיבוש כנען. ואולם, כוחה של ישראל והשגשוג הכלכלי שנהנתה ממנו, גרמו לה להיות גאה ושאננה בכל הנוגע למעמדה כעמו הנבחר של ה'.

קיראו את הכרזת ישוע בבשורת לוקס י"ב 47, 48. כיצד עלינו להבין את העיקרון שישוע לימד כאן, דהיינו, שכאשר אנו עושים שימוש לרעה בזכויות הגדולות שנפלו בחלקנו, הן יומרו בעונשים כבדים?

בהשראת רוח הקודש מזהיר הנביא את ישראל, שמשום שהיא עמו הנבחר של ה', היא נושאת באחריות רבה יותר על מעשיה מיתר העמים. ה' אומר כאן כי היחסים הייחודיים של ישראל עימו כרוכים במחויבות, ואם בני ישראל לא ימלאו את מחויבויותיהם, הם ייענשו. במילים אחרות, ישראל בתור עמו הנבחר של ה' צפויה להיענש בחומרה רבה יותר מיתר העמים, שכן הזכויות שנפלו בחלקה כרוכות באחריות ובמחויבות רבה. בחירתה של ישראל בידי ה' לא נועדה אך ורק כדי שתשמש עם נבחר בעל זכויות יתר, אלא כדי שתשמש אור לגויים: בני ישראל נקראו להעיד לעולם על האל שברך אותם בברכות רבות כל כך.

"קהילות המהוות את קהילת המשיח בדורנו, זוכות לזכויות הנעלות ביותר. ה' מתגלה בפנינו באור הולך וגובר. הזכויות שנפלו בחלקנו גדולות יותר מהזכויות שהוענקו לעם ה' בימי קדם." (אלן ג'. ווייט, Christ Object Lessons, עמ' 317).

הגו בשפע הזכויות והברכות שנחלנו כאדוונטיסטים שומרי שבת. מדוע אמורות המחויבויות הכרוכות בזכויות יתר אלה לגרום לנו לרעוד? האם הן אכן גורמות לנו לרעוד, או שמא פשוט התרגלנו אליהן והפכנו אדישים? אם אכן הפכנו שאננים לברכות הרבות שניתנו לנו, כיצד נוכל להשתנות?

ישראל פוגשת את ה'

"הבון לקראת אלהיך ישראל!" (עמוס ד' 12).

פרק ד' בספר עמוס פותח בתיאור חטאיה של ישראל וחזרתם בהכרזה על יום הדין. אלוהים מטיל על חסידי אחריות מיוחדת בנוגע לאורחות חייהם וליחסם אל הזולת.

עמוס מתאר שרשרת של אסונות טבע ופגעי טבע, שכל אחד ואחד מהם נועד להחזיר את האומה לאלוהיה. הרשימה כוללת שבעה אסונות. פורענויות אלה מהוות את העונש המלא שהוטל על ישראל בגין הפרת הברית עם ה' (על פי דברי משה בספר ויקרא פרק כ"ו). חלק מן האסונות הללו מזכירים את המכות שה' שלח נגד מצרים. תיאור האסון האחרון מתייחס מפורשת להשמדה המוחלטת של סדום ועמורה.

על פי תפילת שלמה בשעת חנוכת בית המקדש, מה אמורים אסונות לגרום לבני האדם לעשות? (מל"א ח' 37-40).

בני ישראל חדלו לנהוג כפי שבני אדם נוהגים בדרך כלל כשנופלות פורענויות על ראשם (לדוגמה, להתחנן לעזרת ה'), ולכן ה' התקשה ללכוד את תשומת לבם. זאת ועוד, העונשים שהטיל עליהם אף הקשו את לבם. משום שהעם לא חזר בתשובה ולא שב לה', עמוס הציג בפניו את ההזדמנות האחרונה לעשות זאת.

המשפט הסופי ממשמש ובא, אבל עמוס אינו מציין את המועד המדויק להתרחשותו. אי הוודאות שבדברי עמוס הופכת את האיום מפחיד ומאיים יותר. ישראל לא שבה בתשובה ולא חיפשה אחר ה', ולכן, ה' יוצא כדי לפגוש אותה. אם העונש החטיא את מטרתו, האם המפגש עם ה' יציל את ישראל?

בעמוס ד' 2 נאמר: "נשבע אדוני ה' בקודשו..." מילים אלה נשמעות כמו נוסח של שבועה מסורתית. הצהרה חגיגית זו דורשת את תגובתה של ישראל: עליה להתכונן למפגש עם אלוהים, ממש כפי שהתכוננה לקראת התגלות ה' בהר סיני (שמות י"ט 11, 15).

קיראו בתשומת לב את עמוס ד' 12, 13. הנביא קורא לעם ישראל להתכונן לקראת התגלות ישירה של ה'. אילו הייתם שומעים אזהרה כזו, הקוראת לכם: "היכון לקראת אלוהיך" [כאן היה מופיע שמכם], כיצד הייתם מגיבים? מהי תקוותנו היחידה? (ראו רומ' ג' 19-28).

הגאווה שהובילה להשפלה

קיראו את ספר עובדיה. אילו אמיתות רוחניות ומוסריות נוכל לשאוב מן הספר?

4

עובדיה הוא הספר הקצר ביותר בתנ"ך. הוא כולל חזון נבואי על משפטי ה' על ארץ אדום. המסר הנבואי בספר מתמקד בשלוש סוגיות: גאוותה של אדום (פס' 4-1), השפלתה הקרובה לבוא (פס' 9-5) ותוקפנותה נגד יהודה (פס' 14-10).

האדומים היו צאצאיו של עשיו, אחי יעקב. מקורה של העוינות ששררה בין בני ישראל לבני אדום היה טמון בריב המשפחתי וביריבות ששררה בין שני האחים, שבשלב מאוחר יותר הפכו לאבות שתי אומות. ואולם, על פי בראשית ל"ג, שני האחים השלימו כשיעקב חזר לארץ עם נשותיו ובניו. לכן, בני ישראל צוו בידי ה': "לא תתעב אדומי, כי אחיך הוא." (דברים כ"ג 7).

ואולם, חרף צו ה' לעמו, שררו יחסי איבה ועוינות בין שני העמים במשך דורות. כשבבל החריבה את ירושלים והגלתה את תושבי העיר, האדומים לא רק שמחו, אלא גם התנפלו על העברים שנמלטו, שדדו אותם ובזזו את ירושלים (תהל' קל"ז 7). מסיבה זו, הנביא עובדיה הזהיר כי אדום תישפט על פי מעשיה, מידה כנגד מידה: "כאשר עשית, יעשה לך." (פס' 15). בני אדום לא נהגו כאחים כלפי בני יהודה בשעתם הקשה ביותר, אלא הצטרפו לכוחות האויב (איכה ד' 21, 22).

השטח שנכבש בידי אדום מצוי דרומית מזרחית לים המלח. זהו אזור הררי מלא צוקים, מערות ובקיעים, העשויים לשמש מקום מסתור לצבאות הפולשים. חלק מערי אדום מוקמו באתרים אלה שהיו כמעט בלתי נגישים. העיר סלע (המכונה גם "פטרה") היתה עיר הבירה של אדום. אדום שבטחה במעוזה שכן שכנה במקום מבטחים רם ובלתי נגיש, התפארה וסברה כי איש לא יצליח להורידה ממקום גבוה ובטוח זה ולכבוש אותה. גאוותה ובטחונה אלה תומצתו בשאלה: "מי יורידני ארץ?" ("עובדיה א' 3).

אלוהים מטיל על אנשים המנצלים אנשים אחרים בשעתם הקשה, את מלוא האחריות על מעשיהם. עובדיה הזהיר את תושבי אדום הגאים כי ה' עומד להמיט חרפה על ראשם. אך אין לאן לברוח מפניו של ה' (עמוס ט' 2, 3). יום ה' הקרב ובא יביא עימו הן משפט והן ישועה. אדום תשתה מכוס חרון ה', ואילו חסידי ה' ישובו ויירשו את נחלת ה' ורכושם והונם ישוקמו.

לימוד נוסף: קיראו את הציטטות שלהלן, ודונו כיצד הן עשויות להבהיר לנו את המסרים שהוצגו בספר עמוס, פרקים א'-ד', ובספר עובדיה.

"מראשית ימיה של הדת העברית, האמונה כי ה' בחר באומה מיוחדת זו כדי שתבצע את שליחותו, שימשה הן אבן פינה בתורתה והן מפלט ונחמה בשעותיה הקשות. ואולם, נביאי ה' חשו כי אצל רבים מבני דורם, אבן פינה זו שימשה דווקא אבן נגף; במקום לשמש מקום מחסה, היא שימשה דרך מילוט. לפיכך, היה עליהם להזכיר לעם כי אין לראות בבחירה זו משום הפליה לטובה מיד ה', המעניקה להם חסינות מפני עונש, אלא להיפך, משמעות היותם העם הנבחר מתבטאת בחשיפה רבה יותר למשפטי ה' ולעונשים כבדים..."

"האם בחירה משמעה שאלוהים מטפל אך ורק בישראל? האם יציאת מצרים מעידה על כך שה' מתמקד אך ורק בתולדות ישראל ומתעלם מגורלם של עמים אחרים?" (אברהם השל, The Prophets, עמ' 32, 33).

"לאחר שמגננות הנשמה מוטטו, לעובדי האל התנועים לא נותר מחסום כלשהו כנגד החטא, והם נכנעו ליצר הרע המקנן בלב האדם.

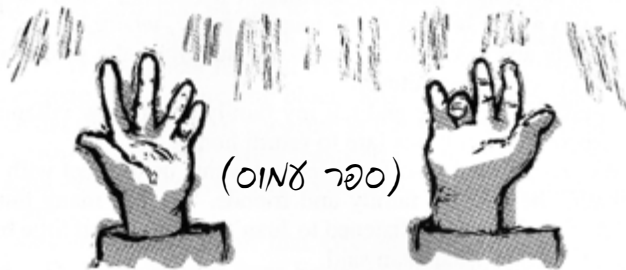
"הנביאים זעקו נגד הדיכוי הרב, העוול המשווע, חיי המותרות והפזרנות המוגזמים, ההוללות והשכרות, ההפקרות הגסה וההוללות חסרת הרסן שרווחו בדורם; אך מחאותיהם היו לשווא; תוכחותיהם וגינוי החטא לא הועילו. עמוס הכריז: 'שנאו בשער מוכיח, ודובר תמים יתעבו.' צוררי צדיק לוקחי כופר, ואביונים בשער היטו.' [עמוס ה' 10, 12]. "(אלן ג'י. ווייט, The Prophets and Kings, עמ' 282).

שאלות לדיון:

1 קל להתיידד עם אדם שיכול להעניק לנו דבר מה. אך מה לגבי אנשים השרויים במצוקה שאין להם דבר להציע לכם, אלא להפך, יש להם צרכים שביכולתכם לתת להם מענה? איזו גישה עלינו להפגין כלפי אנשים כאלה? איזו גישה או יחס הפגנתם עד כה כלפי אנשים כאלה?

2 הגו בברכות שנחלנו כאדוונטיסטים שומרי שבת. לדוגמה, למשיחיים רבים אין שום מושג לגבי ברכותיה של השבת (ועוד פחות מכך על חשיבותה באחרית הימים); אנשים רבים סבורים כי לאחר המוות, המתים עולים היישר לגן עדן או לגיהנום; משיחיים רבים אינם מאמינים בתחייתו הפיזית של ישוע, ורבים אחרים אינם מאמינים בביאת המשיח השנייה. אילו אמיתות נוספות נחלנו, שאינן ידועות למרבית המשיחיים? אילו מחויבויות נלוות לדיעתנו את האמיתות הללו?

"דְּרָשׁוּ אֶת יְהוָה, וְחַיּוּ!"

שבת אחר הצהריים

5

קיראו את הפסוקים הבאים לקראת השיעור השבועי: עמוס ה' 1-15, אל העברים ה' 14, ישעיהו ה' 20, עמוס ז' 10-17, ט' 11-15, מה"ש ט"ו 13-18.

פסוק לשינון: "דְּרָשׁוּ טוֹב וְאַל רָע, לְמַעַן תַּחְיּוּ; וְיֵהִי כֵן יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֵיכֶם פֶּאֶשֶׁר אֲמַרְתֶּם." (עמוס ה' 14).

מבט שבועי: הנביא עמוס מזכיר לנו שרק על ידי חיפוש אחר ה' נוכל למצוא חיים.

"אילו ישראל נותרה נאמנה לה', ה' היה יכול להגשים את תכליתו באמצעותה ולהעניק לה כבוד ורוממות. אילו בני ישראל הלכו בדרכיו וצייתו למצוותיו, ה' היה מרומם אותם ועושה מהם עם 'עליון על כל הגויים אשר עשה, לתהילה ולשם ולתפארת.' משה רבנו אמר: 'וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך.' 'ושמרתם ועשיתם... לעיני העמים אשר ישמעון את כל החוקים האלה ואמרו: רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה.' [דברים כ"ו 19, כ"ח 10, ד' 6-7]. אבל עקב בגידתם, תכלית ה' נתגשם אך ורק באמצעות צרות והשפלות." (אלן ג'י. ווייט, The Desire of Ages, עמ' 28).

השבוע, בהמשך לימודנו את ספר עמוס, נלמד על דרכים נוספות שבאמצעותן אלוהים הפציר בעמו לנטוש את חטאיהם ולשוב אליו, אל מקור החיים האמיתי היחיד. בסופו של דבר, כולנו עומדים בפני שתי ברירות: עלינו לבחור בחיים או במוות. אין דרך ביניים. עמוס מחדד את ההבדל החד בין שתי ברירות אלה.

□ לימדו את השיעור השבועי לקראת שבת, ה-4 במאי.

"שנאו רע ואהבו טוב"

המצב בישראל הלך והחמיר; השחיתות, הדיכוי, מעשי העוולה ויתר החטאים הלכו וגברו. המצב היה חמור כל כך, שהישרדותה של האומה עמדה על הכף. לפיכך, עמוס חיבר קינה על בית ישראל, ובה הוא מקונן על גוויעתה הממשמשת ובאה של האומה (עמוס ה' 1-15). בדרך כלל, בספרי הנביאים דבר הנביא אינו שונה מדבר ה'. לכן, קינתו של עמוס היא אף קינתו של ה' על בית ישראל.

תכליתה של קינת האבל בעמוס ה' 1-15, היתה לזעזע את בני העם ולפקוח את עיניהם לאמת המרה. אילו יתמידו בחטאיהם, אין ספק שיאבדו את חייהם. מאידך, אילו ימאסו ברע, יחזרו בתשובה וישובו לה', הם יחיו. ה' מעצם טבעו דורש מחסידיו לעשות את רצונו.

קיראו את עמוס ה' 14, 15. כיצד נלמד ל"שנאו רע" ול"אהבו טוב"? (ראו גם אל העברים ה' 14, אל הרומים י"ב 9, משלי ח' 36).

עמוס קורא לעם לא רק לחדול לחפש אחר הרע, אלא אף לשנוא את הרע ולאהוב את הטוב. קיימת הדרגתיות בצווים המופיעים כאן: "דירשו טוב! שנאו רע! אהבו טוב!" הפועל א.ה.ב. והפועל ש.ג.א. מתייחסים לעיתים קרובות בתנ"ך להחלטות ולמעשים, לא רק לרגשות או לגישות. במילים אחרות, שינוי בלבם ובגישתם של בני ישראל יחולל שינוי במעשיהם.

בהקשר זה, איזו אזהרה טמונה בישעיהו ה' 20?

"ביום ארור זה, כל מי שישרתו את ה' ללא חת ובהתאם לצו מצפונם, ידקקו לאומין, לנחישות, לידיעת ה' ולבקיאות בדברו. שכן חסידי ה' שדבקו בו ושמרו לו אמונים, יירדפו. בני האדם יפקקו במניעיהם, יפרשו שלא כהלכה את מיטב מאמצייהם ויוציאו להם שם רע. השטן יפעל במלוא כוח ההתעיה שלו כדי להטות את לבם של בני האדם ולעמעם את הבנתם, וזאת כדי שהרע יתפס כטוב והטוב יתפס כרע." (אלן ג'י. ווייט, The Acts of the Apostles, עמ' 431).

כיצד נלמד לאהוב את הטוב ולשנוא את הרע, פן נלך שולל אחרי התעיות השטן ונקרא לרע טוב ולטוב רע? מהי הגנתנו היחידה כנגד הולכת שולל זו?

פולחני הדת ממשיכים כסדרם

קיראו את עמוס ה' 23, 24; הושע ו' 6; מתי ט' 19; תהל' ו"א 17. מה נאמר בפסוקים אלה? והעיקר, כיצד ניישם בחיינו הרוחניים כאדוונטיסטים שומרי שבת את העיקרון הטמון בהם? כלומר, כיצד אנו עלולים להיות אשמים בדיוק בדבר שפסוקים אלה מזהירים אותנו מפניו? (אל תשכחו שקל מאוד ללכת שולל בתחום זה).

ספר עמוס מתמקד באי צדק, מעשי אכזריות וחוסר אנושיות, הרבה יותר ממרבית ספרי כתבי הקודש. הנביא אף מציג בפנינו את נקודת המבט האלוהית על מעשים אלה. הוא מלמד כי אלוהים מתעב פולחני דת יבשים, המתבצעים בידי אנשים המקפידים הקפדה יתרה בדתם. הוא קורא לאנשים כאלה לחזור בתשובה ולתקן את דרכיהם. אלוהים אינו מעוניין בפולחנים חיצוניים ריקים מתוכן, הנערכים בידי אנשים שעובדים אותו, אך בעת ובעונה אחת משעבדים ומדכאים אנשים אחרים לשם השגת רווח אישי. חייהם חושפים את העובדה שהם מחמיצים את לב לבה של משמעות היותם עובדי האל, וכן שוגים לחלוטין בהבנת המשמעות העמוקה הטמונה בתורת ה'.

ואכן, ה' מאס בחגים, במנחות ובפולחני הדת של בני העם, שכן הם לא נבעו מאמונה אמיתית. השיא בקריאתו של עמוס לעם לחפש אחר הטוב, לאהוב את הטוב ולשנוא את הרע (עמוס ה' 14, 15), הוא המצווה לחפש אחר ה' ולנחול חיים. החיפוש אחר ה' מוצג לעומת העלייה לרגל למרכזי הדת המפורסמים בבית אל, בגלגל ובבאר שבע (עמוס ה' 5) – שלוש הערים שיועדו להיחרב יחד עם מקדשיהן.

הדבר שאלוהים רצה באמת היה שצדק וצדקה ישררו בארץ. המצווה "דרשו את ה'" מקבילה למצווה "דרשו טוב". ה' קורא לשארית העם בישראל להימנע ממעשים רעים, ממנהגים אליילים ומטקסי דת יבשים, ותחת זאת להניח לצדק לזרום כנהר ולצדקה לנבוע כמעין המתגבר (שם, פס' 24). בשעה שמשפט ודין צדק קשורים הדוקות לכינון עקרונות הצדק של ה', צדקה באה לידי ביטוי באיכות החיים, ביחסים שבין אדם לחברו ובין אדם לאלוהים. התמונה המוצגת כאן היא של אנשים דתיים שאמונתם התנוונה והפכה לטקסים, מסורות ופולחנים יבשים ותו לא, מבלי שחוו את שינוי הלב שחייב לנבוע מאמונה אמיתית (ראו דברים י' 16). לפיכך, עלינו להיזהר שבעתים בתחום זה.

נקרא לשרת כנביא ה'

ביתו של עמוס היה בתקוע שביהודה, אך אלוהים שלח אותו לנבא בישראל. לפיכך, עמוס הלך מממלכת ישראל הצפונית והטיף שם בעוצמה ובעוז רבים כל כך, עד שהארץ לא יכלה "להכיל את כל דבריו" (עמוס ז' 10). אין ספק שרבים מתושבי ישראל התייחסו לעמוס בחשדנות ולא הכירו בו כנביא ה'. ואולם, חרף דחייה זו, עמוס ביצע בנאמנות את שירות הנבואה שהוטל עליו.

קיראו את עמוס ז' 10-17. האם המתרחש כאן מזכיר לכם מקרים דומים אחרים? חישבו על דוגמאות מכתבי הקודש המתעדות התרחשויות דומות. מה נלמד מהן?

5

בין האנשים שהתנגדו להטפתו של עמוס היה אמציה, כהן בית אל, שהאשים את עמוס בקשירת קשר נגד מלך ישראל. בית אל היתה אחת משתי הערים ששמשו כמרכזי הדת בישראל ושבמקדשיהן נערכו פולחנים שחיללו את שם ה' ותורתו. עמוס ניבא קבל עם ועדה, כי אם ישראל לא תשוב בתשובה, מלכה ימות בחרב, תושביה יישבו בידי האויב וייצאו לגלות. אמציה הורה לעמוס לשוב לארץ יהודה, שכן רק שם נבואותיו יתקבלו בברכה. בתשובתו לאמציה, עמוס מאשש את העובדה שייעודו כנביא ה' נבע מאלוהים, אשר שלח אותו בשליחות זו. הוא טוען כי אינו נביא "מקצועי" שנבואתו אומנותו והוא מנבא תמורת שכר. עמוס שלל כל קשר בינו לבין הנביאים "המקצוענים" שניבאו לשם השגת רווח כספי או טובות הנאה. באמירת האמת אין שום ביטחון שהדברים יתקבלו, שכן האמת עשויה לעיתים להיות קשה לקבלה, וכאשר היא מטרידה את אנשי השררה, היא עלולה לעורר התנגדות עזה. קריאת ה' לעמוס גרמה לו להטיף בגלוי ולגנות באופן נוקב כל כך את חטאי המלך ושכבת האצולה בממלכת ישראל, עד שהואשם בקשירת קשר.

כיצד אנו מגיבים כשמישהו אומר לנו שמעשינו או אורח חיינו מהווים חטא שימיט עלינו עונש? מה נלמד מתשובתנו על עצמנו, ואולי על הצורך שלנו בשינוי לבנו וגישתנו?

רעב כבד

"הנה ימים באים, נאם אדני יהוה, והשליחתי רעב בארץ: לא רעב ללחם, ולא צמא למים, כי אם לשמיע את דברי יהוה. ונעו מים עד ים, ומצפון ועד מזרח ישוטטו לבקש את דבר יהוה, ולא ימצאו." (עמוס ח' 11, 12). כיצד אנו אמורים להבין את הנאמר כאן?

בעמוס פרק ח', הנביא מתאר את ההשפעות ההרסניות של משפט ה' על ישראל שלא חזרה בתשובה. ה' יעניש את בני ישראל על חטאיהם במכת בצורת שישלח על הארץ. ואולם, בפסוקים 11-12, הנביא מדבר על רעב וצמא לאלוהים. אסון זה, שיהיה כבד יותר מיתר הפורענויות שיפקדו את הארץ, יתבטא ברעב לדבר ה', שכן אלוהים יחריש ואיש לא יוכל למצוא את דברו. אין רעב חמור מזה.

לעיתים קרובות, כשבני ישראל חוו מצוקות וצרות גדולות, הם פנו לה' כדי לקבל מסר נבואי, בתקווה שיאיר וינחה את דרכם. אבל במהלך הרעב הכבד לדבר ה' שיפקוד אותם, תשובתו של ה' תהיה דממה מוחלטת. חלק ממשפט ה' על עמו יתבטא בכך שהוא לא ימסור את דברו לעם דרך נביאיו. לדברי הנביא, אם עם ה' ימשיך להמרות את פי ה', תבוא עת שבה העם ישתוקק לשמוע את דבר ה', אבל אז כבר יהיה מאוחר מדי לחפשו בתקווה להימלט מן המשפט. זו תהיה התוצאה של סירובה המתמשך של ישראל לשמוע את דבר ה' מפי עמוס. בדומה לשאל המלך לפני יציאתו לקרב האחרון בחייו (שמ"א כ"ח 6), יום יבוא שבו העם ייווכח עד כמה הוא זקוק לדבר ה'.

אומה שלמה תשוטט ותחפש נואשות אחר דבר ה'. בני העם יהיו כמו אנשים הגוועים בצמא ומחפשים מים. הם יחפשו אחר דבר ה', שממנו בחרו להתעלם בימיו של הנביא. מי שייפגעו במיוחד יהיו הצעירים. אבותיהם שמעו את דבר ה' ומאסו בו, אך להם עצמם לא תהיה הזדמנות לשמוע את נבואות ה' ומסריו.

מה נלמד מן הפסוקים הבאים על ההשלכות הנוראות של שתיקת האל?
(שמ"א י"ד 37, תהילים ע"ד 9, משלי א' 28, איכה ב' 9, הושע ה' 6, מיכה ג' 5-7).

כיצד אנו עלולים להשתיק את קולו של ה' בחיינו? על אף שהמחשבה מפחידה, הגו בהשלכותיה. כיצד נוודא שלא יקרה לנו לעולם דבר כזה?

שיקום יהודה

הנביא עובר מהתיאור הקודר של חטאי העם והמשפט שיבוא עליהם, להבטחות הנפלאות בדבר שיקום עתידי (עמוס ט' 15-11). יום ה', שתואר עד כה כיום פורענות אפל (עמוס ה' 18), מתואר כאן כיום גאולה, שכן גאולה ולא עונש היא מילתו האחרונה של ה' לעמו. אולם, הגאולה תבוא בעקבות העונש ולא במקומו.

על אף שלל התיאורים הקודרים של יום הדין, עמוס חותם את ספרו במסר של תקווה. לנוכח הגלות הממשמשת ובאה והידרדרותה של שושלת בית דוד, היא אינה יכולה עוד להיחשב בית, אלא סוכה. לכן ה' מכנה אותה "סוכת דוד הנופלת". אך ממלכת ישראל תשוקם וה' ישיב את שלטון בית דוד על כל ישראל. האומה תהיה מאוחדת תחת מנהיג אחד. מעבר לגבולות ישראל, עמים אחרים יקראו בשם ה' וייהנו מברכותיו יחד עם ישראל. נבואת נחמה חדורת תקווה חותמת את הספר ומציגה תמונה של שפע, שגשוג, אושר והשבת עטרה ליושנה.

על פי נביאי התנ"ך, העונש מיד ה' לא נועד אך ורק לצורך ענישה וחינוך למשמעת. כמעט בכל האזהרות בדברי הנביאים טמונה קריאה לגאולה. על אף שאיום הגלות היה מידי, אלוהים עודד את שארית הפליטה בישראל בעזרת ההבטחה לשקם את הארץ. ישראל תיהנה מברכות הברית החדשה שתיכרת עמה, והאנשים שחוו את משפט ה' יזכו לראות את ה' מושיע ומשקם.

מהי התגשמותה הסופית של נבואת עמוס, המבטיחה את שיקומו של עם ה'?
(ראו לוקס א' 32, 33; מה"ש ט"ו 18-13).

פרשנים יהודים רבים רואים בעמוס ט' 11 הבטחה משיחית הזזה לזו שניתנה לאברהם, אוששה באוזני דוד והובעה לכל אורכו של התנ"ך. המלך החדש משושלת בית דוד ימלוך על עמים רבים, וכך תוגשם הבטחת ה' לאברהם (בראשית י"ב 3-1). המלך המשיח ימלוך גם על אויבי ישראל, כגון אדום. חורבות ישראל שישוקמו, לא יימוטו לעולם. באמצעות ביאת ישוע המשיח בן דוד, ה' קיים את הבטחתו רבת החסד. יעקב השליח מצטט את הפסוק הזה מעמוס כדי ללמדנו שהדלת לגאולה פתוחה לרווחה בפני הגויים, וזאת כדי שיוכלו לנחול את כל זכויות הברית שהוענקו לקהילת חסידי ה', וליהנות מהן. ברכות הגאולה שה' הציע הן לעם ישראל והן לגויים, יתגלמו ויתממשו במלך המשיח, שיהיה צאצא הן של אברהם והן של דוד.

ההתגשמות המלאה של ההבטחות הללו בחייו של כל אדם ואדם שייאות לקבלן, הן יהודי והן גוי, תתרחש אך ורק בביאת המשיח השנייה. כיצד נשמור על גחלת התקווה וההבטחה הזו, ולא ניתן לה לדעוך בעיצומם של קשיים ולחצי החיים?

לימוד נוסף: "מעמדנו לפני ה' לא ייקבע לפי מידת האור שקיבלנו, אלא לפי השימוש שעשינו במה שניתן לנו. וכך, אפילו עובדי אלילים שבחרו בדרך הישר לפי מיטב הבנתם, יימצאו במצב טוב יותר מאנשים שזכו לקבל אור גדול והצהירו כי הם עובדי ה', אך למעשה זלזלו באור שקיבלו ואורח חייהם סתר לחלוטין את הצהרתם." (אלן ג'י. ווייט, The Desire of Ages, עמ' 239).

שאלות לדין:

5

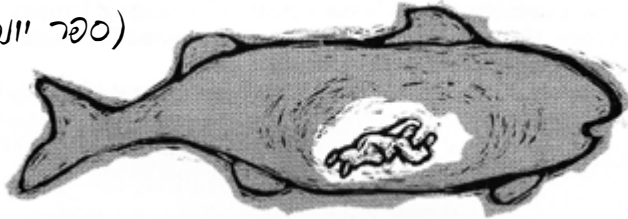
1 עיברו בכיתה על התשובות שנתתם לשאלה שהוצגה ביום א' בנוגע לדרך שבה נלמד לשנוא את הרע ולאהוב את הטוב, ובנוגע לסכנה הטמונה בלקרוא לרע טוב ולטוב רע. מדוע סכנה זו רוחת במיוחד כשחל שינוי בערכי החברה והתרבות, אשר מקבלות עתה בברכה התנהגויות מסוימות, אורחות חיים מסוימים וגישות מסוימות שכתבי הקודש מגנים מפורשות? כפרטים וכקהילה, איננו חסינים מפני המגמות התרבותיות והחברתיות הרווחות סביבנו, נכון? הגו בשינויים שהתחוללו בתרבות ובחברה בארץ לאורך השנים. לדוגמה, אילו מעשים, מנהגים, או אורחות חיים שנחשבו בעבר מבישים או טאבו, נהוגים היום בפומבי ואפילו נחשבים טובים ורצויים, או לפחות לא רעים או מוטעים? כיצד השפיעו שינויים אלה על גישתה של הקהילה לגבי מנהגים או מעשים כאלה? כיצד נגן על עצמנו ועל קהילתנו מפני נפילה למלכודת המסוכנת של קריאה לרע טוב? בעת ובעונה אחת, אילו שינויים חברתיים חיוביים, המשקפים את עקרונות האהבה והקבלה שהופגנו בחיי ישוע, התחוללו בארץ והשפיעו לטובה על הקהילה המשיחית?

2 הגו לעומק ברעיון של "רעב" לדבר ה'. מהי הדרך הסבירה ביותר להתרחשותו של רעב כזה? האם ה' מסתיר במכוון את האמת מבני האדם, או שמא גישתם של בני האדם היא זו שגורמת להם לסגור את לבם לחלוטין בפני דבר ה'? האם ייתכן ששתי התשובות נכונות? או שמא מדובר במשהו אחר לגמרי? דונו בסוגיה.

3 כאדוונטיסטים הנהנים מאור רב כל כך ומחזיקים בסיבות טובות רבות כל כך לדבוק באמיתות שנחלנו, האם איננו עלולים לחשוב שדי לנו בידיעתנו את האמיתות הנפלאות הללו, כלומר, שאיננו זקוקים עוד לשום דבר אחר? כיצד משפיעות האמיתות שהתברכנו בהן על אורח חיינו ויחסנו אל הזולת, לא רק בקרב הקהילה, אלא בחברה כולה? במילים אחרות, כיצד נחיה, הלכה למעשה, על פי האמיתות שהופקדו בידינו? מדוע חשוב כל כך שנעשה זאת?

ה' משתוקק למחול לנו

(ספר יונה)

שבת אחר הצהריים

קיראו את הפסוקים הבאים לקראת השיעור השבועי: יונה א'-ד', תהילים קל"ט 1-12, ישעיהו מב"ב 5, ההתגלות י' 6, מתי י"ב 39-41, דברי הימים ב' ל"ו 17-15.

פסוק לשינון: "וְאֲנִי, בְּקוֹל תְּזוּדָה אֶזְבְּחָה לָּךְ, אֲשֶׁר נִדְרָתִי, אֲשַׁלְמָה: וְיִשְׁעֶךָהּ, לִיהוָה." (יונה ב' 10).

מבט שבועי: ספר יונה חושף את העובדה שה' מוכן לסלוח הרבה יותר מאיתנו.

סיפורו של יונה, השליח יוצא הדופן של ה', הוא אחד המוכרים ביותר בתנ"ך. הנביא נשלח לנינווה בידי ה' כדי להזהיר את העיר מפני השמדתה הממשמשת ובאה. יונה חושש שגויים אלה יתוודו על חטאיהם, ישובו מדרכיהם הרעות ויזכו למחילת ה'. משום שהיה נביא אמת, הוא ידע שתוכניתו של ה' היתה להציל את נינווה, ולא להשמידה. יתכן שמסיבה זו הוא ניסה להימלט מה' ומהשליחות שהטיל עליו. ואולם, עקב התערבות של כוח עליון הוא שינה את דעתו וציית לצו ה'. בתגובה להטפתו של יונה, העיר כולה האמינה במסר ה' וחזרה בתשובה בלב שלם, בניגוד גמור, לדאבוננו, לתגובת ישראל ויהודה לתוכחות ה'. בעיצומן של התרחשויות אלה, יונה נדרש ללמוד מספר לקחים חשובים. סיפורו של יונה מעיד על סבלנותו הרבה של ה', שהופגנה בשעה שלימד את הנביא העיקש וצר האופקים מהן חסד, חמלה ומחילה.

□ לימדו את השיעור השבועי לקראת שבת, ה-11 במאי.

הנביא שהמרה את פי ה' (יונה פרק א')

איננו יודעים רבות מן התנ"ך על אודות יונה או משפחתו. על פי מלכים ב' י"ד 25, יונה בא מגת חפר, עיר מקראית בנחלת זבולון שבצפון ישראל, ושירת כנביא במאה השמינית לפני הספירה. מפסוק זה אף עולה שיונה ניבא כי ממלכת ישראל תרחיב את גבולותיה. נינווה תועדה בהיסטוריה כאחת משלוש ערי הבירה של אשור, מדינה חשובה ששכנה בקרבת נהר החידקל.

ה' הוא מלך כל העמים וכל האומות, והכול צריכים לתת דין וחשבון לפניו (עמוס י"ב). לפיכך, הוא שלח את עבדו יונה כדי להזהיר את אנשי נינווה מפני ההשמדה הממשמשת ובאה על עירם. ה' ציווה על יונה: "לך אל נינווה...וקרא עליה" (יונה א' 2). ניתן להבין את המלים "קרא עליה" כ"דבר אליה" או "הטף לה". האשורים היו ידועים לשמצה באכזריותם. בתקופה מאוחרת יותר, הנביא נחום כינה את נינווה "עיר דמים, כולה כחש... לא ימיש טרף" (נחום ג' 1). כלומר, העיר מלאה מעשי הונאה, אלימות ומקרי שוד ורצח. יונה נשלח למסור את דבר ה' לאנשים רשעים אלה. יתכן כי הפחד מפני האשורים השנואים היה אחת הסיבות שגרמו לו להימלט מה' ומשליחתו. כשאלוהים הורה לו לנסוע מזרחה לנינווה, הוא סירב למלא את צו ה' ונסה להפליג מערבה לתרשיש.

בהתחלה נדמה היה ליונה שדרכו "צלחה" ושהכול פעל לטובתו. הוא מצא מיד ספינה שפניה לתרשיש, שילם את דמי הנסיעה ויצא לדרך. אבל אז, ה' הטיל סערה גדולה בים, הספינה היטלטה "וחישה להישבר" (פס' 4). אלוהים עשה זאת כדי ללמד את עבדו לקח חשוב: איש אינו יכול להימלט מה' או להסתתר מפניו.

יונה ברח מאלוהים משום שלא רצה לעשות את רצון האל. גם בימינו, לאנשים יש סיבות רבות לנסות להימלט מאלוהים. ישנם אנשים הנוהגים כך משום שאינם מכירים את אלוהים באופן אישי. אחרים מואסים בה' ובדברו או אפילו ברעיון על קיומו של אלוהים, על אף שמניעיהם שונים. במרבית המקרים הם עושים זאת כדי לא לחוש אשמה על אורח חייהם או מעשיהם. אחרי הכול, אם אין בנמצא כוח עליון שאנו אחראים בפניו, מדוע שלא נעשה ככל העולה על רוחנו? ישנם אפילו משיחיים הנמלטים מפניו של ה' כשהוא קורא להם לצייט לו ולבצע דבר מה שאינם רוצים לבצע, כלומר, דבר מה שאינו לרוחם ומנוגד לנטיית לבם החוטא ולאופיים האנוכי.

קיראו את תהילים קל"ט 12-1. מהו המסר הבסיסי כאן בעבורנו? איזה רגש מתעורר בכם לנוכח אמיתה עקרונית זו? אפשר גם להסתכל על זה כך: אנו מאמינים שאלוהים לא רק רואה את כל מעשינו, אלא גם יודע את כל מחשבותינו. האם אנו תמיד מודעים לכך, או מנסים לשכוח זאת? או שמא אנו מורגלים כל כך ברעיון הזה, שאנו חדלים לשים אליו לב? יהיו אשר יהיו הסיבות, כיצד הייתם מתנהגים לו הייתם ערים כל הזמן לעובדה שאלוהים יודע כל מחשבה ומחשבה החולפת במוחכם?

יונה מציית לה' על אפו וחמתו

על פי יונה פרק א', ה' מבקש למנוע את בריחתו של יונה. לפיכך, הוא מחולל סערה גדולה בים המאיימת להטביע את האונייה. המלחים קוראים לעזרת אלוהיהם, ואולם, עקב חומרת הסערה הם סבורים כי אחד מנוסעי האונייה הוא זה שעורר את זעמם של האלים. הם מחליטים להטיל גורלות כדי לקבוע מיהו האיש שבעטיו פרצה הסערה. בתהליך הטלת הגורלות, כל אחד מן המשתתפים מביא חלוק אבן או פיסת עץ שניתנים לזיהוי. הם מניחים אותם במכל, ואז מנערים אותו עד שחלוק אבן או גזיר עץ עף החוצה. הגורל נופל על יונה. הוא האשם בסערה שפרצה בים. יונה מתוודה על חטאו ומאיץ במלחים להטילו אל הים.

סיפור זה יוצא דופן בכך שהמלחים מוצגים באור חיובי ואילו יונה, נביא ה', מוצג באור שלילי. על אף היותם עובדי אלילים, הם מביעים כבוד רב לאלוהים שאליו הם מתפללים. בנוסף, הם חומלים חמלה רבה על יונה עבד ה', וכדי להימנע מלהטיל אותו לים, הם מתאמצים לחתור אל היבשה. לבסוף, הם מסכימים עם יונה שעליהם להטילו לים. לאחר שיונה הושלך לים, הסערה שוככת והמלחים זוכים זבח לה' ומהללים אותו.

על פי פסוק 9, כיצד מתאר יונה את האל שמפניו הוא ירא? איזו חשיבות טמונה באופן תיאורו את ה' (ראו גם ההתגלות י"ד 7, ישעיהו מ"ב 5, ההתגלות י' 6).

הודאתו של יונה על אמונתו בה', בורא הים והיבשה, מחדדת את ניסיונותיו העקרים להימלט מנוכחות ה'. כשהמלחים ראו שהסערה שככה לאחר שהטילו את יונה לים, הם הבינו כי ה', הבורא, שולט בים. לכן, עתה הם עובדים את ה' ביתר שאת בכל לבם ומאודם. איננו יודעים כמה זמן המלחים המשיכו לירוא את ה' ולסגוד לו כבורא היקום. אבל אין ספק שהם למדו עליו דבר מה מהתנסות זו.

פלאי העולם הרבים שאנו רואים סביבנו נבצרים כמעט מהבנתנו, אבל הדברים הנסתרים מעינינו ואפילו מדמיונו, נבצרים עוד יותר מבינתנו. כיצד מדבר אליכם הבורא דרך מעשי ידיו בבריאה?

המזמור של יונה

לאחר שיונה הושלך לתוך הים, ה' זימן דג גדול שבלע אותו. יונה חשב ודאי שמוות הוא הדרך היחידה להימלט משליחותו אל נינוה. אך הדג הגדול (שאגב, לא כונה בספר לויתן), שימש "פתח הצלה" בעבור הנביא. בניגוד ליונה, הדג נענה לצו ה' וציית לרצונו (יונה א' 17, ב' 10). יד ההשגחה פעלה כאן בדרך מופלאה. על אף שישנם אנשים המלגלים על סיפורו של יונה, ישוע העיד על אמינותו (מתי י"ב 40), ואפילו השתמש בו כשלימד את תלמידיו על מותו שלו ותחייתו.

קיראו את יונה פרק ב', הנחשב למזמור שחיבר יונה. מה מביע כאן יונה? מהו הלקח שלמד? אילו עקרונות רוחניים נוכל לשאוב מן הפרק?

המזמור שיונה חיבר מהווה שיר הלל לישועת ה' ולהצלתו של יונה ממצולות הים המסוכן. זהו החלק הפיוטי היחיד בספר. יונה נזכר בתפילתו ברגעים שבהם ביקש מה' את עזרתו בשעה שהלך ושקע במצולות הים ועמד לפני מוות ודאי. כאשר האמין בכל לבו בהצלתו, הוא הודה על כך לאלוהים. נוסח המזמור ולשונו מעידים על בקיאותו של יונה במזמורי התהילים ובשירי הלל מקראיים אחרים.

בדומה, שבועתו של יונה (פס' 10), מהווה זבח תודה. יונה היה אסיר תודה על כך שעל אף שהיה ראוי למוות, ה' ריחם עליו וחנן אותו ברוב חסדו. על אף שלא ציית לה', הוא עדיין ראה בעצמו חסיד נאמן של ה', שכן לא התפתה לעבודת האלילים. על אף חסרונותיו ומגרעותיו היה נחוש בדעתו לדבוק בייעודו ולבצעו בנאמנות.

לפעמים, עלינו לעבור חוויה קשה כדי שנפתח את לבנו לה' ונינוכח בכך שה' הוא תקוותנו היחידה וגאולתנו היחידה. היזכרו בחוויה שעברתם, שבה ראייתם בבירור את יד ההשגחה פועלת בחייכם. מדוע קל כל כך לשכוח את הדרכים שה' הוביל אותנו בהן, לפעמים באורח נס, במיוחד כשפקדו אותנו צרות וניסיונות חדשים?

משימה מוצלחת

לאחר הצלתו הנסית המופלאה, כשיונה צווה שנית בידי ה' ללכת אל נינווה ולהטיף בה, הוא ציית מיד. הקריאה שנצטווה יונה לקרוא על נינווה מזכירה לנו את השמדת סדום ועמורה בידי ה': "עוד 40 יום ונינווה נהפכת" (יונה ג' 4, ברא' י"ט 21, 29). אך המילה "נהפכת", המופיעה בקריאת יונה (שפירושה "נחרבת"), עשויה גם להתפרש כ"פונה לאחור", "משתנה" או "משנה את דרכה", כלומר, חוזרת בתשובה (שמות ז' 17, 20, שמ"א י' 6). הטפתו של יונה את מסר ה' לא היתה לשווא. אנשי נינווה האמינו בה' וחזרו בתשובה.

ההישג הכביר ביותר בשירותו של יונה כנביא היה חזרתה בתשובה של נינווה. אחרי המלחים הגויים שהחלו להאמין בה', אנשי נינווה היו קבוצת הגויים השנייה המתוארת בספר שפנתה אל אלוהים ושבה בתשובה, והכול בזכות פועלו של שליח ה' בקרבם ועל אף חסרונותיו ופגמיו. תוצאות קריאתו אל תושבי העיר היו מדהימות. כדי להשפיל את עצמם לפני ה', אנשי נינווה לבשו שק, הניחו אפר על ראשם וצמו. צעדים אלה נועדו להביע את חרטתם וצערם על מעשיהם הרעים.

קיראו את מתי י"ב 39-41 ואת דברי הימים ב' ל"ו 15-17. מה נלמד מפסוקים אלה על חשיבותה של חזרה בתשובה?

יונה ג' 6, מציג בפנינו את מלך אשור הכביר שמשפיל את עצמו, יורד מכס מלכותו, מוריד את בגדי המלכות, לובש שק ויושב באפר לפני ה'. תמונה מדהימה זו עומדת בניגוד חד לתמונה של רבים ממנהיגי ישראל ובני העם הגאים, שדחו את קריאת נביאי ה' לחזרה בתשובה. משום שספר יונה מדגיש את חסד ה' ומחילתו, נהוג לקרוא אותו בבתי הכנסת ביום כיפור.

"אלוהינו הוא אל רחום וחנון, ארך אפיים ורב חסד. הוא מטפל באנשים שהפרו את תורתו באורך רוח, חמלה ורחמים. ואולם, בימינו, כשלבני האדם יש שפע של הזדמנויות להתוודע לתורת ה' בכתבי הקודש, ריבון היקום מתקשה להביט בסיפוק כלשהי בערים הרשעות, שבהן פשע, חמס ומעשי רשע ואלמוות שולטים בכיפה. אילו תושבי הערים הללו ישובו בתשובה, כמו אנשי נינווה, יינתנו מסרים רבים כמו המסר של יונה." (אלן ג'י. ווייט, The Advent Review and Sabbath Herald, 18 and באוקטובר, 1906).

קיראו את יונה ג' 10-5. מה נלמד מפסוקים אלה על טיבה של חרטה אמיתית? כיצד ניישם את העקרונות הללו בחיינו?

נסלח, אך לא סולח

קיראו את יונה ד'. אילו לקחים חשובים נזקק יונה להפיק? כיצד נחשפת כאן צביעותו?

בספר יונה פרק ד' נחשפים מספר פרטים מזעזעים על הנביא. דומה שיונה מעדיף למות מאשר לחזות בחסד ה' ובמחילתו המורעפים על העיר ששבה בתשובה. בשעה שבשלב מוקדם יותר הוא שמח על כך שניצל ממוות (ב' 9-7), עתה, לאחר שנינווה נותרה על תילה ותושביה נותרו בחיים, הוא מעדיף למות (יונה ד' 2, 3).

אבל בניגוד חד ליונה, אלוהים מתואר בכתבי הקודש כאל שאינו חפץ "במות הרשע, כי אם בשוב רשע מדרכו וחייה" (יחזקאל ל"ג 11). יונה ורבים מבני ארצו שמחו על החסדים המיוחדים שה' הרעיף על ישראל, וייחלו לכך שה' ימיט את חרון אפו רק על אויביהם. קושי לב כזה גונה קשות במסר שהוצג בספר.

מהם חלק מן הלקחים שנוכל להפיק מטעויותיו של יונה? כיצד גורמות לנו דעות קדומות להתפשר על עדותנו כתלמידי המשיח?

ישנם אנשים הטוענים, ובצדק, כי ספר יונה הוא המדריך השלם ל"מה נביא אינו אמור להיות". הנביא יונה היה אדם מרדן, בעל סדר עדיפויות מוטעה, נקמן, צר אופקים ורגזן. במקום לשמוח בחסד שה' הרעיף על אנשי נינווה, הוא התמרמר על כך. אנוכיותו וגאווותו הפכו אותו לאדם מלא תרעומת וטינה.

המילים האחרונות שיונה אומר כאן מהוות משאלת מוות: "טוב מותי מחיי", "היטב חרה לי עד מוות" (ד' 8, 9). ואולם, המילים האחרונות מפי ה' בקטע זה מאששות את חסדו הרב והעצום ואת רצונו להעניק חיים ולקיימם.

ספר יונה נותר פתוח. הפסוקים החותמים את הספר משאירים את הקוראים עם שאלה חשובה שלא נענתה בידי המחבר, והיא: האם שינוי הלב של תושבי נינווה, שאירע בדרך נס, הביא בסופו של דבר לשינוי קיצוני בלבו של יונה?

נקודות רבות בסיפורו של יונה קשות להבנה, במיוחד בקשר ליונה עצמו. אך יתכן כי הלקח הברור ביותר הוא שחסד ה' ומחילתו גדולים בהרבה משלנו. כיצד נלמד להיות רחמנים וסלחניים יותר כלפי אנשים שאינם ראויים לרחמינו ולמחילתנו, כפי שנהג כאן ה' כלפי יונה ואנשי נינווה?

לימוד נוסף: קיראו את הציטטות הבאות, ודונו בשאלה כיצד הן מסייעות לנו להבין את המסרים בספר יונה ביתר בהירות.

"בכל עת שבה ילדי האלוהים נתונים בצרה או נזקקים לדבר מה, יש להם את הזכות היקרה לפנות לעזרת ה'. יהיו אשר יהיו, המקום שבו הם נמצאים או מידת התאמתו של המקום הזה להעלאת תפילות, אוזן חסדו של ה' כרויה תמיד לזעקתם. גם אם מדובר במקום אפל או שומם, הוא יכול להפוך למקדש אמיתי בידי ילדו של האל הזועק לעזרתו." (The SDA Bible Commentary, כרך ד' עמ' 1003).

"על אף שיונה חש מושפל והתקשה להבין את תכליתו של אלוהים שביקש לחוס על נינוה, הוא מילא את המשימה שהוטלה עליו והזהיר את אנשי העיר הגדולה. על אף שהאסון שניבא עליו לא התרחש, מסר האזהרה שלו היה מאת אלוהים והגשים את התכלית שה' יעד לו. תהילת חסדו של ה' נגלתה בקרב עובדי האלילים." (אלן ג'י. ווייט, Prophets and Kings, עמ' 272, 273).

6

שאלות לדיון:

- 1 ספר יונה מלמדנו כי אלוהים שולט בטבע. אילו אחד מחבריכם היה מאבד בן משפחה באסון טבע, כיצד הייתם מסבירים לו שה' עדיין שולט במצב חרף התרחשותם של אסונות טבע ההורסים חלקים מעולמנו וגובים את חייהם של אנשים רבים?
- 2 קיראו את הפסוק החותם את ספר יונה. מה נלמד ממנו על מחויבותנו למשימת בישור הבשורה ברחבי התבל?
- 3 במשל על העבד שנשלח אך סירב לסלוח (מתי י"ח 21-35), ישוע משווה את ה' למלך זועם שחזר בו מסליחתו והשליך לכלא את העבד שבעבר מחל לו. האם ה' באמת חוזר בו מסליחתו? ישנם משיחיים הטוענים בנחישות כי אלוהים אינו חוזר בו מסליחתו. כקהילה, איזו עמדה נוכל לנקוט בסוגיה זו? מדוע?
- 4 בעיני אנשים חילוניים רבים, אין לקחת ברצינות רבה מדי סיפור על אדם שנבלע בידי "דג גדול" והמשיך לחיות בבטנו. אך ישוע העיד על מהימנות הסיפור. כיצד מסייע לנו סיפורו של יונה להיווכח עד כמה צרה ומוגבלת היא השקפה כזו, השוללת את התרחשותם של אירועים על טבעיים?

עם סגולה

(ספר מיכה)

שבת אחר הצהרים

קיראו את הפסוקים הבאים לקראת השיעור השבועי: מיכה א' 9-1, קור"ב י"א 23-27, מיכה ב' 11-1, ה' 2, ו' 8-1, ז' 18-20.

פסוק לשינון: "הגיד לך אדם מה טוב ומה יהיה דורש ממך, כי אם עשות משפט ואהבת חסד והצנע לכת עם אלהיך." (מיכה ו' 8).

7

מבט שבועי: גם בעיצומה של כפירה גמורה, אלוהים מוכן לסלוח לעמו ולרפאו.

הנביא מיכה ניבא באחת התקופות האפלות ביותר בתולדות ישראל. הארץ נחלקה מזה זמן מה לשתי ממלכות. לבסוף, אשור שמה קץ לממלכת ישראל ששכנה בצפון הארץ. מיכה חזה ברשע ובאלימות שהלכו וגברו בממלכת יהודה. הוא הוכיח את העם על חטאיהם הרי האסון, כגון מעשי עוול והונאה, מתן שוחד, חוסר אמון וכדומה. מיכה היה הנביא התנ"כי הראשון שניבא על חורבן ירושלים (מיכה ג' 12).

ואולם, תחת השראה אלוהית, הוא הצליח לראות את האור גם בתקופה אפלה זו. בעזרת נקודת המבט האלוהית שהוענקה לו, הנביא מיכה ראה מה צפון לעם מעבר לעונש הממשמש ובא. הוא העניק לעם דברי עידוד, וניבא כי משיח ה' יבוא מבית לחם. מלך המשיח יושיע את ישראל, ידבר שלום לעמים וילמדם לא לעשות עוד מלחמה, אלא שלום. בתגובה, עמי הגויים "יכתתו חרבותיהם לאתים" (מיכה ד' 3). תוכחת ה' תשמש דרך לשיקום האומה והעולם כולו ולהרעפת ברכות ה' עליהם.

□ לימדו את השיעור השבועי לקראת שבת, ה-18 במאי.

ייסורי לבו של הנביא

במיכה א' 9-1, הנביא קורא לעולם כולו לשמש עד במשפט ה' נגד עמו החוטא. ערי הבירה שומרון וירושלים נבחרו לשמש דוגמה, שכן מנהיגיהן כשלו ולא שימשו מופת של חסידי ה' ההולכים בעקבות ה' בכל לבם ומאודם. שתי ערים אלה יהיו הראשונות שיוחרבו. המחשבה על החורבן הממשמש ובא עוררה במיכה תחושות של מתח וצער. משום שקריאתו הנבואית גרמה לו להזדהות עם תכליתו של ה', לא היתה לו ברירה, אלא להכריז על האירועים הקשים הממשמשים ובאים. אך הנביא אף אהב את בני עמו, והרעיון על שבייתם ויציאתם לגלות ציער אותו מאוד. הוא לקח את זה באופן אישי והתאבל על העונשים הצפויים לעמו. לעיתים קרובות היו לבשויות רעות השפעה הרסנית על בריאותו הנפשית והגופנית.

מה נלמד מן הפסוקים הבאים על גורלם המר של נביאי ה'? (במדבר י"א 10-15, מל"א י"ט 14, ירמיהו ח' 21-23, יחזקאל כ"ד 15-18, קור"ב י"א 23-27).

7

נביאי ה' חשו מעורבים מאוד במסרים ובנבואות שהכריזו. הם לא נהנו לבשר על האירועים הקשים שקרבו לבוא. לעיתים קרובות הם השתמשו בקינות כדי להביע את צערם ואבלם על האסונות הממשמשים ובאים. כאבם היה אמיתי. בעיני מאזיניהם, המסר שלהם הכיל הן דברי נבואה והן ביטוי חיצוני לרגשותיהם, שהתבטא בד בבד עם הכרזת הנבואה והסגיר לפעמים את הכאב העמוק שבלבם.

תגובתו של מיכה למשפט ה' הממשמש ובא, מזכירה לנו את תגובתו של הנביא ישעיהו, שהתהלך במשך 3 שנים יחף ועירום למחצה כאות מוחשי לחרפה שהגלות תמיט על העם. (ישעיהו כ'). אם יש ברשותכם ספרים על חייה של אלן ג'י. ווייט, תוכלו לקרוא בהם על הסבל הרב שחוותה בשירות כהונתה. הדבר יסייע לכם להבין טוב יותר את הסבל שעבר על עבדי ונביאי ה' אלה.

קיראו את איגרת פטרוס הראשונה ד' 14-16. בחנו לאור הכתוב את חייכם ואת הניסיונות והמבחנים שאתם מתמודדים איתם. כמה סבל נגרם לכם עקב נאמנותכם לה'?

"חושבי אוון"

קיראו את מיכה ב' 11-1. אילו חטאים עלולים להמיט עונש על אנשים אלה?

"בעקבות עלייתו של אחז לשלטון, הנביא ישעיהו וחבר מרעיו חזו במעשים מזעזעים יותר מאי פעם שהתבצעו בתחומי יהודה. רבים מבני העם שעמדו בפני ההשפעה המפתה של מנהגי האלילות, נפלו עתה בפיתוי ושוכנעו לקחת חלק בעבודת האלילים של הגויים. שרי ישראל לא מילאו נאמנה את תפקידם; נביאי שקר קמו וניבאו נבואות שקר שנועדו להתעות את העם; חלק מן הכוהנים לימדו תמורות בצע כסף וטובות הנאה. ואולם, מנהיגי הכפירה דבקו בטקסי הפולחן של עבודת ה', וטענו כי הם נמנים על קומץ חסידי ה' בקרב עמו.

"הנביא מיכה, שניבא ונשא את עדותו בתקופות קשות אלה של צרה ומצוקה, הכריז כי החוטאים בציון (הטוענים כי הם תולים את ביטחונם בה' ומכריזים 'הלוא ה' בקרבנו, לא תבוא עלינו רעה', ובדרך זו מחללים את שם ה'), ממשיכים לבנות את 'ציון בדמים' ואת 'ירושלים בעוולה'. [מיכה ג' 10-11]. " (אלן ג'י. ווייט, Prophets and Kings, עמ' 322).

אחת הבעיות שעם ישראל התמודד איתה היתה המחשבה המוטעית כי מעמדם המיוחד כעם הנבחר וידיעתם את אלוהי האמת, בניגוד לעבודת האלילים חסרת השחר והכוזבת (ראו תהילים קט"ו 4-9), הפכו אותם חסינים בפני עונשי ה'. אולם האמת המרה היתה שדווקא בשל מעמדם המיוחד בעיני ה', אשמתם על חטאיהם היתה גדולה יותר. ה' שב והזהיר אותם (לדוגמה בספר דברים), כי כל הברכות, הביטחון והשגשוג שינחלו מותנים בציותם למצוותיו: "רַק הַשְׁמֵר לְךָ וּשְׁמֹר נִפְשְׁךָ מֵאֵד, כִּי תִשְׁכַּח אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ וְכֵן יִסְרוּ מִלְּבָבְךָ כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ; וְהוֹדַעְתָּם לְבָנֶיךָ, וְלִבְנֵי בְנֶיךָ." (דברים ד' 9).

כיצד אנו, האדוונטיסטים, שזכינו לאור רב כל כך, עלולים לעשות את אותה טעות?

מושל חדש מבית לחם

הלך הרוח בספר מיכה עובר לפעמים באופן חד מדכדוך עמוק לתקווה מרוממת נפש. תקווה נשגבה זו טמונה באחת הנבואות המשיחיות המפורסמות ביותר.

קיראו את מיכה ה' 1. על מי מדובר כאן? מה אנו למדים עליו מן הכתוב? (ראו גם יוחנן א' 3-1; ח' 58; קול' א' 16, 17).

מעיר קטנה ביהודה יבוא מלך המשיח, "שמוצאותיו מקדם מימי עולם", וימשול בישראל. מיכה ב' 1 הוא אחד הפסוקים הנפלאים ביותר בתנ"ך שנכתבו כדי לחזק את אמונת העם, אשר ייחל וציפה לביאת המלך האידאלי שהובטח בידי הנביאים. שלטונו של מלך המשיח יעצים את האומה ויביא צדק ושלום (ה' 3-5).

דוד נולד בבית לחם, המכונה גם אפרתה (ברא' ל"ה 19). אזכורה של העיר מחדד את מוצאו הצנוע, הן של דוד המלך והן של מלך המשיח, אשר יבוא מבית דוד ויהיה הרועה האמיתי של עם ישראל (מיכה ה' 3). מעמדה הצנוע של בית לחם נבע מכך שנחשבה לצעירה במשפחות שבט יהודה. כאן, בבית לחם הקטנה, משח הנביא שמואל את דוד, בנו הצעיר של ישי, למלך ישראל (שמ"א ט"ז 1-13, י"ז 12). כשחכמי המזרח באו לישראל בחיפוש אחר "מלך היהודים הנולד", המלך הורדוס דרש מראשי הכוהנים והסופרים הבקאים בתנ"ך לומר לו היכן לחפש את המשיח (מתי ב' 6-1). בתשובתם הם ציטטו את דברי מיכה בפרק ה' פסוק 1, שבישרו את ביאת המשיח מן העיר הקטנה בית לחם.

על אף שהדבר נבצר לחלוטין ממוחננו האנושי המוגבל והגדוש חטאים, תינוק זה שנולד בבית לחם היה האל הנצחי, בורא השמיים והארץ. "האדון ישוע המשיח היה אחד עם האב מנצח נצחים." (אלן ג'י. ווייט, The Desire of Ages, עמ' 19). רעיון מדהים זה הוא לב לבה של האמונה המשיחית ואחד מעיקרי היסוד שלה: אלוהים, הבורא, לבש בשר ודם והקריב את עצמו בדמותו כבן אנוש כקורבן תמורה על חטאינו. אם תקדישו זמן כדי להגות במה שהדבר מלמדנו, הן על ערכנו הרב בעיני ה' והן על המשמעות והחשיבות שיש לכל אחד ואחד מאיתנו בעיניו, תוכלו לזכות בחוויה מכוננת שתחולל שינוי עצום בחייכם. אנשים רבים כל כך נאבקים כדי למצוא תכלית ומשמעות לחייהם, ואילו אנו מסתמכים על מעשה הכפרה בצלב, שלא רק מעניק משמעות לחיינו, אלא אף אוזר אותנו בתקווה לדבר מה כביר ונשגב בהרבה ממה שהעולם הזה יכול להציע לנו.

מהו טוב

בראשית פרק ו' בספר מיכה, ה' מתווכח עם עמו ומונה את כל מעשיו ומופתיו בעבורו. בתגובה, אחד מעובדי ה' בבית המקדש תוהה מה עליו לעשות כדי לרצות את ה'. הוא שואל: "במה אקדם ה'?" כלומר, מהי המנחה שבה אקדם את פני האל? "האם עלי להקריב בני בקר, עגלים בני שנה", "אלפי איילים", "רבבות נחלי שמן" או שמא "את בני בכורי?" שימו לב להדרגתיות ברשימת הקורבנות: מספרם או ערכם עולה בהדרגה מקורבן לקורבן.

קיראו את מיכה ו' 1-6. איזו אמיתה חשובה הובעה כאן? מדוע היא חשובה לנו במיוחד כאדוונטיסטים? מה נלמד ממנה על כך שהאמת חשובה בהרבה מדוקטרינה או מהבנה מילולית של נבואה? (ראו מתי כ"ג 23).

הנביא מכריז כי אלוהים כבר גילה לעם מה הוא דורש ממנו. באמצעות תורת משה, העם נוכח לדעת מה ה' עשה למענו ברוב חסדו (דברים י' 12, 13). תשובתו של מיכה אינה מהווה התגלות חדשה המציינת שינוי בדרישות של ה' מעמו. העלאת הקורבנות וטקסי הפולחן שניהלו הכוהנים, לא היו בראש מעייניו של אלוהים. עיקר חפצו הוא לראות את עמו נוהג בחסד ובצדק עם הזולת, ובד בבד מפגין אהבה, דבקות ומסירות לה' ומתהלך בענווה, בזהירות ובחוכמה עם ה'. הקורבן המרשים ביותר שהעם יכול לתת לאלוהים הוא ציות.

פסוק 8 בפרק ו' במיכה מהווה הכרזה קצרה ותמציתית של רצון ה' מעמו. כאן, על רגל אחת, מוזכרות כל האמיתות שלימדו הנביאים והתורה על דת האמת: ניהול אורח חיים המפגין חסד, צדק וציות לה'. חסידי ה' עושים צדק כשרוך קודשו של ה' מעוררת אותם לעשיית צדק. הדבר כרוך בהתנהגות הוגנת וללא משוא פנים: יש לנהוג בכל בני האדם כשווים, ולהפגין חסד וצדק מיוחד כלפי החלשים המנוצלים בידי אחרים. חסד משמעו הפגנת אהבה ברצון ובנדיבות, וכן הפגנת נאמנות כלפי הזולת. הליכה עם ה' משמעה לשים את ה' בראש מעיינינו, לציית לרצונו ולחיות בהתאם למצוותיו.

מדוע קל יותר להקפיד בשמירת השבת מאשר לנהוג בצדק עם הזולת, לאהוב את החסד ולהתהלך בצניעות לפני ה'?

”ותשליך במצולות ים כל חטאיהם”

ספר מיכה פותח בתיאור העונשים והפורענויות שיפקדו את העם, אך חותם במילות תקווה. ישנם אנשים המנסים לתרץ את עונשי ה' או להתכחש לממשותם. ואולם, אם ננהג בדרך זו, ניפול למלכודת שבני דורו של מיכה נפלו לתוכה, כשהאמינו שה' לא יעניש לעולם את עמו הנבחר. הצדק האלוהי הוא הפן האחר באהבתו של אלוהים אלינו. הבשורות הטובות שבשוירו ביד מיכה הן, שעונש לעולם אינו ”המילה האחרונה” של אלוהים. מעשי ה' המתועדים בכתבי הקודש נעים בעקביות ממשפט למחילה, מענישה לחסד, מסבל לתקווה.

קיראו את מיכה ז' 18-20. כיצד נחשפת הבשורה בפסוקים אלה? איזו תקווה טמונה כאן בעבור כולנו? מדוע אנו זקוקים לה נאשנות?

7

הפסוקים החותמים את ספר מיכה הם דברי הלל חדורי תקווה. השאלה ”מי אל כמוך?” (פס' 18), עולה בקנה אחד עם שמו של הנביא, שפירושו ”מי כמוך ה'?” שאלה זו נועדה להזכיר לנו את ייחודיותו של אלוהים, ולאיש את העובדה שאין דומה לו. איך בכלל יכול להיות משהו שידמה לו? אחרי הכול, הוא הבורא ואין בלתו. כל היצורים הם ברואיו, וכל יתר הדברים הם מעשי בריאתו. והעיקר, בוראנו הוא אלוהי החסד והמחילה; האל אשר יצא מגדרו ועשה מעשים שלא ייאמנו כדי להצילנו מן האבדון שאנו ראויים לו. הוא עשה זאת למען ישראל הקדומה, והוא יעשה זאת גם למעננו.

יתכן כי הקשיים, הצרות והסבל שאנו רואים סביבנו, גורמים לנו לתהות מדוע ה' מתיר את התרחשותם. לפעמים קשה מאוד להבין את פשר הדברים. בזמנים כאלה, אנו תולים את תקוותנו באלוהים בלבד, אשר הבטיח להשליך את חטאינו למצולות הים. כשאנו נזכרים בפועלו של ה' בעבר, אנו חדורי תקווה לגבי העתיד.

ערכו חשבון נפש נוקב. מדוע תקוותנו היחידה טמונה בהבטחה שה' ישליך את כל חטאינו ”במצולות ים”?

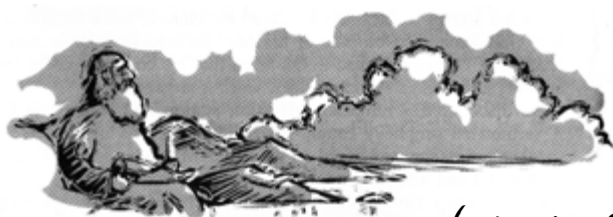
לימוד נוסף: "אילו ידעה ירושלים את מה שניתן לה לדעת, אילו צייתה לאור שנגה עליה מן השמיים, הייתה עומדת בעוז ובגאון-עושרה כמלכת כל המלכויות, ומפגינה את החירות והעוצמה שניתנו לה מיד ה', ואז, צבאות חמושים לא היו עומדים בשעריה..."

"אילו קיבלה ירושלים את בן האלוהים כגואלה, היתה נוחלת את הגורל הנשגב שיועד לה ואת שפע הברכות שהיה משפיע עליה. המושיע ראה שבאמצעותו תוכל ירושלים להחלים ממחלתה האנושה, להשתחרר משעבודה ולהתבסס בתור עיר הבירה הגדולה והחזקה בעולם. מחומותיה היתה נשלחת יונת השלום אל כל העמים. ירושלים היתה הופכת לנזר המלכות והתהילה של העולם." (אלן ג'י. וייט, The Desire of Ages, עמ' 577).

שאלות לדין:

- 1 אם ברצונכם להבין את סבלותיהם של נביאי ה' בהקשר מודרני יותר, קיראו את הספר Life Sketches מאת אלן ג'י. וייט. מה למדתם ממנו על הסבלים והמבחנים ששליחי ה' הנאמנים עשויים לחוות על בשרם?
- 2 קל כל כך לשקוע במסורות, בטקסים ובמנהגים דתיים בני חלוף. אולם בעת ובעונה אחת, מה קורה כאשר פולחנים וטקסים אלה הופכים מטרה בפני עצמה, במקום לכונן אותנו אל המשמעות האמיתית הטמונה בהיותנו עובדי ה' הסוגדים לו באמצעותם?
- 3 הגו לעומק ברעיון ההתגשמות בבשר, שעל פיו הבורא לבש בשר ודם והפך לבן אנוש כמונו. אחד התיאולוגיים בימי הביניים כתב: "בעודו שומר על כל מאפייניו האלוהיים, המשיח נטל על עצמו את מה שהוא לא היה" - כלומר את אנושיותו. הגו באמיתה מדהימה זו, החושפת את גודל אהבתו של אלוהים אלינו. מדוע היא אמורה להפיח בנו תקווה, הכרת תודה והלל, יהיו אשר יהיו נסיבות חיינו או מצבנו הנוכחי?

לבטוח בטוב ה'

(ספר חבקוק)

שבת אחר הצהריים

קיראו את הפסוקים הבאים לקראת השיעור השבועי: חבקוק א' 1-17, ב' 1-4, ג' 1-2, ג' 11, עבר' י"א 1-13, חבקוק ג', פיל' ד' 11.

פסוק לשינון: "כִּי תִמְלֹא הָאָרֶץ, לְדַעַת אֶת כְּבוֹד יְהוָה, כִּמְיָם, יִכְסּוּ עַל יָם." (חבקוק ב' 14).

8

מבט שבועי: יתכן שלא תמיד נבין מדוע מתרחשים אסונות, אבל נוכל לבטוח באלוהים בכל מצב.

רועה קהילה שלימד כי אלוהים נמצא איתנו תמיד, גם בעיצומם של קשיים וצרות, התעמת עם אישה שפנתה אליו ושאלה אותו בדמעות: "איפה היה אלוהים ביום שבו בני היחיד מת?" הרועה שהבחין בצער העמוק שעל פניה, החריש. כעבור זמן מה השיב לה: "אלוהים היה במקום שבו הוא נמצא כשבנו היחיד מת כדי לגאול אותנו מן המוות הנצחי". בדיוק כמונו, חבקוק היה עד לאי צדק, לאלימות ולמעשי עוול ורשע שרווחו בארץ. וגרוע מכך, דומה שאלוהים החריש בעיצומן של כל העוולות הללו, וזאת על אף שביקש מחבקוק לשים מבטחו בהבטחותיו.

הנביא חבקוק לא זכה לראות בחייו את התגשמות נבואותיו; ואולם, הוא למד לבטוח בהבטחות ה'. ספרו פותח בתלונה לאלוהים, אך חותם באחד המזמורים היפים ביותר בתנ"ך. בדומה לחבקוק, עלינו להמתין באמונה ולייחל ליום שבו העולם כולו יתמלא "דעת כבוד ה'" מים עד ים.

□ לימדו את השיעור השבועי לקראת שבת, ה-25 במאי.

נביא גבוה

קיראו את חבקוק א'. אילו שאלות מציג הנביא לפני ה' על אף שמצבו שונה ממצבנו, באיזו תדירות אנו מוצאים את עצמנו שואלים שאלות כאלה?

חבקוק הוא ייחודי בקרב נביאי ה' בכך שמעולם לא דיבר אל העם בשם ה', אלא דיבר אל אלוהים על העם. חבקוק מתקשה להבין את תכליתו של אלוהים. כדי לנסות להבין זאת, הוא פונה אל ה' בזעקת מבוכה: "עד אנה ה'?" כלומר, "עד מתי אזהק אליך?" שאלת התרסה זו אופיינית לקינות או למזמורי קינה בתנ"ך (לדוגמה, תהילים י"ג 1, ירמיהו י"ב 4). היא מרמזת על משבר או מצב קשה שהדובר מבקש להיחלץ ממנו.

המשבר שחבקוק ביקש להיחלץ ממנו היה החמס שרווח בארץ. המילה "חמס" (שפירושה אלימות), מופיעה שש פעמים בספר חבקוק. היא מרמזת על מעשי אלימות וחבלה הפוגעים הן בגוף והן בנפש (ברא' ו' 11).

כנביא ה', חבקוק ידע היטב עד כמה אלוהים אוהב צדק ושווא דיכו. לכן, הוא ביקש לדעת מדוע אלוהים מתיר לחמס להימשך. הוא ראה סביבו מעשי שוד ואלימות, ריב ומדון, אי צדק והפרת החוק, ודומה היה שהרשעים גברו על הצדיקים. בעלי השררה עוותו את דין הצדק, ממש כפי שהיה בימיו של עמוס (עמוס ב' 8-6), וכפי שקורה לעיתים קרובות בימינו.

תשובת ה' לשאלת הנביא חושפת את תוכניותיו לעתיד. ה' יעניש את העם בעזרת צבא בבל. הכרזה זו מפתיעה את הנביא. הוא לא ציפה שאלוהים ישתמש בצבא עז ואכזרי כל כך כדי לחנך את יהודה למשמעת. בפסוק 8, הנביא מדמה את צבא בבל לנמר, זאב ונשר – שלושה טורפים שבעזרת עוצמתם ומהירותם עטים על טרפם והורגים אותו באכזריות.

צבא בבל האכזר והשחצן אינו לוקח אחריות על מעשיו, אינו מחפש מחילה ואינו מציע פיצויים לעמים שכבש. הוא מפר את סדרי הבריאה המהותיים ביותר. נאמר לחבקוק שצבא בבל ישמש "מטה" ביד חרון אפו של ה' (ישע' י' 5). העונש יוטל על העם בימי חבקוק (חבקוק א' 5). המצב כולו מעורר סוגיות קשות על הצדק האלוהי.

כיצד נלמד לבטוח בטוב ובצדקו של ה' כשהעולם מלא וגדוש כל כך ברוע ואי צדק? מהו מפתח היחיד?

צדיק באמונתו יחיה

בחבקוק א' 17-12, מוצגת תשובתו של אלוהים לשאלת חבקוק. תשובה זו מעוררת שאלה מקוממת יותר: האם אל צדיק יכול להשתמש ברשעים כדי להעניש באמצעותם את הצדיקים? תשובת חבקוק בפסוק 17 קשורה לצדק האלוהי. חבקוק חש נבוך, לא רק בשל הידרדרות עמו, אלא אף משום שידע בוודאות שעמו ייענש בידי עם אחר, רשע אף יותר ממנו. הנביא היה מודע לחטאי יהודה, אבל לפי כל קני מידה שהם, בני עמו, ובמיוחד הצדיקים בקרבם, לא היו רעים וחטאים כמו הבבלים עובדי האלילים.

קיראו את חבקוק ב' 4-2. איזו תקווה מוצגת כאן?

חבקוק ב' 4-2 הוא אחד הקטעים החשובים ביותר בכתבי הקודש. במיוחד פסוק 4, המביע את תמצית הבשורה. ניתן לומר כי תוכנו של הפסוק עורר את הקמתה של תנועת הרפורמציה הפרוטסטנטית. באמצעות אמונה בישוע המשיח, אנו נוחרים את צדקת ה'; צדיקותו של אלוהים, בכבודו ובעצמו, נזקפת לזכותנו. צדיקותו הופכת לצדיקותנו. תהליך זה מכונה הצדקה דרך אמונה.

פסוק 4 מציג את הדרך לגאולה על רגל אחת, ומבהיר את התורה המקראית על קבלת הצדקה באמצעות אמונה. כיצד השתמשו מחברי הברית החדשה בפסוק זה? (רומ' א' 17, גל'ט' ג' 11, עבר' י' 38).

לאחר שתיאר את אי השקט ואי הצדק ששררו בארץ, והעלה שאלות קשות בנוגע לרשע, לצדק ולגאולה, חבקוק מציג את ההבדל החד הקיים בין הרשעים הגאוותיים לבין הצדיקים (ב' 4). התנהגותה של כל אחת מן הקבוצות הללו חורצת את גורלה: הגאוותיים ייכשלו והצדיקים יחיו באמונתם. פירוש המילה "אמונה" הוא נאמנות, התמדה, יציבות, מתן אמון. בשעה שאדם שחי באמונה אינו נושע בזכות מעשיו, (אלא בזכות צדקת המשיח), מעשיו מפגינים את העובדה שהוא חי באמונה. אמונתו באה לידי ביטוי במעשיו, ולפיכך הוא נוחר את הבטחת חיי הנצח.

"כי תימלא הארץ..." (חבקוק ב')

תשובת ה' לשאלת חבקוק שהוצגה בפסוק 17 בפרק א', מופיעה בפרק ב' כמשל מליצי הלועג לכובש היהיר. חמשת הפסוקים הפותחים בקריאה האירונית "הוי" (חבקוק ב' 6, 9, 12, 15, 19), מאשישים את מפלתה וחורבנה של בבל. עונשו של האויב יעלה בקנה אחד עם העיקרון של "מידה כנגד מידה". כל מה שהרשעים מעוללים לקורבנותיהם, יעשה להם. הם יקצרו את אשר זרעו, שכן, "לא ייתן אלוהים להתל בו, כי מה שזורע האדם, אותו יקצור." (גלט' ו' 7). אלוהים לא יניח לרשעים היהירים ללעוג לו.

בניגוד לכובש העריץ שבסופו של דבר ייענש בידי ה', הצדיקים זוכים להבטחה של חיי נצח במשיח, יהיה אשר יהיה גורלם בעולם הזה. בתיאור של שארית חסידי ה' באחרית הימים, ספר ההתגלות מציג את הביטוי "סבלנות הקדושים" (התג' י"ד 12). ואכן, הצדיקים מצפים באורך רוח ומייחלים ללא הרף להתערבות ה', גם אם הדבר יתרחש רק בביאת המשיח השנייה.

קיראו את האיגרת אל העברים י"א 1-13. כיצד מסייעים לנו פסוקים אלה כשאנו מתמודדים עם אותן שאלות שחבקוק התחבט בהן?

8

תשובתו הסופית של אלוהים לשאלת חבקוק התבטאה באישוש נוכחותו המתמדת. עלינו להאמין שה' נוכח תמיד בקרבנו ולבטוח במשפט הצדק שלו, גם אם הנסיבות נותנות לנו את הרושם שההפך הוא הנכון. זהו המסר של ספר חבקוק ושל התגלות ה' בכתובים. אמונה בנבואות ה' משמעה אמונה באלוהים ובאופיו שאינו משתנה לעולם.

"האמונה שחיזקה את חבקוק ואת יתר הקדושים והצדיקים באותם ימים של ניסיונות קשים, היא אותה אמונה המקיימת את חסידי ה' בימינו. בשעות הקשות והאפלות ביותר, תחת נסיבות וסכנות מאיימות ביותר, המשיחי יכול לדבוק בכל לבו ונשמתו במקור האור והגבורה הבלעדי. באמצעות אמונה באלוהים, הוא יקבל מדי יום תקווה חדשה ויאזר באומץ חדש." (אלן ג'י. ווייט, Prophets and Kings, עמ' 386, 387).

לזכור את תהילת ה'

קיראו את חבקוק ג'. מה חבקוק עושה כאן? מדוע הדבר חשוב כל כך, במיוחד לאור הנסיבות החמורות והסוגיות הקשות שעמן התמודד?

חבקוק מקבל את דרכיו של ה' ומביע זאת בתפילה שהולחנה למנגינה (ג' 19). משום שהיה מודע לחלוטין לכוחו הכביר של ה', הוא מבקש מאלוהים לזכור לרחם על עמו כשיטיל עליו את עונשו. הנביא נזכר ביראת כבוד בגדולת ה', בגבורתו ובמעשיו הכבירים, ומתפלל שינחיל לעמו גאולה, כאן ועכשיו. הוא צופה תחילה אל העבר, לאחר מכן מתמקד בהווה ואז צופה אל העתיד. בעין אחת הוא חוזה באירוע יציאת מצרים, ובעין השנייה הוא צופה אל העתיד, אל היום הדין. הוא משתוקק לראות את גבורת ה' בפעולה במצב הנוכחי בארץ.

המזמור בפרק ג' מתאר בפיוטיות את תשועת ישראל משעבוד מצרים. הנס שאירע לעם ביציאת מצרים משמש אות מבשר ליום הדין הגדול. הצדיקים אינם צריכים לחשוש מפני יום ה'; עליהם להמתין בסבלנות, לדבוק באמונה ולשמוח בתקווה שנחלו.

המזמור מהווה אף שיר הלל לגבורת ה', לתהילתו, להודו ולניצחונו. ה' מתואר כאן כריבון המושל על העולם כולו. התגלות תפארתו תדמה לזוהר זריחת החמה (חבקוק ג' 4).

ה' מעניש את העמים הכובשים; ואולם, בעת ובעונה אחת הוא יוצא להביא גאולה לעמו בעודו רכוב על סוסיו ומרכבותיו, ככתוב: "כי תרכב על סוסך ומרכבותיך ישועה" (ג' 8). גבורת ה' לא תמיד מתגלה על פני השטח, אך בעל האמונה יודע כי ה' נמצא איתו תמיד, יהיה אשר יהיה. חבקוק קורא לנו לייחל לישועת ה', ליום שבו ה' יכונן את צדקו עלי אדמות וימלא את העולם בתהילתו. חסידי ה' מעודדים איש את רעהו להגות בפועלו של אלוהים בעבר, ולייחל לעתיד הנפלא המצפה להם בעזרת שירי מזמור ותהילה לה' (אפס' ה' 19, 20; קול' ג' 16). חבקוק עצמו משמש מופת של התמדה ודבקות בחזון.

הגו בדרכים שבהן אלוהים הנחה אתכם בעבר. כיצד עוזר לכם הדבר לבטוח בו ובחסדו, בלא הבדל מה העמיד צופן לכם? מדוע חשוב כל כך להביט תמיד אל העתיד הצפון לנו ולייחל לחיי הנצח המצפים לנו?

"יְהוָה אֵדָנִי, חֵילִי"

"כִּי תֵאָנֶה לֹא תִפְרָח, וְאֵין יִבּוֹל בְּגִפְנֶיךָ, כַּחַשׁ מַעֲשֶׂה זֵית, וּשְׂדֵמוֹת לֹא עֲשֶׂה אֶכֶל...וְאֲנִי בִיהוֹת אֶעֱלֶזְהָ: אֲגִילָה בְּאַלְהֵי יִשְׂרָאֵל. יְהוָה אֵדָנִי, חֵילִי, וְיִשְׁכֹּם רִגְלִי בְּאַיָּלוֹת, וְעַל בְּמוֹתַי יִדְרֹכֵנִי." (חבקוק ג' 17-19).

מה טוב כל כך בגישה של הנביא המוצגת כאן? כיצד נלמד להחזיק בגישה חיובית כזו? (ראו גם פיל' ד' 11).

המילים החותמות את ספר חבקוק (ג' 19-16), מביעות את תגובת הנביא להתגלות גבורת ה' וחסדו. מבט רענן על פועל הישועה של ה' מפיח בלבו אומץ בעודו מחכה למתקפת האויב. הפחד המתעורר בו בשעה שהוא ממתין למשפט ה' על עמו, מטלטל את כל ישותו. פלישת האויב וכיבוש הארץ עלולים להביא להשמדת עצי התאנה והזית, הגפנים ושדות התבואה ולהכחדת הצאן והבקר – כל אלה נחשבים חיוניים ויקרי ערך בעיניהם של תושבי האזור. אולם אמונתו של הנביא נותרת איתנה, שכן הוא קיבל חזון מאת אלוהים חיים.

על סמך חוויותיו בעבר, חבקוק ידע כי נאמנותו של אלוהים היא מוחלטת. מסיבה זו, הוא השלים עם מטרותיו של אלוהים בהווה (ג' 19-16). חרף הנסיבות הקשות, הנביא נחוש בדעתו לתלות את מבטחו בה' ובחסדו, גם אם המצב נראה על פניו חסר תקווה.

חבקוק ממתין באמונה שלמה, גם כשאינו רואה בשטח שום סימנים מידיים להצלה. נביא דגול זה לימד דורות שלמים של חסידים כיצד להתחזק באמונתם בגואל. באמצעות המופת של חבקוק, דו השיח שניהל עם ה', מזמורי ההלל, המשלים והקניות שחיבר, הוא מעודד את חסידיו ה' ליצור דיאלוג עם אלוהים, לבחון את נאמנותם לאלוהים בשעות קשות, לקוות ולייחל לאלוהים ביתר שאת ולהללו ללא הרף.

חבקוק חותם את ספרו בפסוקים יפהפיים המביעים אמונה חזקה: גם אם החיים קשים, ניתן למצוא שמחה וכוח באלוהים. המסר הטמון בספר מצביע על הצורך להמתין בסבלנות לישועת ה' בתקופה של שעבוד, שקיצה אינו נראה באופק. הנושא "המתינו לאלוהים" עובר כחוט השני לכל אורכו של הספר. נושא זה אמור להיות רלוונטי במיוחד עבורנו, האדוונטיסטים, שעצם שמה של תנועתנו מביע את אמונתנו בביאת המשיח הממשמשת ובאה.

לימוד נוסף: קיראו את הדברים שצוטטו להלן, ודונו כיצד הם תורמים להבנתנו את מסריו של חבקוק.

"לשאלה של חבקוק יש תשובה. היא אינה טמונה ברעיון, אלא באירועים. תשובת ה' תתגשם הלכה למעשה, אך לא ניתן להביעה במילים. התשובה בוא תבוא; גם אם תתמהמה, חכו לה [חבקוק ב' 3]. אומנם קשה לשאת את זמן ההמתנה שכן הצדיקים נחרדים ממראה עיניהם, אך לשאלה ניתנת תשובה נפלאה: "צדיק באמונתו יחיה!" תשובה זו אינה רעיונית, אלא קיומית. אמונה באלוהים ובנבואותיו משמעה אמן בה', אשר בנוכחותו, דממה היא סוג של תובנה." (אברהם השל, The Prophets, עמ' 143).

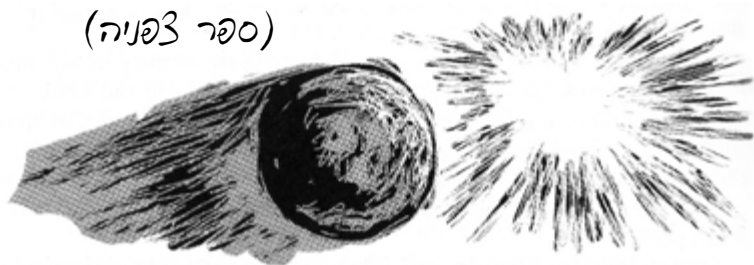
"עלינו לטפח ולנצור את האמונה שעליה העידו הנביאים והשליחים. אמונה זו דבקה בהבטחות ה', ומייחלת לגאולה שתתרחש במועד שנקבע בידי ה' ובדרכו של ה'. דבר הנבואה המהימן יתגשם סופית באירוע הנשגב והנורא של ביאת אדוננו ומושיענו, ישוע המשיח, בתור מלך המלכים ואדון האדונים. פרק זמן ההמתנה נראה אולי ארוך מדי; הנשמה עלולה לחוש דכודך בשל נסיבות מייאשות; אנשים רבים שבטחנו בהם עלולים למעוד בדרכך; אבל הנביא, שיצא מגדרו כדי לעודד את יהודה בתקופה זו של כפירה שאין דומה לה, עוזר לנו להכריז בביטחון: ה' בהיכל קודשו: הם מפניו כל הארץ!" [חבקוק ב' 29]. (אלן ג'. ווייט, Prophets and Kings, עמ' 387, 388).

שאלות לדיון:

1. סכמו את שיחתו של חבקוק עם אלוהים. מה היה הבסיס לתלונתו? כיצד הגיב לתשובות שקיבל מאלוהים?
2. האם יתכן כי בעיני ה', שאלות כנות או אפילו ספקות נחשבים גישה טובה יותר לגבי האמונה מאשר דבקות באמונה שטחית בלבד? נמקו את התשובה שנתתם.
3. האדונוטיסטים בדורות הקודמים האמינו כי המשיח עומד לשוב, וכי הם יחזו בהגשמתן המלאה של ההבטחות הנפלאות הללו. כיצד נלמד לדבוק באמונה בעודנו מחכים לשובו?

יום ה'

(ספר צפניה)

שבת אחר הצהריים

קיראו את הפסוקים הבאים לקראת השיעור השבועי: צפניה א' 14-18, יואל ב' 1-11, צפניה ב' 1-3, ישעיהו י"א 4, צפניה ג' 1-5, ישעיהו ס"ב 5, נחום 1-3.

פסוק לשינון: "נִזְרָא יְהוָה עֲלֵיהֶם, כִּי רָזָה אֶת כָּל אֱלֹהֵי הָאָרֶץ; וַיִּשְׁתַּחֲוּ לֹו אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ, כָּל אֲדָמָה הַגּוֹיִם." (צפניה ב' 11).

מבט שבועי: משפט ה' ממשמש ובא, אך חסד ה' ורחמיו עדיין זמינים לאנשים המחפשים אחריהם בכל לבם.

אילו סדר הופעתם של ספרי הנביאים בתנ"ך היה נקבע כרונולוגית, ספר צפניה היה נקבע אחרי ספר ישעיהו ולפני ספר ירמיהו.

צפניה גינה בתוכחותיו את השחיתות חסרת התקנה שפשטה בחברה ביהודה. הוא הצביע על הצורך בחזרה בתשובה על סמך העובדה שאלוהים המשיך ברוב אהבתו וחסדו לקרוא לעמו להתהלך לפניו בענווה ובנאמנות. למסר של צפניה שני פנים: הוא מדבר על משפט כלל עולמי ממשמש ובא, שיבוא גם על עם ה'; מאידך, הוא מכיל הבטחה כי הנושעים מכל האומות יצטרפו לעבודת האל של שארית ישראל, וייהנו יחדיו מברכותיו. השבוע נלמד כי המסר של צפניה עדיין רלוונטי וחשוב לגבי מי שמכריזים את מסר התקווה של ה' בעולמנו השרוי בחטא.

□ לימדו את השיעור השבועי לקראת שבת, ה-1 ביוני.

יום חושך ואפלה

לב לבו של המסר של צפניה הוא "יום ה'" (צפניה א' 7). בעיני נביאי התנ"ך, יום ה' יחול בפרק זמן מסוים שבו אלוהים יתערב בנעשה בעולמנו כדי להביא הן משפט והן גאולה. אנשים רבים בישראל הקדומה האמינו כי ביום זה אלוהים יושיע וירומם את ישראל, ואילו אויבי ישראל בקרב עמי הגויים יושמדו לנצח. להפתעתם הרבה של מאזיניו של הנביא, צפניה הכריז כי יום ה' יהיה יום של צרה, מצוקה ואבדון גם לעם ה' (ראו צפניה א' 5-1), וזאת משום שבני ישראל חטאו נגד ה' (א' 17).

השוו בין צפניה א' 14-18, יואל ב' 11-1 ועמוס ה' 18-20. איזו תמונה מוצגת בפסוקים אלה על "יום ה'?"

צפניה מדמה את המשפט הממשמש ובא לכליית כל היצורים החיים במבול הגדול בימי נוח (ברא' ו' ח'). ואולם, הסדר שבו תבוא כליה על עולם החי ביום ה' מוצג באופן הפוך לסדר הבריאה המקורי: "אסף אדם ובהמה, אסף עוף השמיים ודגי הים." (השוו עם ברא' א' 27-20). הנביא הזהיר את העם כי "גם כספם גם זהבם לא יוכלו להצילם ביום עברת ה'." כלומר, אין שום דרך להינצל מפורענות זו (צפניה א' 18). תושבי ירושלים השאננים טענו כי ה' לא ירע להם ולא ייטיב עימם. הם לא ציפו שה' יעשה צעד כלשהו (צפניה א' 12). אך משפטי ה' יעידו על פועלו הרב של אלוהים כדי לוודא את עתיד חסידי.

צפניה מבהיר כי יום ה' לא נועד רק לענישה, אלא אף לתיקון. אלוהים מבטיח לתת מחסה לכל מי שיחפשו אחריו (ב' 3). יום ה' לא רק יביא את קץ העולם; הוא אף יציין את תחילתו של עידן חדש, שבו ה' יכונן את מלכותו הנצחית.

קיראו את צפניה א' 18. כיצד אנו חווים, גם בימינו, את האמיתה הטמונה בעיקרון שהובע כאן? כלומר, באילו מצבים כל הכסף שבעולם לא יוכל להצילנו?

ענוויי הארץ

קיראו את צפניה ב' 3-1. בפסוקים אלה, הנביא קורא לעם לחזור בתשובה. על אף שמשפט ה' ממשמש ובא, נותר עדיין די זמן כדי להימלט מן הפורענות, אבל רק בתנאי שהעם יחזור בתשובה. הרשעים שסירבו לחזור בתשובה ייכלו כמו מוץ הכלה באש. בתהילים א' 4, הרשעים מושווים למוץ הנידף ברוח; בסופו של דבר, הם יאבדו.

בקריאה "בקשו את ה'", צפניה מעודד את הענווים שמשפילים עצמם לפני ה' לדבוק באמונתם. הנביא מלמד כי החיפוש אחר ה' זהה לחיפוש אחר צדקה ועוונה. גישה כזו של חזרה בתשובה חיונית כדי להימלט מן המשפט הממשמש ובא.

צפניה מכנה את החוזרים בתשובה "ענוי הארץ". (ב' 3). כיצד שופכים הפסוקים שלהלן אור על כינוי זה? (הענווים אף כונו בפי ישוע "עניי רוח"). (ראו מתי ג' 3, תהילים ע"ו 10, ישעיהו י"א 4, עמוס ח' 4).

הענווים הם חסידי ה' שדבקו באלוהים ונותרו נאמנים לו. אלוהים, מורם ורבם, מאיר את דרכם ומנחה את צעדיהם. מחבר מזמורי התהילים אומר: "טוֹב יְיָשֹׁר יְהוָה; עַל כֵּן יִזְרֶה חֲטָאִים בְּדֶרֶךְ. יְדָרְךְ עֲנוּיִם בְּמִשְׁפָּט; וְיִלְמַד עֲנוּיִם דֶּרֶכּוֹ." (תהל' כ"ה 8, 9). הענווים נקראים להתכונן למשפט ה' הממשמש ובא באמצעות חיפוש אחר ה' וצדקתו וכן חיפוש אחר ענווה.

המילה "אולי" המופיעה בפסוק מציינת את האפשרות שהענווים שידבקו בה' ישרדו. הישרדותם תלויה אך ורק בחסד ה'. אל לנו לעולם לקחת את חסד ה' כמובן מאליו. לאור האובדן הממשמש ובא, ה' רב החסד מעניק לנו תקווה לעתיד. הוא הבטיח לתת מחסה לכל הבוטחים בו (יואל ג' 16, נחום א' 7). אמון שכזה מצמיח כל ביטחון ביכולתנו בלבד, כל עזרמה וכל רמאות.

"דבר אינו נראה חסר אונים יותר ועם זאת בלתי מנוצח יותר, מאשר הנשמה החשה באפסותה ובוטחת לחלוטין במעלותיו ובזכויותיו של המשיח. באמצעות תפילה ולימוד דברו, באמצעות אמונה בנוכחותו התמידית בקרבנו, בני האדם החלשים ביותר יכולים לחיות בחברת המשיח החי, אשר יאחז את ידם בידו ולא ישמוט אותה לעולם." (אלן ג'. וייט, Ministry of Healing, עמ' 182). כיצד חוויתם את התגשמות ההבטחות המדהימות הללו? כיצד תלמדו להתהלך בקרבה רבה כזו עם אלוהים?

עיר מושחתת

פתגם סיני אומר שהנקודה האפלה ביותר בחדר נמצאת בדיוק מתחת לנר. ניתן להחיל את הפתגם על המצב החברתי והמוסרי ששרר בירושלים בימי צפניה. הנביא הכריז את משפט ה' על הארצות הסובבות את יהודה (ראו צפניה ב'), כגון פלשת במערב, עמון ומואב במזרח, כוש בדרום ואשור בצפון. אך הנביא אינו עוצר כאן. הוא ממשיך להטיף את תוכחותיו וחושף את חטאיהם של תושבי ירושלים, עיר האלוהים.

קיראו את צפניה ג' 1-5. את מי מגנה כאן הנביא? מדוע? שאלו את עצמכם: כיצד קרה שבני עמו של ה', שזכו לאור רב כל כך, הידרדרו והפכו מושחתים כל כך? כיצד נגן על עצמנו מפני גורל דומה?

עיר הבירה של יהודה עומדת במוקד דאגתו של צפניה. הוא מאשים את מנהיגיה בהידרדרות הרוחנית. השחיתות שפשה בעיר נבעה ישירות מכישלונם של המנהיגים למלא כראות את תפקידיהם ומחויבויותיהם (השוו עם ירמיהו י"ח 18 ויחזקאל כ"ב 23-30). השרים המכהנים בבית המשפט בעיר מושווים ל"ארייות שואגים" המשחרים לטרף. השופטים מושווים ל"זאבי ערב" הטורפים את טרפם. גורלו של בית המקדש אינו טוב יותר, שכן הכוהנים מחללים את הקודש, פועלים בניגוד לתורה ואינם מלמדים את דבר ה', ואילו הנביאים אינם דוברי אמת.

"הנביא צפניה קיבל את דבר ה' במהלך שלטון יאשיהו. בדברו, ה' הדגיש מפורשות את תוצאות הכפירה המתמשכת, וקרא לקהילת האמת ליחל לעתיד הנפלא הצפון לה. נבואותיו של צפניה בדבר המשפט הממשמש ובא על יהודה חלות באותה המידה על ימי ביאת המשיח השנייה: משפטי ה' יוטלו על בני האדם שלא יחזרו בתשובה באותם ימים." (אלן ג'י. ווייט, Prophets and Kings, עמ' 389).

התבוננו סביבכם. על אף שהעולם הזה מפתה ומושך, גורלו נחרץ לכליה ולהרס מוחלט. אין צורך אפילו להאמין בכתבי הקודש כדי להיווכח בקלות הרבה שבה חורבן כזה עלול להתרחש. לפיכך, מדוע ה' הוא תקוותנו היחידה? כיצד נלמד להישען על אלוהים ביתר שאת, ולא לתלות את מבטחנו בהבלי העולם ובביטחונות הכוזבים שהוא מציע לנו?

גודל שמחתו של ה'

"יהוה אלהיך בקרבך, גבור יושיע; ישיש עליך בשמחה, יחריש באהבתו, יגיל עליך ברחנה."
(צפניה ג' 17).

בפסקה החותמת את ספרו, צפניה חדל לדון בחרון ה' ובמשפטו, ומתמקד בנבואות נחמה, שיקום וגאולה לעתיד לבוא (ג' 20-9). אחרי המשפט, ה' יגשים את תכליתו הסופית. לאחר שהעמים ייענשו בחרון ה', הם יתאספו יחדיו כדי לקרוא בשם ה' ולעבדו "שכם אחד". שפתותיהם של בני האדם יזוככו, כדי שהכול יוכלו לסגוד לה', להללו ולעבדו. שארית ישראל הקטנה אך הנאמנה והענווה שתיוותר ביהודה לאחר הפורענות והחורבן, תיטול את מקומם ותפקידם של המנהיגים הגאים.

והעיקר, ה' ישכון בקרב עמו, ישיב עטרה ליושנה ויעניק לעם שלוה, מנוחה, ביטחון ופרנסה בשפע. בני העם לא יצטרכו עוד לחיות בפחד, שכן אלוהים יהיה איתם וישכון בקרבם. ה' יהיה מושיעם וגואלם: "הִמָּה יָרְעוּ וְרָבְצוּ, וְאֵין מִחְרִיד." (ג' 13).

ברכות כאלה אמורות מטבען לשמח את עם ה' ולגרום לו לשוב על ה'. אך הנביא מכריז כי ה' "ישיש עליך בשמחה". כלומר, אלוהים הוא זה שישמח בעמו. אהבתו לעמו ושמחתו עליו יהיו גדולים כל כך, שהוא יצהל ויתרונן בשמחה.

כיצד מתאר הנביא ישעיהו את שמחת ה' על גאוליו? (ישעיהו ס"ב 5, ס"ה 19).

מלך המלכים הגיבור והמושיע יגן על עמו ויוכיח את צדקתו. הוא ינחילו את פרי ניצחונו: הנציחון שנחל בעבורנו על הצלב. הוא ירומם את הענווים ויהפוך את הסבל, התוהו, החרפה והניכור לתהילה ולכבוד. הוא ירעיף על חסידיו את ברכותיו, והם יתענגו על שכיתו בקרבם. ה' ינחיל שם ותהילה לצולעים ולנידחים – נושא זה הוא לב לבו של המסר שהוכרז בידי ישוע המשיח.

אפילו בעיצומן של אזהרות חמורות כל כך, אלוהים מציע לעמו תקווה. כיצד נוכל, אנו האדונוטיסטים, לבטוח בהבטחה על ביאת המשיח השנייה? כיצד נלמד לחיות מדי יום, אזורים בתקווה זו? כיצד נלמד לשמור על גחלת התקווה הזו, במיוחד בעתות צרה שבחן העולם אינו מציע לנו דבר זולת צער?

תשובת ה' לגבי אי צדק

קיראו את נחום א'-ג'. אילו פסוקים מלמדים אותנו על אופיו של ה'? כיצד נחיל את המתואר כאן לתובנה שלנו על אירועי אחרית הימים?

נבואת נחום מהווה את דבר ה' נגד ממלכות העולם הזה, המיוצגות על ידי נינווה. כאשר הנביא מביט בעולם, הוא רואה את יד ההשגחה פועלת נגד ממלכת אשור. הוא מכריז כי נינווה, עיר הבירה של אשור, תיחרב בקרוב ולא תקום לעולם. נחום דיבר בתוקף ובביטחון מוחלט, שכן הכיר את אופיו של ה' ואף קיבל באמצעות מות הנבואה את חזון ה' וראה את העתיד (נחום א' 1). ה' לא יניח לרשעים להתחמק מעונש, אלא יענישם כגמולם (נחום א' 3, שמות ל"ד 6, 7).

האשורים שהיו תאבי בצע ושררה, שדדו ובזזו ארצות רבות. תשוקתם לכוח ולשררה לא ידעה שובע. הם היו ידועים לשמצה באכזריותם, ולפיכך שימשו בתור "התער" של ה' (ישעיהו ז' 20). הם "גילחו" בלהיטות את הארצות השכנות ורוקנו אותן מנכסיהן ומעושרן. עתה הגיע הזמן לשבור את התער. מי שמשמשים כלי שרת ביד ה' על מנת להטיל את עונשיו, אינם פטורים בעצמם מעונש. נינווה אינה קיימת עוד, אך העדות הנבואית, כלומר, הנבואה שנובאה עליה, תקפה ושרירה גם היום. היא מזכירה לנו שעל אף שדומה שמשפט ה' מתמהמה, דבר לא יוכל לעצור אותו.

כפי שלמדנו באחד השיעורים הקודמים, שנים רבות לפני ימיו של נחום, אנשי נינווה נענו לקריאת יונה ושובו בתשובה. בתגובה, ה' חס על חייהם ועל עירם. אבל חזרתם בתשובה לא האריכה ימים, והם שבו לדרכיהם הרעות. ארצות רבות שסבלו תחת עול השעבוד של נינווה, יקבלו בשמחה ובצהלה את הבשורות על מפלתה. שליח יבוא ובפיו הבשורות הטובות (ישעיהו נ"ב 7), כי אשור נפלה ואיבדה את כוחה יחד עם אליליה. חסידי ה' יוכלו לשוב לעבוד את ה' בנחת ובשלווה (ב' 1).

ככל שחרון אפו של ה' גדול יותר, כך רחמיו רבים יותר. הוא מגן על המייחלים למלוא חסדו. נחום מלמד כי אלוהים דואג לבוטחים בו, אך יילחם באויביו כשטף מים הסוחף והורס את כל הנקרה בדרכו. ה' ירדוף את אויביו ללא הרף, עד שאפלה תכסה אותם (א' 8). ה' עמד מאחורי כל ההתרחשויות הללו, שכן היה נחוש בדעתו להמית על נינווה את עונשה.

הנביא מלמדנו כי ה' הוא בעל כוח עצום ונורא. כל הבריאה רועדת לפניו ביראה. ה' לא יפגין סובלנות לחטא לנצח. בעת ובעונה אחת, הוא יושיע את הבוטחים בו. אין דרך ביניים: או שאנו מצדדים באלוהים, או שאנו מתנגדים לו. ישוע אמר: "מִי שְׁאֵינָנוּ אֶתִּי נִגְדִי הוּא." (מתי י"ב 30).

לימוד נוסף: "אלוהי הנצח ממשיך להתחשבן עם העמים. הוא מקפיד על דייקנות מרבית בניהול החשבון הזה. כל עוד הוא מפגין חסד ורחמים רבים וקורא לתשובה, החשבון נשאר פתוח. אבל כשהמספרים מגיעים לספרה מסוימת שנקבעה על ידו, הוא מתחיל להמיט את חרון אפו. עכשיו החשבון סגור; סבלנותו ואורך רוחו של ה' פקעו. חסדו חדל לעתור בעבורם." (אלן ג'י. ווייט, Prophets and Kings, עמ' 364).

"לעניי העולמות הזכים והיקום השמימי, העולם יידרש לתת דין וחשבון לשופט העולם, האל האחד והיחיד שבני האדם הרשיעו וצלבו. יום הדין יהיה נורא! זה יהיה יום הנקם הגדול של ה'. המשיח לא יעמוד אז בלשכת המשפט של פילטוס. פילטוס, הורדוס ויתר האנשים שלעגו לו, חרפו אותם, הכו אותם, מאסו בו וצלבו אותם, יחזו מבשרם את זעמו של שה האלוהים. מעלליהם יופיעו לגד עיניהם, והם יראו אותם באורם האמיתי." (אלן ג'י. ווייט, Testimonies to Ministers, עמ' 132).

שאלות לדיון:

1 חלק מן האנשים בימי צפניה עשו מעשים נוראים, הן נגד ה' והן נגד בני עמם. יתר האנשים נותרו אדישים ושאננים לנוכח העוול והרשע שראו סביבם. משני חטאים אלה, מי לדעתכם חמור יותר בעיני ה'? נמקו את תשובתכם.

2 שובו לשאלה האחרונה שהוצגה בשיעור ביום ב', וציטטו את המילים "דבר אינו נראה חסר אונים יותר, ועם זאת בלתי מנוצח יותר, מאשר הנשמה החשה באפסותה ובטחת לחלוטין במעלותיו ובזכויותיו של המשיח". מה פירוש הדבר לבטוח "לחלוטין במעלותיו ובזכויותיו של המשיח"? כיצד חושפות מילים אלה את האמיתה הכבירה בדבר השגת גאולה אך ורק דרך אמונה בישוע, ומדוע אמיתה זו היא לב לבה של אמונתנו? אם איננו מסתמכים על זכויותיו ומעלותיו של המשיח, על זכויותיו של מי נוכל לסמוך?

3 מדוע קל כל כך, במיוחד לאנשים החיים חיי עושר ונוחות, לשכוח עד כמה אנו תלויים לחלוטין באלוהים לכל צרכינו? כיצד נתגונן מפני התעיה מסוכנת וקטלנית זו?

4 הגו לעומק ברעיון על אלוהים, אשר שש בעמו ו"יגיל עליו ברנה". אנו נוהגים לראות בעצמנו את אלה ששרים לפני ה', שמחים בו ושמחים על כל מה שעשה בעבורנו. מה פירוש הדבר שאלוהים שש בנו ושר עלינו ברנה? כיצד יתכן הדבר לאור המצב העלוב ומעורר הרחמים שהאנושות נתונה בו?

"גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון"

(ספר חז"ני)

שבת אחר הצהריים

קיראו את הפסוקים הבאים לקראת השיעור השבועי: חגי א', יוחנן ב' 9, עזרא ג' 1-6, מתי א' 23, י"ב 6, חגי ב', לוקס כ"ד 13-27.

פסוק לשינון: "לִי הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב, נָאִם יְהוָה צְבָאוֹת." (חגי ב' 8).

חומר למחשבה: המסר של חגי פשוט: עלינו לבחון את סדרי העדיפויות שלנו ולהקפיד על הסדר הנכון שלהם.

ספר חגי, אחד הספרים הקצרים ביותר בכתבי הקודש, נכתב בתקופה מכרעת בחיי העם ביהודה. הגולים שבו מגלות בבל כעשרים שנה קודם לכן, ודומה כי שכחו את הסיבה לחזרתם. הם הניחו להיכל ה' להיות יותר בחורבותיו, בזמן שהשקיעו את מרצם ומשאביהם לבניית בתים לעצמם.

לפיכך, הנביא האיץ בשבי בבל לחשוב ברצינות על מצבם. המסר שלו היה פשוט והגיוני. העם עבד קשה, אך לא הרוויח דיו. הדבר קרה משום שסדר העדיפויות שלהם היה מוטעה. היה עליהם לשים את אלוהים בראש מעייניהם, ולתת לו ולמטרותיו עדיפות בכל מעשיהם. כפי שישוע הורה לנו: "בְּקִשׁוּ תַחֲלָה אֶת מַלְכוּתוֹ וְאֶת צְדָקָתוֹ, וְכָל אֵלֶּה יִסָּפוּ לָכֶם." (מתי ו' 33). גם היום קל לנו לשקוע במאבק הקיום, ולשכוח מה אמור לעמוד בראש סדר העדיפויות שלנו, דהיינו: עשיית רצונו של האל בכל עת.

□ **קיראו את השיעור השבועי, לקראת שבת, ה-8 ביוני.**

”זרעתם הרבה והבא מעט אכול”

קיראו את חגי א' 11-1. מה קרה כאן, והעיקר, מדוע קרה הדבר? כיצד עלול עיקרון זה לפעול בחיינו? כיצד אנו עלולים להיות אשמים באותה התנהגות?

”בית המקדש הוזנח וכמעט נזנח לחלוטין במשך למעלה משנה. בני העם ישבו בבתיהם והתאמצו להשיג רווחה כלכלית, אך מצבם היה עגום. הם עבדו בכל כוחם, אך השתכרו מעט. דומה שאיתני הטבע קשרו קשר נגדם. משום שהם השאירו את בית המקדש בחורבותיו, ה' פקד אותם בבצורת שדלדלה את מקורות המחייה שלהם. לפני כן, הוא הרעיף עליהם את פרי השדה והגן, את התבואות, את היין ואת השמן כמחוות חסד; ואולם, משום שהשתמשו במתנות השפע הללו באנוכיות רבה כל כך, מנע מהם את ברכותיו.” (אלן ג'. ווייט, Prophets and Kings, עמ' 573).

הנביא חגי התעמת עם בני העם בנוגע למצבם הנוכחי. עבודת אדמה שאינה מניבה דבר היתה אחת הקללות שנבעו מהפרת ברית ה' (ויקרא כ"ו 16, 20). בני העם לא ייהנו משפע כלכלי כל עוד לא ישימו לב לדרכיהם, ישנו את סדר העדיפויות שלהם וישימו את בניית המקדש בראש מעייניהם.

חגי היה קנאי מאוד למקדש ה', ורצה שהעם יתחיל מיד במלאכה ויסיים את בנייתו כמה שיותר מהר. שאיפתו זו עמדה בניגוד חד לשאננותם של בני העם שלא גילו שום עניין במקדש, ודאגו אך ורק לרווחתם ולנוחותם. בשעה שדאגתו העיקרית של חגי היתה לבית המקדש, בני העם דאגו בעיקר להקמת בתים לעצמם.

אלוהים השתמש בחגי כדי לעורר את לב העם לעסוק בענייני האל. העם לא יוכל לחלוק לו את הכבוד הראוי כל עוד היכלו חרב. בית המקדש בירושלים סימל את שכינתו של ה' בקרב האנושות השרויה בחטא. הוא שימש אות גלוי לעין, שהזכיר לעולם כולו כי ה' הריבון הוא אדון השמיים והארץ. כיצד יוכלו בני ישראל להעיד על אלוהי האמת כשסמלו של האל שוכן בחורבותיו ותוכנית הגאולה טרם התגשמה? (ראו יוחנן ב' 19, מתי כ"ו 61). מבחינות רבות, גישת העם לבית המקדש חשפה בעיה רוחנית עמוקה יותר: העם איבד את השליחות שה' הטיל עליו בתור שארית עמו הנבחר.

האם נוכל למצוא כאן אזהרה גם בעבורנו?

ההבטחה הגדולה ביותר של ה'

קיראו את חגי א' 14-12. שימו לב לתמימות הדעים ששררה בעם בנוגע למטרה זו. מדוע היה הדבר הכרחי לשם ביצוע המשימה שהוטלה עליהם?

הפעם, המנהיגים ובני העם מגיבים מידיית לקריאת הנביא. הם עורכים את ההכנות הדרושות, אוספים חומרי בנייה, ובתוך שלושה שבועות מתחילים בבניית המקדש. בתוך שבוע הם מקימים מזבח ומחדשים את עבודת הקורבנות (עזרא ג' 6-1). מקץ חמש שנים, בניית המקדש הושלמה.

בשעה שמלכות ה' אינה יכולה להיות מזוהה עם היכל גשמי, ספר חגי משמש תזכורת לכך שה' משתמש לעיתים בדברים גשמיים כגון בניינים למטרות רוחניות.

אם אחד המדדים להצלחתו של נביא הוא ציות מצד מאזיניו, אין ספק שחגי בולט כאחד הנביאים המצליחים ביותר. הטפתו עוררה את העם לקום ולעשות מעשה. בתוך חודש החלה מלאכת הקמת המקדש בעידודם של נביאי ה', אשר הבטיחו לבניה העם כי ה' יהיה עמם ויסייע להם. בחגי א' 14-12 מסופר על היענותם של המנהיגים ובני העם לקריאת הנביא. הכול צייתו לה', שכן הכירו בכך שחגי נשלח אליהם מאת ה'. "וייראו העם מפני ה'" (פס' 12). הם הביעו את יראתם בכך שעבדו את ה' וחלקו לו כבוד. לפיכך, חגי יכול עתה להעביר להם מסר חדש מאלוהים: "אני איתכם נאום ה'" (פס' 13). ברגע שהעם החליט לציית לה', דברי התוכחה הוחלפו במילות עידוד. ההבטחה שה' יהיה איתם העניקה להם ודאות בנוגע להתגשמותן של יתר ברכותיו. ההכרזה "אני איתכם" טומנת בחובה את הבטחות הברית שה' כרת עמם בימי אבות האומה ובימיו של משה (ברא' כ"ו 3, שמות ג' 12, במדבר י"ד 9).

חובן שההתגלות הגדולה ביותר של אלוהים בקרבנו או "עמנו" היא ישוע, המכונה גם עמנואל (ראו ישעיהו ז' 14, מתי א' 23, כ"ח 20). הגו ברעיון הנשגב על ישוע האל הבורא ומקיים היקום אשר חי בקרבנו. מה נלמד מעובדה זו על חשיבותנו ביקום כה גדול ועצום, שאנו יכולים בקלות לראות בעצמנו אפסים חסרי חשיבות? הביאו את תשובותיכם לשיעור בשבת.

"אל תיראו!"

פסוקים 5-1 בחגי ב' מציגים תפנית מעניינת בתחייה הגדולה שהתעוררה בקרב עם ה'. כחודש לאחר שהחלה מלאכת בניית המקדש, ה' שלח דברי עידוד לשארית ישראל, שהיתה נחושה בדעתה לבנות את היכל ה' בצו הנביאים, על אף שלא היו בידה המשאבים הדרושים. חגי שאל את זקני העם אם יוכלו להשוות בין בית ראשון, כפי שהיה לפני שיצאו לגלות לבין בית המקדש השני ההולך ונבנה. ברור שהבית במצבו הנוכחי לא ניתן היה להשוואה עם המקדש הראשון המפואר שזכה לכבוד רב כל כך. יתכן שידי העם רפו, שכן לא היה שום סיכוי שיצליחו להחזיר עטרה ליושנה, כלומר, לשחזר את הדרו ופארו של מקדש שלמה ששכן באתר זה לפני שחרב.

הנביא מעודד את בני העם להמשיך במלאכת הבנייה, שכן רוח ה' שוכנת בקרבם (פס' 5). הוא קורא לכל בני שארית האומה להיות חזקים ולעמול קשה, שכן שכנת ה', האל הכול יכול, שוכנת בקרבם. דבריו של חגי למנהיגים: "חזק!", "אל תיראו!" מזכירים את דבריו של אלוהים ליהושע לאחר מות משה (יהושע א' 9-5). ככל שמשאבי העם היו מועטים ודלים יותר, כך גדלה הזדקקותם לאמונה ולביטחון באלוהים. הנביא הכריז כי בסופו של דבר, ה' מבטיח כי כבודו ותפארתו של בית שני יהיו גדולים יותר מכבודו ותפארתו של בית ראשון. אולם ההבטחה התגשמה רק משום שהמשיח, שהיה "גדול מן המקדש", בא לעולם. (ראו מתי י"ב 6).

שכינת רוח הקודש בקרב העם איששה את המשכיות מלכות האלוהים בישראל. רוח ה', שהנחתה את משה וזקני העם ושלחה לעם את נביאי ה' עם מסרים שקיבלו בהשראתה, שכנה בקרב שארית ישראל. ה' הבטיח לעם באמצעות חגי: "ורוחי עומדת בתוכם" (פס' 5). תגובת המנהיגים והעם שהתמלאו יראה מה', העידה על התיקון הרוחני שהתחולל בקרבם. רוח הקודש שרתה עמם, העירה את רוחם, חידשה את לבם וקירבה אותם לאלוהים. שכינת רוח הקודש בקרבם אף איששה את שפע ברכות ה' עליהם. הנביא עודד את בני העם לדבוק בהבטחות ה' ולנצלן במלואן.

חגי מסר את דבר ה' לעם שהיה קשה-יום ושבע אכזבות בשל תקווה שלא התגשמה. הוא הסב את תשומת לב העם לאלוהים, האל הנאמן שבטח בנתיניו החדשים והאמין שיהיו אזרחים אחראים במלכותו, ילכו בדרך הישר ויעשו את הטוב, ובכך ימצאו משמעות אמיתית ותכלית אמיתית לחייהם.

10

גבר בן 35 שאיבד את אמונתו באלוהים, כתב מכתב התאבדות בן 1900 עמודים לפני ששם קץ לחייו. הוא כתב בו את המילים הבאות: "כל מילה, כל מחשבה וכל רגש החולפים בי, חוזרים לבעיה העיקרית: 'החיים חסרי משמעות'." כיצד אמונתנו בה' ואף נכונותנו לציית לו, מעניקים משמעות לחיינו?

"חמדת כל הגויים"

קיראו את חגי ב' 9-6. איזו הבטחה ניתנה כאן? כיצד עלינו להבין את התגשמותה?

באמצעות חגי, אלוהים הכריז כי ביום ה', בשעה שהיכלו יהיה מלא בשכינתו, הוא ירעיש את השמיים ואת הארץ ואת כל העמים. הנביא קרא לבני דורו להביט אל מעבר לקשיים הנוכחיים ולעליבותו של המקדש, ולחזות בתהילה העתידית של מלכות ה', שהמקדש הצביע עליה. הסיבה העיקרית להקמת המקדש בירושלים ברוב פאר והדר היתה כדי שיהיה ראוי לשכינת ה'. ואולם, לפי הכתוב, ה' ניאות לשכון במקדש הנוכחי שהיה דל בהרבה מקודמו, אך לבסוף, הוא יהפוך אותו מפואר ויזכה אותו בכבוד גדול. העם אינו צריך לדאוג יתר על המידה לגבי מקורות מימון לבנייה מחדש של המקדש. כל האוצרות שייכים לה', אשר הבטיח לשכון בהיכלו החדש. ה' בכבודו ובעצמו העניק לו את פארו.

"בזמן שבני העם השקיעו את מרצם וכוחם כדי לבצע את המטלה שניתנה להם, ובמקביל חיפשו אחר חסד ה' שיחדש את לבם ואת חייהם, הם זכו לקבל מסר אחר מאת ה' באמצעות חגי וזכריה. הם אף קיבלו אישור לכך שאמונתם תתוגמל היטב ובשפע, ושהמקדש, שאת קירותיו בנו, ינחל בעתיד תהילה בהתאם לדבר ה'. במקדש זה יופיע במלוא העתים 'חמדת כל הגויים', בדמותו של רבה וגואלה של האנושות." (אלן ג'י. ווייט, Prophets and Kings, עמ' 577).

ה' הבטיח כי כבוד המקדש הנוכחי (בית שני), יהיה גדול יותר מכבוד המקדש הקודם (בית ראשון). הכבוד שהמקדש ינחל יהיה מסוג אחר, שכן הוא יכובד בנוכחותו של ישוע המשיח, בן האלוהים שלבש בשר ודם. ואכן, נוכחותו של ישוע המשיח במקדש הפכה את תהילת המקדש החדש גדולה יותר מן התהילה שמקדש שלמה זכה לה.

קיראו את אל העברים ח' 5-1. תהיה אשר תהיה תהילת ההיכל הארצי, בל נשכח שהוא היה אך ורק צל או סמל של תוכנית הגאולה. הגו במשמעות הטמונה בעובדה שישוע מכהן כיום בעבורנו "במשכן האמיתי" בשמיים, ההיכל היחיד שכונן בידי ה' ולא ביד אדם. כיצד נלמד להעריך ביתר שאת את חשיבותו של מסר המקדש בתוכנית הגאולה?

חותם ה'

"ביום ההוא, נאם יהוה צבאות, 'אֶקְחֶךָ זָרְבָבֶל בֶּן שַׁאֲלֻמְיָאל עֶבְדִּי, נָאם יְהוָה, וְשִׁמְתִּיךָ מְחוֹתָם. מִי בְךָ בְּחֶרְתִּי, נָאם יְהוָה צְבָאוֹת." (חגי ב' 23).

חגי קיבל את המסר הנבואי האחרון מה' ביום שבו קיבל את המסר הקודם. המסר האחרון נועד להשלים את קודמו (ראו חגי ב' 22, 23). אלוהים הזהיר מפני החרבתן הממשמשת ובאה של ממלכות ואומות ביום הדין. אולם "ביום ההוא" – אומר הנביא – עבד ה' יגשים את מלאכת הגאולה שה' תכנן. למיטב הבנתנו, הגאולה תתגשם סופית ובמלואה אך ורק בביאת המשיח השנייה ובאירועים שיבואו בעקבות שיבתו.

המנהיג הפוליטי של העם, שיהיה משושלת דוד, קושר כאן למלכות דוד המפוארת. זרובבל היה נכדו של המלך יהויכין ויורש העצר החוקי (בהיותו נצר לבית דוד) לאחר גלות בבל. הוא כיהן כפחה של יהודה מטעם ממלכת פרס בראשות המלך דרוויש הגדול, והיה הרוח החיה בחידוש בניית המקדש בירושלים. יהושע היה הכהן הגדול. גם הוא סייע בבניית המקדש.

לדברי הנביא, זרובבל ישמש "חותם ה'". (בימי קדם, טבעת חותם נועדה לאשש את מהימנות הסמכות והבעלות המלכותית). בדומה למלך בשר ודם החותם על מסמכיו המשפטיים בחותם טבעתו, ה' יטביע את חותמו על העולם כולו באמצעות פועלו של עבדו. על אף שאין להמציט לעולם בערכו של תפקיד המפתח של זרובבל בחידוש הקמת המקדש, חשוב לציין שזרובבל לא הגשים את כל ההבטחות שניתנו לו מה' דרך חגי. מחברי הבשורות שכתבו בהשראת רוח ה', הצביעו אל ישוע המשיח, בן דוד, בן זרובבל, ואל כהונתו בתור ההתגשמות המלאה והסופית של כל ההבטחות המשיחיות שניתנו בכתבי הקודש.

קיראו את לוקס כ"ד 13-27. התמקדו במיוחד בדברים שישוע אמר לשני הגברים שפגש. איזה מסר חשוב הוא נותן להם כאן? כיצד נלמד מדבריו על חשיבות הבנת נבואות התנ"ך, ומדוע הדבר רלוונטי כל כך לתלמידי המשיח גם בימינו?

10

לימוד נוסף: "ואולם, אפילו בעיצומה של שעה אפלה זו, לא אפסה תקווה לבוטחים בה'." הקים את הנביא חגי והנביא זכריה כדי שיטפלו במשבר הנוכחי. בעזרת תוכחות נוקבות, שליחי ה' אלה גילו לבני העם את הסיבה לצרותיהם. הנביאים הכריזו כי העדר השגשוג באותה עת נבע מהזנחת ענייני ה'. אילו בני ישראל היו מכבדים את ה', הם היו חולקים לו את הכבוד הראוי ומעניקים לו את מחוות הנימוס הראויה לו בכך שהיו בונים תחילת את היכלו, ובדרך זו היו מזמנים אליהם את שכינת ה' ואת ברכתיו." (אלן ג'י. ווייט, *Prophets and Kings*, עמ' 573, 574).

"בית שני לא זכה לכבוד שנבע מענן כבוד ה', אלא התמלא בכבוד המשיח החי, בו שכנה מלוא האלוהות שלבשה בשר ודם – אלוהים בכבודו ובעצמו שהתגשם בבשר ודם. 'חמדת הגויים' בא אל מקדשו כאשר בן האדם מנצרת [ישוע המשיח] לימד וריפא בחצרות הקודש. רק בזכות נוכחותו של המשיח עלה כבוד המקדש השני על כבוד המקדש הראשון." (אלן ג'י. ווייט, *The Great Controversy*, עמ' 24).

שאלות לדיון:

- ① דונו בתשובות שנתתם לשאלה שהוצגה ביום ב' בנוגע לנוכחותו של ישוע עלי אדמות. הגו לעומק בהשלכות, לא רק של נוכחותו, אלא גם של היותו קורבן תמורה בעבור חטאי העולם. הגו לעומק במה שדברים אלה מלמדים אותנו לגבי ערכנו כבני אנוש. בנוסף, הגו בהבדל החד הקיים בין השקפה זו על האנושות לבין השקפות אתאיסטיות הנובעות מתיאוריית האבולוציה. הרווחת בחלקים מסוימים בעולם.
- ② ישעיהו דיבר על מלכה הגאה של בבל, אשר בשיא עוצמתו הרעיש עולם, עמים וממלכות (ישעיהו י"ד 16, 17). כיצד שונה הרעשה זו שיחולל מלך בשר ודם מן ההרעשה שיחולל ה' כאשר ירעיש את העמים והעולם, כמתואר בחגי ב'?
- ③ בני ישראל לא ציינו למסרים שהוכרזו בפי נביאי ה'. הגו בחלק מן הדרכים שבחן חסידי ה' בימינו אינם מציינים למסרים שה' שולח להם.
- ④ בכתבי הקודש נאמר מפורשות כי לאחר מות המשיח, אבד הכל, אחת ולתמיד, על בית המקדש בימי קדם ועל הקרבת הקורבנות. מה נלמד מן הכתוב באל העברים ח' ו-ט' על הדברים שהמשיח עשה ועושה בעבורנו, שנבצרו מבית המקדש בירושלים לבצע?

חזיונות של תקווה

(ספר זכריה)

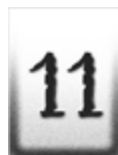
שבת אחר הצהריים

קיראו את הפסוקים הבאים לקראת השיעור השבועי: זכריה א', ב'; רומ' ט"ו 18-9; אפס' ג' 1-8; זכריה ג', ד'; שמות כ"ה 31-40; זכריה ז'.

פסוק לשינון: "ביום ההוא, נאם יהוה צבאות, 'תקראו, איש לרעהו אל תחת גפן, ואל תחת תאנה.'" (זכריה ג' 10).

מבט שבועי: על אף שישראל נענשה על חטאיה, הגיעה השעה שהעם יתהלך שוב עם ה' וידבק בהבטחותיו.

על קיר אחת הטירות העתיקות במרכז אירופה חרוטה כתובת לטינית קצרה: "Dum spiro spero", שפירושה, "כל עוד אני נושם, יש לי תקווה!" אמרה זו עשויה לתמצת את המסר של זכריה לעם ה'. כ-20 שנה חלפו מאז שיבת העם מגלות בבל; עתה, ייאוש תפס את מקומה של ההתרגשות שאחזה בעם בעת שיבת ציון. בניהעם החלו לתהות האם אלוהים עדיין שוכן בקרב עמו. זכריה, שפשו שמו הוא "ה' זוכר", החל את שירותו הנבואי חודשים ספורים לאחר שהנביא חגי החל לנבא (חגי א' 1, זכריה א' 1). באמצעות סדרת חזיונות נבואיים, זכריה למד על תוכניותיו של אלוהים להווה ולעתיד. מלכות ה' הנצחית תקום במהרה, אך הנביא קרא לבני דורו לעבוד את ה' כאן ועכשיו. הוא הקדיש חלק נכבד מספרו להסבר כיצד לעשות זאת. השבוע ובשבוע הבא, נבחן מה ה' גילה לנו באמצעות זכריה.

□ לימדו את השיעור השבועי לקראת שבת, ה-15 ביוני.

דברי נחמה

קיראו את זכריה א'. מהו המסר הבסיסי בפרק? התמקדו במיוחד בפסוק 3.
מה אומר כאן אלוהים לעמו?

שיבת גלות בבל הפיחה שמחה בלב שארית העם, אך בעת ובעונה אחת אף עוררה חרדה בלבם. האם יישבו לבטח בארצם או שמא אויביהם ישובו להציק להם? האם סלח להם ה' על חוסר נאמנותם או שמא ימשיך להענישם? מה צופן העתיד לעם הנבחר ולגויים? בחזונו, זכריה ראה את מלאך ה' מפגיע בעבור יהודה. המלאך פותח את הפגעתו בשאלה לה': "אדוני צבאות עד מתי?" (א' 12). שאלה זו משמשת בתנ"ך כביטוי למצוקת העם וכפנייה לעזרת ה' (תהילים ע"ד 10, ישעיה ו' 11, דניאל ח' 13). התשובה לשאלה ניתנה ישירות מפיו של "המלאך הדובר", אשר פירש את הדברים באוזני הנביא. היא הכילה דברי ניחומים שהבטיחו את חסד ה' ונחמתו.

זכריה נדרש להכריז באוזני העם על קנאתו הגדולה של ה' לירושלים ולציון (א' 14). לקנאה עשויות להיות קונוטציות שליליות, אולם בכתבי הקודש קנאה עשויה להביע את אהבתו הרבה של ה' לעמו. אלוהים אהב את עמו וציפה ממנו לנאמנות מוחלטת. לדברי הנביא, אהבת אלוהים לירושלים היתה עזה. בניגוד חד לאהבתו זו, ה' זעם על הגויים שנהגו בעמו בגסות ובאכזריות. האשמה העיקרית נגד הגויים היתה שהם הרבו להרע לישראל, כלומר, הגזימו ביחסם הרע לשבויים, ובכך הוסיפו לחומרת העונש שה' הטיל על עמו.

הכתוב בזכריה א' 14 מאשש את זעמו של ה', אך מבטיח כי ה' יגמול לעם בנחמה. תכליתו של ה', שעל הנביא הוטל לבשרה, היתה לשוב לירושלים ברחמים. ה' ינחם את ציון (ראו ישע' מ' 1), אך זעמו יופנה אל אויביו. ירושלים תשוקם ותשוב לשמש מקום מושבו של ה'.

שובו וקיראו את זכריה א' 3. כיצד ניתן "לשוב" לה? כיצד מהווה הקריאה לשוב לה', קריאה לשיקום היחסים האישיים בין אלוהים לחסידיו? כיצד אנו "שבים" לאלוהים מדי יום? (האומנם?)

"הנבי בא ושכנתי בתוכך"

קיראו את זכריה ב'. הפרק מתעד חזון שבו הנביא רואה את ירושלים החדשה. משום שתושביה יהיו רבים כל כך, היא תאלץ להתפשט אל מחוץ לחומותיה. היא אף תמשוך אליה גויים רבים, מחשבה שוודאי נשמעה מוזרה מאוד לעם שישב בציון באותם ימים. פסוק 14 פותח בקריאה לבת ציון לשמוח ולשיר; בעקבותיה צוינה הסיבה לשמחה הגדולה: ה' בכבודו ובעצמו יבוא לשכון בקרב עמו.

שיבתו הדרמטית של ה' להיכלו שהוקם מחדש היא סיבה טובה לשמחה, לרינה ולהלל של שבי הגולה. ציון, מקום שכינתו של מלך המלכים, נקראת גם "בת ציון", שם ששימש ככינוי חיבה בפי הנביאים. לאור העתיד המזהיר המצפה לה, ציון נקראת לשמחה, שכן ה' בכבודו ובעצמו ידאג לעמו וישמור עליו. ה' יניף את ידו על הגויים שירעו לישראל, שכן כל הנוגע בעם ה' נוגע בבבת עינו של ה' (פס' 12).

בפסוק 15, הנביא אומר כי ביום ה' רבים מעמי הגויים יצטרפו לברית שה' כרת עם עמו. תוכניתו המקורית של ה' היתה שעמי הארצות השכנות יראו כיצד עבודת אלוהי האמת בישראל הביאה לעם ברכות ושגשוג. כתוצאה מכך, הם יאמינו באלוהים וידבקו בו. בדרך זו, שארית ישראל והגויים שיצטרפו לעם ה' יהפכו לעם אחד, שה' שוכן בקרבם. אירוע זה יגשים את הבטחת ה' לאברהם ושרה, שעל פיה, כל עמי העולם יתברכו דרך צאצאיהם (ברא' י"ב 3-1).

כיצד תתגשם נבואה זו של זכריה? (ראו רומ' ט"ו 9-18, אפס' ג' 8-1).

באמצעות נבואת זכריה, ה' אינו מבטיח להשמיד את הגויים, אלא דווקא לצרפם לעם הברית. עתיד מזהיר זה שהובטח לגויים מאת ה' מהדהד בכמיהתם של נביאים רבים בתנ"ך. ישוע המשיח הטיל על קהילתו את המשימה לבשר לעולם כולו את הבשורות הטובות על הגאולה המוענקת לכל אדם דרך אמונה בישוע המשיח. שאול השליח כינה את תכניתו זו של אלוהים: "הָרַז שְׁהִיָּה כְּמוֹס בְּעֵתוֹת עוֹלָם" (רומ' ט"ז 25).

11

כיצד אמורה הבנתנו את האוניברסליות של מסר הבשורה, שנועד לעולם כולו, להשפיע על אורח חיינו? כלומר, כמה אנו מקדישים מחיינו, מזמננו וממחשבותינו לבישור האמיתות הנפלאות שנחלנו?

כוננותו של ה' למחול

קיראו את זכריה ג'. כיצד מוצגת כאן הבשורה?

פרק ג' בזכריה חושף את האמת הנפלאה בדבר השגת גאולה דרך אמונה בלבד. יתכן כי חוץ מיישעיהו נ"ג זהו הפרק היחיד בתנ"ך המבהיר את האמיתה הזו בצורה ברורה ומפורשת כל כך. בחזון זה, יהושע הכהן הגדול עומד לדין באשמת עבירות שונות המוצגות בידי המקטרג הרשמי, השטן. האשמות אלה נגד הכהן הגדול חלות גם על העם שהוא מייצג. השם יהושע (או ישוע) משמעו "ה' יושע" (ראו מתי א' 21).

בכתבי הקודש, עמידה לימינו של מיישהו מסמלת הגנה. מחבר התהילים אומר: "שְׁוִיִּי יְהוָה לְגִדִּי תְמִיד: כִּי מִיְמִינִי, בֵּל אֲמוּט". (תהל' ט"ז 8; ראו גם תהל' מ"ד 3). אבל במקרה שלפנינו, המקטרג עושה בדיוק את ההפך (תהל' ק"ט 6). בשעה שיהושע עומד לפני מלאך ה' ומפגיע בעד עמו, "השטן עומד על ימינו" (של יהושע) כדי לקטרג עליו ועל עמו עקב חטאיהם. ה' דוחה את ההאשמות הללו על הסף, ומזכיר למקטרג כי הוא בחר בחסדו ביהושע. זאת ועוד, עמו כבר נשא במלוא העונש שה' הטיל עליו. יהושע ושארית ישראל משולים ל"אוד מוצל מאש", לגזיר עץ שנשרף באש, אך נמשך מן האש וניצל מן השריפה (עמוס ד' 11). כלומר, העם ניצל מגלות ארוכה בבבל.

בצו מלאך ה', בגדיו של יהושע הכהן (שייצגו את חטאי העם), הוסרו מעליו. לאחר מכן הוא טוהר והולבש במחלצות, דהיינו, בגדים חדשים חגיגיים: בגדי פאר של גאולה וצדקה. לבסוף, יהושע צווה ללכת בדרכי ה' ולציית לרצונו. גישה זו תזכה אותו בשפע ברכותיו של האל. "הכהן הגדול אינו מסוגל להגן על עצמו ועל עמו מהאשמות השטן. הוא אינו טוען כי ישראל חפה מחטא. הוא עומד לפני מלאך ה' עטוי בגדים צואים המסמלים את עוונות בני עמו, שאותם הוא מייצג, ומתוודה על אשמתם. בד בבד הוא מדגיש את חרטתם ועוונותם תוך הסתמכות על חסדו של הגואל המוחל לחטאים. באמונה הוא תובע לזכותם את הבטחות ה'." (אלן ג'. ווייט, Prophets and Kings, עמ' 583, 584). הבטחות אלה כוללות את ההבטחה בדבר צדקת המשיח שתיזקף לזכותנו, ולפיכך תגן עלינו ותצדיק אותנו.

תארו לעצמכם שהיה עליכם לעמוד לפני ה' "בבגדים צואים". איזו תקווה גדולה מוצגת כאן, וכיצד תוכלו לתבוע אותה לזכותכם ולהפגין את ממשותה בחיי קדושה?

כיצד חייבו לשקף בשמירתכם את השבת את העקרונות הטמונים במופת של ישוע בפסוקים שלעיל?

לא בכוחנו

קיראו את זכריה ד'. איזו תקווה מוצגת כאן לפני העם?

בחזון זה, זכריה רואה מנורת זהב הדולקת בזכות שני עצי זית שמוקמו מימינה ומשמאלה. היא מזכירה את מנורת הזהב שהוצבה בקודש הקודשים במשכן במדבר (שמות כ"ה 31-40). שבעה נרות סדורים סביב כלי קיבול גדול המכיל את שמן המאור.

מכל זה שופע שמן ומסמל את מלוא גבורת האלוהים הנשפכת על המאמינים באמצעות רוח הקודש. שבעה הנרות דולקים באור בוחק המסמל את שכירת ה', אשר מפזרת כל אפלה. כשם שישמן הזית עובר ישירות וללא מגע יד אדם מעצי הזית לכלי השמן בראשו של כל נר במנורה, כך גבורת ה' היוצאת מאלוהים נובעת ממנו בקביעות, בכמות מספקת וללא עזרת אדם.

לב המסר של החזון שניתן לנביא היה שהמקדש בירושלים ייבנה מחדש במהרה. רוח ה', ולא מאמצי אנוש, היא שתבטיח את השלמת המלאכה. מסר נועז זה ניתן לעם חרף העובדה שאבני הגוף שהבונים ניתקלו בהן נראו בעיניהם ענקיות כמו "הר גדול" (פס' 7).

הנביא לא קיבל הסבר לגבי הסמל שהמנורה מייצגת, אבל נוכל להיות סמוכים ובטוחים בכך ששני עצי הזית מייצגים את שני מנהיגי יהודה: יהושע וזרובבל. למעשה, מעמדו של זרובבל לא ישתווה לעולם למעמדם של דוד המלך ושלמה המלך, שנהנו מעוצמה ושררה עצומים. מנקודת מבט אנושית, כל מאמצייהם של הבונים וכל המשאבים שהיו ברשותם לא היה די בהם. ואולם, דבר ה' מבטיח לנו כי מלך אינו נושע בזכות צבא רב, ולוחם אינו נושע בזכות כוחו הרב (תהל' ל"ג 16). בדרך זו נאמר למנהיגים שרק רוח הקודש תנחה אותם, ושכל דבר שיתבצע בשירות ה' יוכל להביא תהילה לה'.

תלמידי המשיח יכולים להפיק ממסר נבואי זה עיקרון חשוב שעליהם לזכור תמיד: ה' עשוי לקרוא לנו לבצע משימות קשות, אך באמצעות פועלה של רוח קודשו, הוא יכול להגשים את מטרתו (ראו פיל' ב' 13, ד' 13). באמצעות רוח הקודש, ה' אוזר אותנו בכוח כדי שנוכל לבצע את מלאכתנו היום בדיוק כמו בימי קדם. הדבר אינו מתבצע בכוח אנושי, אלא ברוח ה' הפועלת באמצעות אנשים המוכנים לשמש כלי שרת ביד ה'.

קיראו בתשומת לב את זכריה ד' 6. מדוע חשוב כל כך לזכור תמיד את תלונתו המוחלטת בה? מה עלול לקרות לנו אם נשכח שכל הברכות וההבטחות שקיבלנו וכל מה שבידינו לעשות, תלויים בלעדית בה' ובגבורתו הפועלת בקרבנו?

ממועד צום למועד ששון ושמחה

בשנה השלישית לשירותו הנבואי של זכריה, הגיעה לירושלים משלחת מבית אל כדי להציג שאלה בפני הכוהנים והנביאים. (זכריה ז' 3-1). בימי גלות בבל, העם צם בחודש החמישי (חודש אב), ביום שנקבע כיום אבל על חורבן הבית (מל"ב כ"ה 8, 9). יום צום זה התווסף ליתר ימי הצום שחלו בחודש הרביעי, השביעי והעשירי. הצום בחודש הרביעי יועד לזכר חורבן חומות ירושלים (ירמיה ל"ט 2). הצום שחל בחודש השביעי, צום יום כיפור, היה יום הצום היחיד שצווה בידי ה' בתורת משה (ויקרא ט"ז). בצום שחל בחודש העשירי, העם התאבל על המצור על ירושלים (ירמיהו ל"ט 1). משום שתקופת הגלות חלפה ובנייתו מחדש של בית המקדש כמעט הסתיימה, העם תהה מה הטעם להמשיך לצום בחודש אב.

קיראו את תשובת ה' לעם (זכריה ז' 14-8). כיצד נוכל להחיל את המילים הללו על עצמנו?

לתשובת ה' שניתנה לעם באמצעות זכריה שני פנים: ראשית, עם ה' חייב לזכור את העבר כדי לא לחזור על טעויות העבר. ה' הזהיר את אבותיהם כי הוא מצפה מהם ללכת בדרך הישר ולעשות את רצונו. הגלות שימשה עונש על המרי שהעם הפגין בקביעות נגד ה'. לכן, העם נקרא ללמוד משגיאות העבר. שנית, ה' אינו מפיק הנאה מן הרעב של העם במהלך הצום. כאשר הם צמים ומשפילים את עצמם לפניו, הם אמורים להביע במעשים אלה ענווה וחרטה. צום שנועד כדי להצטער ולהתאבל על מעשינו מהווה בזבוז של זמן ומאמץ. צום נועד, בין היתר, לייצג סוג של מוות לעצמנו, הנדרש לנו כדי שנהיה מסוגלים להניח בצד את "האני" שלנו ולהושיט עזרה לזולת. "רוח של צום אמיתי ותפילה כנה היא רוח המכניעה את הלב, המוח והרצון שלנו לה." (אלן ג'י. ווייט, *Counsels on Diet and Foods*, עמ' 189).

כיצד אנו עלולים להפוך מנהגים דתיים תקפים, כגון צום או אפילו תפילה, לתחליפים של האמונה המשיחית האמיתית? כיצד אמורה אמונה אמיתית להתבטא בחיינו? הביאו את תשובותיכם לשיעור בשבת.

לימוד נוסף: "השטן יודע כי האנשים המבקשים מה' מחילה וחסד, יזכו בהם; לפיכך, הוא מציג לפנייהם את חטאיהם כדי לייאשם. הוא מנסה ללא הרף למצוא עילה לקובלנה נגד אנשים המשתדלים לציית לה'. הוא מנסה להציג את השירות הטוב והרצוי ביותר שלהם כמושחת. באינספור תחבולות מתוחכמות ביותר ואכזריות ביותר הוא מנסה להביא להרשעתם. "אין בכוחו של האדם להשיב על האשמות המקטרג. הוא עומד לפני ה' בבגדים שהוכתמו בחטא ומתוודה על חטאיו. אבל ישוע, פרקליטנו, מציג כתב הגנה מצוין וטוען לזכותם של כל מי שהתחייבו, באמצעות אמונה וחזרה בתשובה, להפקיד את נשמותיהם בידיו. הוא מלמד עליהם זכות וטוען להגנתם. באמצעות טיעונים חותכים אלה הנובעים ממעשה הכפרה בצלב בגולגולתא, הוא גובר על מאשימם. צייתו המוחלט לתורת ה' זיכה אותו בכל הגבורה והעוצמה בשמיים ובארץ, ועתה הוא מבקש מאביו שבשמיים רחמים ופיס בעבור החוטאים. הוא גוער במקטרג עמו: 'יִגְעַר יְהוָה בָּךְ, הַשָּׁטָן, וּמְכַרֵּז לִפְנֵי: 'הלוא עמי, זה שרכשתי בדמי, הוא אוד מְצַל מֵאֵשׁ. ואילו לכל מי שבוטח בו הוא מבטיח: 'העברתי מעליך עווןך והלבש אותך מחלצות.' [זכריה ג' 2, 4]" (אלן ג'י. ווייט, Prophets and Kings, עמ' 586, 587).

שאלות לדין:

- 1 קראו את הציטטה שלעיל מדברי ווייט. כיצד מסייעים לנו דבריה אלה להבין את האמיתה הכבירה בדבר גאולה בחסד בלבד? ברגעי ייאוש גדול מעצמנו בשל מגרעותינו או טעויותינו, כיצד נשאב ממילים אלה נחמה ותקווה? כיצד נהפוך את האמיתה הזו למקור של כוח, שיעזור לנו לא להפנות עורף לה' מתוך ייאוש מוחלט מעצמנו עקב תחושה כי איננו טובים או ראויים? תחת זאת, כיצד נהפוך את האמיתה הנפלאה הזו למקור כוחנו ונחישותנו להמשיך לאהוב את אלוהים ולשמור את מצוותיו?
- 2 עיברו בכיתה על התשובות שניתנו לשאלה האחרונה שהוצגה ביום חמישי. מדוע קל כל כך ליפול למלכודת זו? בעת ובעונה אחת, אילו סכנות אורבות לנו אם נהפוך את אמונתנו לסוג של שירות לחברה, ותו לא? כיצד נמצא את האיזון הנכון?
- 3 על אף שחלקים מסוימים מספר זכריה קשים להבנה, אילו לקחים מעשיים נוכל להפיק מהם על החיים המשיחיים?

מתת השמיים הטובה ביותר (ספר זכריה)

שבת אחר הצהרים

קיראו את הפסוקים הבאים לקראת השיעור השבועי: זכריה ח', זכריה ט' 9, י"ב 1-10, י"ג 7-14, מתי כ"א 9, יוחנן י"ט 37.

פסוק לשינון: "וְהוֹשִׁיעֶם יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם, בַּיּוֹם הַהוּא קָצָאן עִמּוֹ: כִּי אֲבִנִי נֶזֶר מִתְנוּסָסוֹת עַל אֲדָמָתוֹ." (זכריה ט' 16).

מבט שבועי: ספר זכריה כולל מספר נבואות משיחיות נפלאות המצביעות אל ישוע ומאשרות את אמונתנו בו.

בלב לבו של המסר המקראי טמון הסיפור היפה ביותר שסופר מעודו: הסיפור על אלוהים הבורא שנטש את תהילת השמיים ובא לעולם בדמות בנו כדי להושיע את האנושות מן החטא ומן המוות. חלקו השני של ספר זכריה כולל מספר נבואות משיחיות – הבטחות נבואיות תנ"כיות על ישוע המשיח, שהגשים אותן ועשה את כל הדברים הללו למעננו. הבטחות מסוימות אלה ניתנו תחילה לעם ה' שחי בתקופה המסוכנת בימי זכריה, וזאת כדי לחזקם ולמקד את תשומת לבם בהבטחות הגאולה. למרות שאין להתעלם מן ההקשר המקורי של הנבואות הללו, אין להגביל את חשיבותן לעבר בלבד. עלינו לגלות כיצד הן התגשמו ויוגשמו בישוע המשיח מבחינה אוניברסלית, שכן הן משפיעות על גורלו הסופי של העולם, ולא רק על גורל ישראל ויהודה בימי קדם.

□ לימדו את השיעור השבועי לקראת שבת, ה-22 ביוני

”והחזיקו בכנף איש יהודי”

בראשיתו של פרק ח' בזכריה מקבל הכתוב תפנית חדה. לפנינו סדרת מסרים מה', העוסקת בעתיד העולם ובתפקידו של עם ה' בעולם. חלק מן המסרים בפרקים ח'-י"ד אינם קלים להבנה, אך העתיד הסופי נשמע חיובי בהחלט.

קראו את זכריה ח'. אילו עקרונות תפיקו מן הפרק. הרלוונטיים לגבינו כאדוונטיסטים שומרי שבת, בעלי קריאה מיוחדת מאלוהים?

תוכניתו של אלוהים היתה שירושלים תשוב להיות עיר בטוחה, זקנים וזקנות יישבו ברחובותיה וילדים וילדות ישתובבו בהם (ח' 4, 5). בעיני תושבי ירושלים – העיר שסבלה שוב ושוב מפלישות וכיבושים – ההבטחה בדבר רחובות שקטים בעבור הילדים והקשישים נשמעה כמו חלום.

במקום להיות אומה קטנה ומשועבדת, עם ה' ישמש כ”מגנט” לעמים, שיימשכו אליו וינהרו לירושלים כדי לעבוד את ה', שיהיה ”מלך על כל הארץ” (י"ד 9). השימוש בביטוי ”כל לשונות הגוים” בזכריה ח' 23, מלמדנו כי הנבואה חוזה את התעוררותה של תנועה אוניברסלית. בדומה למה שחזו ישעיהו (ישע' ב') ומיכה, בן דורו של ישעיהו (מיכה ד'), ה' הראה לזכריה כי יום יבוא שבו גויים רבים יבואו לירושלים מערים רבות ומעמים רבים כדי להתפלל ולחפש אחר ה'. הכול יכירו בכך שאלוהים שוכן בציון ומרעיף את ברכותיו על כל עובדי ה'.

סיפור הבשורה מלמדנו כי הבטחות משיחיות אלה החלו להתגשם באמצעות כהונתו של ישוע המשיח. לדוגמה, ישוע אמר פעם בנוגע למותו ולתחייתו: ”וְאַנִּי בְּהַנִּשְׁאִי מִן הָאָרֶץ אֶמְשֹׁךְ אֶת הַכֹּל אֵלַי.” [”את הכול”, כלומר, את כל העמים]. (יוחנן י"ב 32).

חברי קהילת המשיח בדורנו, המכונים גם ”יִשְׂרָאֵל הַשְּׂחִיכִים לְאֱלֹהִים” (גלט' ו' 16), נהנים מן הזכות לקחת חלק במשימת בישור הבשורה. עלינו לשאת את אור הגאולה אל קצווי תבל. כך יוכלו חסידי ה' לשאת ברכה כבירה לעולם.

קראו בתשומת לב את זכריה ח' 16, 17. כיצד נימנע מלעשות את הדברים שאלוהים שונא, בזמן שקהילתנו מחפשת אחר התעוררות ותיקון?

12

מלך השלום

קיראו את זכריה ט' 9. כיצד התגשמה נבואה זו בברית החדשה באמצעות ישוע המשיח? (ראו מתי כ"א 9; מרקוס י"א 9, 10; לוקס י"ט 38; יוחנן י"ב 13-15).

כניסת הניצחון של ישוע לירושלים מתוארת ככניסתו של מלך מנצח הרוכב על אתון. בתנ"ך, תרועות גיל ושמחה קושרו בעיקר לחגיגות שנערכו לכבוד ה', מלך המלכים (תהילים מ"ז, צ"ו, צ"ח). מלך עניו ונעים הליכות זה יביא עמו צדקה, ישועה ושלום בר קיימא, ומלכותו תשתרע עד קצוות התבל.

כשישוע רכב על אתון ונכנס לירושלים כמלך מנצח, ימים ספורים לפני מותו, עם רב הריע לו וקיבל את פניו בברכה. חלק מבני העם שמחו, שכן קיוו שהמשיח יפיל את שלטון רומי ויכונן את מלכות ה' בירושלים. אך במקום לכהן כמלך ישראל, ישוע מת על הצלב, ומקץ שלושה ימים קם לתחייה ויצא מקברו. אין ספק שישוע אכזב רבים מתלמידיו שייחלו למנהיג צבאי שישחרר את עמו מעול הכובש. אך הם לא ידעו כי הדבר שייחלו לו היה כאין וכאפס לעומת מה שהושג באמצעות מות ישוע.

"המשיח נהג על פי המנהג שרווח בישראל לגבי כניסת ניצחון של מלך. בעל החיים שרכב עליו היה זהה לזה שמלכי ישראל רכבו עליו, והנבואה חזתה מראש שהמשיח יבוא בדרך זו למלכותו. ברגע שישוע עלה על האתון נשמעה תרועת ניצחון רמה שפילחה את האוויר. המוני העם הריעו לו בתור מלך המשיח. ישוע קיבל את המחווה הזו, שעד כה סירב לקבלה, והתלמידים ראו בכך הוכחה להתגשמות תקוותיהם והאמינו כי הם רואים אותו מכוון את מלכותו. המוני העם היו משוכנעים כי שעת שחרורם ממשמשת ובאה." (אלן ג'י. ווייט, The Desire of Ages, עמ' 570).

רבות נכתב על כך שכאשר הכול התנהל על מי מנוחות, המוני העם היו אוהדים נלהבים של ישוע, אבל כשהדברים השתבשו, רבים מהם נטשו אותו (וחלקם אפילו פנו נגדו בגלוי). מה נלמד ממקרה זה על הסכנה הטמונה בציפיות כוזבות? לדוגמה, נניח שאתם מבקשים בתפילה את התגשמותה של הבטחה לגבי ריפוי או ניצחון על חטא כלשהו, אך לבסוף היא אינה מתגשמת בדיוק כפי שציפיתם שתתגשם. כיצד נפתח אמונה איתנה שלא תכזיבנו, גם כשדברים אינם מתרחשים כפי שציפינו להם או אפילו התפללנו להם?

”והביטו אלי את אשר דקרו”

פרקים י”ב-י”ד בזכריה חושפים מספר אירועים שיכלו להתרחש אילו ישראל דבקה באלוהים. ראשית, ה’ היה נוחל ניצחון מוחץ על כוחות הרוע ועל העמים העוינים שניסו לחבל בתוכנית הגאולה (זכריה י”ב 9-1). על אף שירושלים אמורה לשמש כלי ביד ה’ על מנת לנחול את הניצחון הזה, הניצחון עצמו יבוא דרך התערבותו של ה’. לבסוף, האויב יובס ויושמד. זכריה י”ב 10 מציין את התפנית שתחול מן הגאולה הגשמית, שהיתה מתרחשת אילו ישראל דבקה בה – אל הגאולה הרוחנית של חסידי ה’. בעקבות הניצחון, עם ה’ יקבל את המושיע. רוח ה’, רוח של חן ותחנונים, תישפך על העם ועל מנהיגיו. פועלה זה של רוח הקודש, שיגרום לעם להכיר במושיע, יעורר ברחבי העולם גלים כבירים של חזרה בתשובה ותחייה רוחנית, שקהילתנו מייחלת להן.

כשאלוהים ישפוך את רוח קודשו, בני עמו יביטו אל האחד והיחיד שדקרו, ויספדו עליו כמו אב הסופד לבנו היחיד שמת. המילה ”ודקרו”, הנגזרת מהפועל ”ד.ק.ר.”, מציינת פעולת דקירה או נעיצת דבר מה חד, המורה בדרך כלל על סוג של אלימות פיזית שלרוב מסתיימת במוות (במדבר כ”ה 8, ש”מ”א ל”א 4). עוצמת המספד והצער העמוק של העם תתעצם כאשר בני העם יבינו כי מותו של ישוע המשיח נגרם בשל חטאיהם.

קיראו את זכריה י”ב 10. כיצד מקשר יוחנן השליח את הפסוק הזה אל צליבת המשיח וביאתו השנייה? (ראו יוחנן י”ט 37, ההתגלות א’ 7).

מעניין לציין שעל פי אחת הפרשנויות היהודיות המסורתיות, פסוק זה מתייחס לחווייתו של המשיח. זו אכן פרשנות נכונה, שכן הנבואה מצביעה על ישוע המשיח ומותו על הצלב (השוו עם ישעיהו נ”ג).

”תמונות הצליבה בגולגולתא אמורות לעורר את הרגש העמוק ביותר. אם תפגינו רגש עז לנוכח הצלב, יימחל לכם. וזאת על אף שנבצר ממחשבתנו ורוחנו להבין לאשורה את העובדה שהמשיח, שהיה כה זך, טהור ונעלה, נאלץ לסבול מוות כה מייסר, בעודו נושא על גבו את משא חטאי העולם כולו.” (אלן ג’י. וייט, Testimonies for the Church, כרך ב’, עמ’ 213). כיצד תלמדו להעריך ולחוקר ביתר שאת את מות המשיח ומשמעותו בעיניכם, ואת מה שקיבלתם בזכות מותו?

12

הרועה הטוב

במשך מאות שנים, מלומדי התנ"ך היהודים והנוצרים כאחד מצאו בספר זכריה מספר התייחסויות למשיח ולימות המשיח. מובן שהמשיחיים החילו את הנבואות הללו על חייו וכהונתו של ישוע המשיח: המלך המנצח שיביא שלום (זכריה ט' 9); המושיע שייקדק (זכריה י"ב 10); הרועה שיוכה ויוכחד (זכריה י"ג 7).

בזכריה י"ג 7-9, הנביא רואה בחיזיון את חרב משפט ה' יוצאת נגד הרועה הטוב. בשלב מוקדם יותר, הנביא חזה בחרב ה' מונפת על רועה "חדל אישים" וחסר ערך (זכריה י"א 17). אך בפסקה זו, החרב מכה את הרועה הטוב והצאן נפוצות לכל עבר. עקב מותו של הרועה הטוב יבואו צרה גדולה וניסיון קשה על עם ה', שבמהלכם חלק מעם ה' יישמד; ואולם, כל הצדיקים יצרפו באש ויזדככו.

קיראו את מתי כ"ו 31 ואת מרקוס י"ד 27. כיצד החיל ישוע את הנבואה הזו על מה שעמד להתרחש באותו לילה? והעיקר, מה נלמד מן הסיפור על תלמידי ישוע שברחו לנוכח סכנה (ראו מתי כ"ו 56 ומרקוס י"ד 50), ועל דבקות בה' ונאמנות אליו לעומת בוגדות אנושית?

הדימוי של ה' כרועה מופיע במקומות רבים בכתבי הקודש; החל מספר בראשית (ברא' מ"ח 15), וכלה בספר ההתגלות (התג' ז' 17). באמצעות יחזקאל, ה' הוכיח את רועי עמו חסרי האחריות, והבטיח לחפש אחר הצאן התועות ולדאוג להן. ישוע החיל את המילים הללו על עצמו, והכריז כי הוא הרועה הטוב המוסר את חייו למען צאן מרעיתו (יוחנן י' 11).

הגו במקרים שבהם בגדתם בה' (כלומר, לא הייתם נאמנים אליו). ואף על פי כן, כיצד ממשיך ה' להרעיף עליכם חסד ורחמים? כיצד עליכם להגיב לחסדו ולרחמיו אלה?

מלך העולם

קיראו את זכריה י"ד. כיצד עלינו להבין את הכתוב?

בפרק החותם את ספרו, הנביא זכריה מתאר יום שבו כל הגויים הכופרים יתאספו למלחמה נגד ירושלים. ברגע האחרון ה' יתערב, יציל את עמו ויכונן את מלכותו הנצחית עלי אדמות. כל אויביו יושמדו, וכל העמים יעבדו את ה', אל האמת היחיד. ה' אלוהים ימלוך על העולם כולו. הוא יהיה האל האחד והיחיד ושמו ירומם מעל כל שם. השם "ה'" מביע את כל מה שה' הווה, ואת כל מה שהוא יהיה לנצח נצחים. על אף שאירועים אלה היו מתרחשים אילו ישראל לא בגדה בה', הם עדיין יתגשמו, ובגדול, בשעה שה' יגאל סופית את חסידיו בכל רחבי העולם.

כשהנביא זכריה הכריז את ביאת המשיח, הוא לא מתח קו מפריד בין ביאת המשיח הראשונה לשנייה. בדומה ליתר נביאי ה', הוא ראה את העתיד המזהיר הצפון למלכות המשיח העתידה לקום. רק לאור ביאת המשיח הראשונה, אנו יכולים להבדיל בין ביאתו הראשונה לביאתו השנייה. אנו יכולים אף לחוש אסירי תודה על פועלו של המשיח על הצלב למען גאולתנו. לפיכך, נוכל לצפות ולייחל בשמחה למלכותו הנצחית של אלוהים (ראו דניאל ז' 14).

הקטע החותם את הספר הנבואי הזה מתאר את ירושלים בשיא תהילתה ורוממותה, כשהיא יושבת לבטח והומה אדם. גאולי ה' מכל העמים ינהרו אליה וישתתפו בסגידה למלך המלכים הנצחי. ירושלים כולה תתמלא בקדושת ההיכל.

כשלומדים את ההבטחות הנפלאות והנשגבות הללו לאורה של תורת כתבי הקודש, מגיעים למסקנה שההתגשמות המלאה של הנבואות הללו תתרחש בירושלים החדשה, בה יתאספו חסידיו ה' מכל העמים, ישתחוו לפניו ויעבדו אותו לנצח נצחים. כל האירועים הללו יתרחשו לאחר ביאת המשיח השנייה. הנושאים הקבועים במזמורי ההלל של הנושעים יהיו: גאולת ה', טובו, חסדו, גבורתו ומלכותו הנצחית, כפי ששירת הים המפורסמת מסתיימת בהכרזה: "ה' ימלוך לעולם ועד!" (שמות ט"ו 18). נביאי ישראל הקדומה וחסידיו ה' בכל הדורות ייחלו בציפייה גדולה אל אירוע השיא הזה.

הגו בגאולה הסופית שנחל - שמייח חדשים וארץ חדשה נטולי חטא, מוות, סבל, צער ואובדן. מהן הסיבות שגורמות לכם להחזיק בתקווה זו? כיצד תשמרו אותן לנגד עיניכם מדי יום, במיוחד בשעות צרה, פחד או כאב?

12

לימוד נוסף: "במהלך הימים האפלים של המאבק המתמשך של קהילת האלוהים ברוע, היא זכתה לקבל התגלויות של תכליתו הנצחית של ה'. חסידי ה' הורשו להביט מעבר לקשיי ומבחי ההווה אל ניצחונות העתיד, כשהמלחמה תסתיים והגאולים ייכנסו לארץ המובטחת וינחלוה. היום, כשהעימות הגדול עומד להסתיים בקרוב, והברכות המובטחות יתגשמו במהרה במלואן, קהילת ה' אמורה לנצור את החזיונות הללו על תהילת העתיד; את התמונות הללו שצוירו ביד ה'...."

"העמים הנושעים לא יכירו שום תורה זולת תורת השמיים. הכול יהיו מאושרים, יחיו כמשפחה מאוחדת אחת ויעטו בגדי הלל ושבח. כוכבי השמיים יתרונו יחדיו על המחזה הזה, ובני האלוהים יקראו בשמחה, בשעה שהמשיח ואלוהים יצטרפו אליהם וכריזו: 'חטא לא יהיה עוד ומוות לא יהיה עוד.' (אלן ג'י. ווייט, Prophets and Kings, עמ' 722, 732, 733).

שאלות לדיון:

1 על אף שהאנושות עושה מאמצים רבים כדי לשפר את העולם, הוא רק נהיה גרוע יותר. לפי כתבי הקודש, רק כשהמשיח ישוב ויברא מחדש את העולם הזה, הוא יהפוך לגן העדן שייחלנו לו מאז ומתמיד. על אף שאנו יודעים שזו האמת, מדוע אנו נקראים להביא לעולם כמה שיותר עידוד, נחמה, הקלה ומזור?

2 בשיעור ביום חמישי הצבענו על העובדה החשובה שרבות מנבואות התנ"ך העוסקות בביאת ישוע, דנות באירוע אחד, ולא דווקא בשני אירועים. מה נלמד מכך על הזיקה ההדוקה בין ביאת המשיח הראשונה לשנייה בהקשר של תוכנית הגאולה? מדוע קיימת זיקה זו? מדוע לא תיתכן ביאה שנייה ללא ביאה ראשונה? מדוע ביאתו הראשונה של המשיח היתה לשווא ללא ביאתו השנייה?

3 בעודנו מחפשים אחר חזרה בתשובה, התעוררות ותחייה רוחנית בקרב קהילתנו, מה נוכל ללמוד מספר זכריה, שיסייע לנו, הן כפרטים והן כקהילה, להתכונן לקראת שפיכת רוח הקודש, החיונית כל כך לתחייה ולתיקון שאנו נזקקים להם נואשות?

פן נשכח!

(ספר מלאכי)

שבת אחר הצהריים

קיראו את הפרקים והפסוקים הבאים לקראת השיעור השבועי: מלאכי א', דברים א' 1-3, מלאכי ב', אל האפסים ה' 21-33, מלאכי ג', שמות ל"ב 32.

כסוק לשינון: "מי ממזרה שמש ועד מבואו, גדול שמי בגוים, ובכל מקום מקטר מגש לשמי, ומנחה טהורה: מי גדול שמי בגוים, אומר יהוה צבאות." (מלאכי א' 11).

מבט שבועי: הנביא מלאכי מלמד על מידת המחויבות של ה' לעמו, אך בד בבד מצביע על מחויבויותיהם הקדושות של חסידי ה'.

פירוש השם מלאכי הוא "המלאך שלי" או "השליח שלי". איננו יודעים דבר על הנביא זולת מה שמשתמע עליו מספרו הקצר, החותם את ספר תרי עשר ואת ספרי נביאי התנ"ך. המסר המרכזי של מלאכי דן בכך שבזמן שה' הפגין את אהבתו כלפי עמו במרוצת ההיסטוריה – מתוקף אהבתו זו הוא אף דורש מעמו לגלות אחריות על מעשיו. ה' מצפה מן העם הנבחר וממנהיגיו לציית לחוקיו. על אף שדומה היה שעבודת אלילים גלויה נעלמה מן הארץ (הספר נכתב למען שבי ציון שחזרו מגלות בבל), בני העם לא חיו בהתאם לתורת ה' ולדרישות שנלוו לברית עם ה'. הם קיימו את טקסי הדת כדי לצאת ידי חובה, ולפיכך דתם היתה דת רשמית, יבשה ונטולת אמונת אמת הנובעת מקרב לב. הלוואי שנישמר כקהילה פן ניפול למצב כזה!

□ לימדו את השיעור השבועי לקראת שבת, ה-29 ביוני.

”יגדל ה”

קיראו את מלאכי א'. איזו בעיה מציג כאן הנביא? כיצד אנו עלולים ליפול לאותה גישה שהמיטה על הכוהנים והעם את התוכחה הזו?

מיכה מתאר את אהבת ה' לעמו, ומנגד את גישתם המזלזלת של הכוהנים. הוא מאשים אותם בביזוי שמו הקדוש של ה'. בזמן שצאצאי אהרון אלה ביצעו את תפקידיהם במקדש, הם קיבלו מן העם בעלי חיים טמאים כגון עיוורים, פיסחים וחולים, והעלו אותם קורבן לה' בניגוד לצו מפורש של ה' האוסר על הקרבת בעלי מום. בדרך זו הם התעו את העם וגרמו לו לחשוב כי לקורבנות אין חשיבות. אולם ה' הורה לאהרון ולבניו במדבר לקחת מן העם אך ורק בעלי חיים טהורים וללא מום כדי להעלותם קורבן (ראו ויקרא א' 3-1, כ"ב 19).

הנביא מונה עתה שלוש סיבות חשובות לכך שבני ישראל אמורים לחלוק כבוד לה'. ראשית, אלוהים הוא אביהם. ממש כשם שילדים אמורים לכבד את הוריהם, כך בני העם חייבים לכבד את אביהם שבשמיים. שנית, אלוהים הוא בוראם ואדונם. ממש כשם שעבדים אמורים לכבד את אדוניהם, כך בני עם ה' אמורים לכבד את ה'. שלישית, ה' הוא מלך המלכים הכביר, וכשם שמלך בשר ודם לא יקבל בעל חיים חולה או בעל מום כמנחה מנתיניו, על אחת כמה וכמה מלך מלכי המלכים. לפיכך, הנביא תוהה מדוע העם מביא לה', מלך המלכים וריבון העולם כולו, בעלי חיים פגומים ופסולים.

מובן שמה שהפך את מעשיהם אלה נתעבים יותר בעיני ה' היה העובדה שהקורבנות שהעלו הצביעו אל ישוע, בן האלוהים ושה החטאת הטהור (יוחנן א' 29; פטר"א א' 18, 19). הקורבנות היו אמורים להיות טהורים וללא מום, שכן ישוע היה חייב להיות טהור, ללא מום וללא דופי כדי לשמש קורבן תמורה כליל שלמות בעבורנו.

”בנו האהוב של ה', העירבון שלנו וקורבן התמורה שלנו, נמסר למוות לכבוד האלוהים ולתהילתו, והורד אלי קבר. קירות הסלע של קברו החדש סגרו על גוייתו. אילו חטא אחד ייחיד היה מכתים את אופיו, האבן הגדולה שחתמה את קברו הסלעי לא היה נגללת מפי הקבר, והעולם, הנושא בעול חטאיו, היה אובד לנצח.” (אלן ג'. וייט, Manuscript Releases, כרך 10, עמ' 385). לכן, אין להתפלל על כך שקורבנות המקדש, שהצביעו על ישוע, היו חייבים להיות מושלמים, ללא מום או דופי.

כבוד ואהבה לזולת

קולו של ה', הנשמע ברמה לכל אורכו של ספר מלאכי, הוא קולו של אב אוהב המפציר בילדיו. כשבני העם מעלים שאלות ומציגים תלונות לפני ה', הוא מוכן לשוחח עמם ולדון בהן. מרבית הסוגיות שנדונו בין ה' ועמו עוסקות במספר גישות בסיסיות.

קיראו את מלאכי ב'. על אף שהועלו כאן מספר סוגיות, על איזה מנהג מגונה מוכיח אותם אלוהים במיוחד? (ראו מלאכי ב' 13-16).

בשעה שכל בני ישראל הודו בפיהם בעת עבודת ה' כי אלוהים הוא אביהם ובוראם, לא כולם חיו כידיא ה'. אורח חייהם העיד על כך שה' לא היה אלוהיהם, אביהם ובוראם. מלאכי מביא כדוגמה את קשר הנישואים כדי להמחיש את חוסר הנאמנות וחוסר המחויבות של העם. לפי התנ"ך, ברית הנישואים היא ברית מקודשת, ומוסד הנישואים כונן בידי ה'. בני ישראל הוזהרו מפני נישואים עם בני ניכר שאינם מאמינים בה', שכן אם יעשו זאת, הם יתפשרו למעשה על מחויבותם לה' ויידרדרו לעבודת אלילים (ראו יהושע כ"ג 12, 13).

אלוהים יעד שקשר הנישואים יהיה קשר של מחויבות לכל החיים. אולם בימיו של מלאכי, גברים רבים בישראל הפרו את נדרי הנישואים שנדרו בצעירותם ומאסו בנשים שנישאו להן בנעוריהם, ככתוב: "אשת נעוריי אשר בגדת בה" (מלאכי ב' 14). כשנשותיהם הזדקנו, הם התגרשו מהן ונישאו לנשים צעירות ומושכות יותר. ה' טוען שמסיבה זו הוא שונא גירוישים (מלאכי ב' 16). הצהרה נוקבת זו חושפת את החומרה שבה ה' רואה את המחויבות הכרוכה בקשר הנישואים, שבני האדם לעיתים קרובות מקלים כל כך בחשיבותה. החוקים הנוקשים בכתבי הקודש לגבי הגירוישים מעידים על קדושתה הרבה של ברית הנישואים.

משום שהתורה התירה את הגירוישים והם נחשבו חוקיים בישראל (דברים כ"ד 1-4), חלק מן הגברים לא היססו להפר את נדרי הנישואים שלהם. לקראת סוף תקופת התנ"ך, הגירוישים הפכו רווחים למדי בקרב העם, בדומה למצב הקיים בארצות רבות בימינו. אולם, לכל אורכם של כתבי הקודש מוצגים הנישואים בעקביות כברית קדושה הנכרתת לפני ה' (ברא' ב' 24, אפס' ה' 33-21).

קיראו את מלאכי ב' 17. איזו אזהרה עלינו לשאוב ממילים אלה, במיוחד בהקשר של השיעור שלמדנו היום, או אפילו בהקשר כללי? כיצד אנו עלולים לטפח גישה דומה, אפילו בתת מודע שלנו?

13

מעשר בבית האוצר

קיראו את מלאכי ג' 10-1. מה אומר כאן ה' לעמו? אילו עיקרים טמונים בפסוקים אלה, ומדוע הם כרוכים זה בזה? כלומר, מהי הזיקה ביניהם?

בפסוקים אלה, ה' שב ומצהיר על המסר הבסיסי של נביאי תרי עשר: אהבתו היא קבועה ואינה משתנה. בפסוק 7 נשמעת שוב קריאתו של ה' לעם: "שובו אלי ואשובה אליכם." אבל העם תוהה: "במה נשוב?" שאלה זו דומה לשאלה המופיעה במיכה ו' 6 בנוגע להעלאת קורבנות: "במה אקדם ה'?" אולם כאן, בספר מלאכי, ניתנת לעם תשובה ספציפית ולמרבה ההפתעה, היא קשורה לסוגיה של מתן מעשר, או ליתר דיוק, לאי מתן מעשר.

מנהג המעשר, שעל פיו בני האדם נותנים לה' עשרה אחוזים מהכנסתם או תוצרתם, מוצג בתנ"ך כתזכורת לכך שהכול שייך לאלוהים, ושכל מה שיש בידם של בני האדם נובע ממנו. המעשר שימש בישראל הקדומה למימון הלוויים, אשר עבדו ושירתו במקדש. לפי מלאכי, אי מתן מעשר נחשב לגזלה מה'.

מלאכי ג' 10 הוא אחד הפסוקים הבודדים בכתבי הקודש שבהם אלוהים קורא לעם לבחון אותו. כשבני ישראל שבו וניסו את ה' ו"בחנו" את אורך רוחו במי מריבה במדבר, הדבר עורר עליהם את זעמו (תהילים צ"ה 8-11). אולם כאן, ה' מזמין את עם ישראל לבחון אותו. הוא רוצה שהם ייווכחו בכך שהם יכולים לבטוח בו בעניין המעשר, אשר על פי הכתוב, הינו בעל משמעות רוחנית כבירה.

כיצד מתן מעשר (ותרומות) מחזק אתכם רוחנית? במילים אחרות, כשאתם מרמים במתן מעשר, מדוע אתם מרמים את עצמכם, לא רק את אלוהים?

ספר זיכרון

במלאכי ג' 18-13, העם מתלונן על כך שאלוהים אדיש לחטאים שהתבצעו בקרב האומה. דומה היה כי הרשעים ועושי העוולה התחמקו מעונש, ולכן רבים תהו מדוע עליהם לעבוד את ה' וללכת בדרך הישר בזמן שהרשעים אינם נענשים. לדבריהם, שום תועלת לא צמחה להם מעבודת ה' ומשמירת מצוותיו.

קיראו את מלאכי ג' 14, 15. מדוע קל להבין את התלונה הזו?

כיצד השיב ה'?(מלאכי ג' 18-16).

בעולמנו הגדוש רשע ועוולות, לא קשה לתהות אם אי פעם ייעשה בו צדק. אולם המסר כאן הוא שה' יודע את כל הדברים הללו, והוא יגמול לחסידי הנאמנים כגמולם.

המונח "ספר זיכרון" מופיע רק כאן בכתבי הקודש. מה נלמד מן הפסוקים שלהלן על ספרי ה' המתעדים את שמות בני האדם ומעשיהם? (שמות ל"ב 32, תהילים קל"ט 16, ישעיהו ד' 3, ס"ה 6, ההתגלות כ' 15-11).

השורה התחתונה היא, שה' יודע הכול. הוא יודע מי שייד לו ומי אינו שייד לו (טימ"ב ב' 19). כחוטאים, כל שביכולתנו לעשות הוא לתבוע לזכותנו את צדקת המשיח, לבקש מה' למלא את הבטחותיו להעניק לנו מחילה וגבורה, להסתמך על מעלותיו וזכויותיו של המשיח, למות לעצמנו ולחיות למענו ולמען הזולת, מתוך ידיעה שבסופו של דבר תקוותנו היחידה היא חסד ה'. אם נתלה את מבטחנו בעצמנו, אין ספק שנתאכזב, בדרך זו או אחרת.

שמש הצדקה

בשלב מוקדם יותר, העם שאל: "איה אלוהי המשפט?" (מלאכי ב' 17). בפסוקים החותמים את פרק ג', אלוהים מבטיח שיום ה' בו יבוא. ביום הדין הזה, ה' ישפוט את העולם. כתוצאה מכך, הגאים יושמדו יחד עם הרשעים, ממש כמו קש הבוער באש. קש הוא החלק בשיבולת שאין בו שימוש; כשמשליכים אותו לאש הכבשן הלוהטת, הוא בוער שניות ספורות ואז מתכלה. ביום ה', אש תשמש כלי חבלה ביד ה', בדומה למי המבול בימיו של נוח.

**קיראו את מלאכי ג' 24-19. איזה ניגוד חד מוצג כאן בין האובדים לנושעים?
(ראו גם דברים ל' 19, יוחנן 6 ג).**

בשעה שגורל הרשעים מתואר בפסוק 19, גורל הצדיקים ועתידים המזהיר והמבורך מוצגים בפסוק 20. השאלה: "איה אלוהי המשפט?" נענית שוב, אבל הפעם מתלווה לתשובה הבטחה על ביאת יום שבו תזרח שמש צדקה שתביא מרפא בכנפיה. זריחתה של "שמש הצדקה" היא סמל לשחר של יום חדש, המציין את תחילתו של עידן חדש בתולדות הגאולה. הפעם, הרשעים והרשע יוצמתו אחת ולתמיד, גאולי ה' ייהנו מן הפרי המלא של פועל המשיח בעבורם, והיקום כולו ישרה בשלום ובשלווה נצחיים.

מלאכי חותם את ספרו בשתי אזהרות האופייניות לתיאולוגיה התנ"כית. הראשונה היא הקריאה לעם לזכור את תורת ה' שניתנה באמצעות משה ומהווה את החומש, הוא הבסיס לתנ"ך. האזהרה השנייה עוסקת בתפקידו הנבואי של אליהו. נביא זה שנמלא ברוח הקודש, קרא לעם לחזור בתשובה ולשוב לה'. על פי נבואת מלאכי, ה' ישלח לעם שליח: אליהו הנביא עתיד לבוא כדי להכין את העם לקראת יום הדין. על אף שישוע ראה ביוחנן המטביל את התגשמות הנבואה הזו (מתי י"א 13, 14), אנו מאמינים שהיא תשוב ותתגשם באחרית הימים, בשעה שאלוהים ישלח את חסידי להכריז בעוז את מסריו לעולם. "המאמינים המוכנים לסלול את הדרך לביאת המשיח השנייה מיוצגים על ידי אליהו, הנביא הנאמן, ממש כשם שיוחנן המטביל בא ברוח אליהו כדי לסלול את הדרך לביאת המשיח הראשונה." (אלן ג'. ווייט, Counsels on Health, עמ' 72, 73).

כיצד אנו אמורים למלא את התפקיד הקדוש הזה? באיזו מידה אנו מצליחים למלא את המשימה הזו?

לימוד נוסף: "אלוהים מברך את מעשי ידי האדם, וזאת כדי שהאדם יוכל להחזיר לו את חלקו. ה' מרעיף על בני האדם את קרני החמה וגשמי הברכה; הוא גורם לצמחיה לפרוח ולשגשג; הוא מעניק לבני האדם בריאות ויכולת להתפרנס. כל ברכה וברכה באה מידו הרחבה והשופעת, והוא חפץ שבני האדם יביעו את הכרת תודתם בכך ששייבו לו חלק מתנובתם ותוצרתם באמצעות מעשרות, מנחות, זבחי תודה, תרומות וקורבנות חטאת. הם אמורים להקדיש את הונם ורכושם לשירותו, וזאת כדי שכרמו לא יישאר כרם שומם שאינו מניב פרי. הם אמורים ללמוד מה אלוהים היה עושה אילו היה במקומם... הם אמורים להביא לפניו בתפילה את כל קשייהם. הם אמורים להפגין עניין אמיתי וחף מאנוכיות בחיזוק מלאכתו בכל רחבי התבל." (אלן ג' ווייט, Prophets and Kings, עמ' 707, 708).

שאלות לדין:

1 הגו לעומק בנישואים על פי כתבי הקודש. משום שמוסד הנישואים קדוש כל כך וכונן בידי אלוהים בכבודו ובעצמו, כתבי הקודש מציגים קווי הנחייה נוקשים ביותר בנוגע לגירושים. אחרי הכול, אילו ניתן היה לפרק בקלות את קשר הנישואים, איזו קדושה ואיזו חשיבות היו לו באמת? אילו ניתן היה להתגרש בשל עילה פעוטה ביותר, הרי שהנישואים עצמם היו קלי ערך וחסרי חשיבות. כיצד מוכיחים החוקים הנוקשים לגבי הגירושים, עד כמה קשר הנישואים הוא מיוחד וחשוב?

2 קיראו יחדיו בתשומת לב את מלאכי ב' 17. מה נוכל לומר, כאדונוטיסטים שזכו לתובנה על משפט ה' לפני ביאת המשיח השנייה, לאנשים המביעים רגשות דומים כמו אלה שתוארו בפסוק?

3 מלאכי ג' 24-19 דן בהשמדתם הסופית של האובדים. דבר לא יישאר מהם. כיצד מנוגדת תורה זו לרעיון בדבר אש הגיהנום היוקדת לנצח? מדוע סתירה זו בין שתי השקפות אלה משמשת דוגמה טובה לדרך שבה תורת שקר עלולה להוביל לתובנה שגויה על אופיו של אלוהים?

4 בספרו הקלאסי "האינקוויזיטור הגדול", הסופר הרוסי דוסטויבסקי מתאר את מוסד הכנסייה בימיו כארגון מאורגן למופת, עד כדי כך שאינו זקוק עוד למשיח. האם קהילתנו עומדת כיום בפני סכנה דומה? אם התשובה חיובית, כיצד? באיזה אופן עלולה סכנה זו להיות חמקמקה יותר ומתוחכמת יותר שגוראה לנו?

EAST-CENTRAL AFRICA DIVISION

Unions	Churches	Companies	Members	Population
East African	4,575	4,520	707,883	52,000,000
East Congo	210	377	57,906	9,600,000
Ethiopian	812	312	128,337	88,050,000
Rwanda	1,609	544	534,704	11,000,000
Tanzania	2,105	1,918	437,573	46,300,000
Uganda	833	1,881	232,235	34,600,000
West Congo	590	617	355,342	39,000,000
Attached Fields	1,314	1,124	297,793	43,621,000
Totals*	12,048	11,293	2,751,773	324,171,000

(*totals as of Dec. 2011)

Mission Projects

Our Thirteenth Sabbath Offering this quarter will help the East-Central Africa Division with these projects:

- 1 Build a classroom block for the primary school and build additional staff and married student housing at University of Eastern Africa, Baraton, Kenya
- 2 Complete construction of the Adventist hospital in Mwanza, Tanzania
- 3 Build a classroom block to accommodate increasing enrollment at Lukanga Adventist University, Democratic Republic of the Congo
- 4 Build a lay-evangelist training center in Kinshasa, Democratic Republic of the Congo

For more information, visit www.AdventistMission.org

Map not drawn to scale